FN:s konventioner om

Mänskliga rättigheter

REGERINGSKANSLIET

Förord

I denna skrift finns de svenska översättningarna av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och de sex centrala FN-konventionerna och deras fakultativa protokoll på området. Den allmänna förklaringen, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter med dess första fakultativa protokoll, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering har på nytt översatts till svenska. Detta är första gången som de trycks i sin nya språkdräkt.

Det internationella arbetet för mänskliga rättigheter tar sin utgångspunkt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948. De rättigheter som inryms i förklaringen har senare förts in och vidareutvecklats i ett antal konventioner som är bindande för de anslutna staterna. En stor majoritet av världens länder har anslutit sig till konventionerna. Tillsammans utgör de ett universellt ramverk för arbetet med de mänskliga rättigheterna.

Det är på denna grund vår dialog med andra länders regeringar om mänskliga rättigheter vilar, liksom vårt arbete med att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige.

Sverige har anslutit sig till de centrala konventionerna om mänskliga rättigheter allteftersom de har tillkommit, och rapporterar regelbundet till FN om arbetet för att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige. Medvetenheten om och intresset för de internationella konventionerna i Sverige växer kontinuerligt. De senaste årens arbete med regeringens nationella handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna 2006–2009, skr. 2005/06:95) har bidragit till att tydliggöra FN-konventionernas relevans på alla nivåer i svenskt samhällsliv.

Mer information om mänskliga rättigheter finns på regeringens webbplats för de mänskliga rättigheterna: www.manskligarattigheter.se och FN:s högkommissaries webbplats: www.ohchr.org

Producerat av Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet 2006
Tryck: Davidsons Tryckeri, mars 2006
Illustrationer: Tove Siri Antonsson
Fler exemplar kan beställas på www.regeringen.se

Det här materialet är möjligt att beställa i alternativa format, till exempel talkassett. Kontakta informationssektionen på Justitiedepartementet på tel 08-405 10 00.

Innehållsförteckning

Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna 4

Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter 9

Fakultativt protokoll till internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (om enskild klagorätt) 25

Andra fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter syftande till dödsstraffets avskaffande 28

Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter 31

Internationell konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering 40

Konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor 51

Fakultativt protokoll till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor 62

Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning 67

Fakultativt protokoll till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning 79

Konvention om barnets rättigheter 91

Fakultativt protokoll angående barns indragning i väpnade konflikter 108

Fakultativt protokoll angående handel med barn, barnprostitution och barnpornografi 113

Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna

Antagen den 10 december 1948

Eftersom erkännandet av det inneboende värdet hos alla som tillhör människosläktet och av deras lika och obestridliga rättigheter är grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

Eftersom ringaktning och förakt för de mänskliga rättigheterna har lett till barbariska gärningar som har upprört mänsklighetens samvete, och då skapandet av en värld där människorna åtnjuter yttrandefrihet, trosfrihet och frihet från fruktan och nöd har tillkännagivits som folkens högsta strävan,

Eftersom det är väsentligt för att människorna inte som en sista utväg skall tvingas att tillgripa uppror mot tyranni och förtryck att de mänskliga rättigheterna skyddas genom rättsstatens principer,

Eftersom det är väsentligt att främja utvecklingen av vänskapliga förbindelser mellan nationerna,

Eftersom Förenta nationernas folk i stadgan åter har bekräftat sin tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna, den enskilda människans värdighet och värde samt mäns och kvinnors lika rättigheter och har beslutat att främja sociala framsteg och bättre levnadsvillkor under större frihet,

Eftersom medlemsstaterna har åtagit sig att i samverkan med Förenta nationerna säkerställa en allmän och faktisk respekt för och efterlevnad av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna,

Eftersom en gemensam uppfattning om innebörden av dessa rättigheter och friheter är av största betydelse för att uppfylla detta åtagande, tillkännager generalförsamlingen denna allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna som en gemensam norm för alla folk och nationer i syfte att alla människor och samhällsorgan med denna förklaring i ständig åtanke skall sträva efter att genom undervisning och utbildning främja respekten för dessa rättigheter och friheter samt genom progressiva åtgärder, både nationellt och internationellt, se till att de erkänns och tillämpas allmänt och effektivt både bland folken i medlemsstaterna och bland folken i områden som står under deras jurisdiktion.

Artikel 1
Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.

Artikel 2
Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Ingen åtskillnad får heller göras på grund av den politiska, rättsliga eller internationella status som råder i det land eller det område som en person tillhör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvaltarskap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet.

Artikel 3
Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.

Artikel 4
Ingen får hållas i slaveri eller träldom; slaveri och slavhandel i alla dess former skall vara förbjudna.

Artikel 5
Ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Artikel 6
Var och en har rätt att överallt erkännas som en person i lagens mening.

Artikel 7
Alla är lika inför lagen och är berättigade till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. Alla är berättigade till samma skydd mot alla former av diskriminering som strider mot denna förklaring och mot varje anstiftan till sådan diskriminering.

Artikel 8
Var och en har rätt till verksam hjälp från sitt lands nationella domstolar mot handlingar som kränker hans eller hennes grundläggande rättigheter enligt lag eller författning.

Artikel 9
Ingen får godtyckligt anhållas, hållas fängslad eller landsförvisas.

Artikel 10
Var och en är på samma villkor berättigad till en rättvis och offentlig förhandling vid en oberoende och opartisk domstol vid prövningen av hans eller hennes rättigheter och skyldigheter och av varje anklagelse om brott mot honom eller henne.

Artikel 11
1. Var och en som är anklagad för brott har rätt att betraktas som oskyldig till dess att hans eller hennes skuld lagligen har fastställts vid en offentlig rättegång, där personen åtnjuter alla rättssäkerhetsgarantier som behövs för hans eller hennes försvar.

2. Ingen får fällas till ansvar för en gärning eller underlåtenhet som inte utgjorde ett brott enligt nationell eller internationell lag vid den tidpunkt då den begicks. Det får inte heller utmätas strängare straff än vad som var tillämpligt vid den tidpunkt brottet begicks.

Artikel 12
Ingen får utsättas för godtyckligt ingripande i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens och inte heller för angrepp på sin heder eller sitt anseende. Var och en har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden och angrepp.

Artikel 13
1. Var och en har rätt att fritt förflytta sig och välja bostadsort inom varje stats gränser.

2. Var och en har rätt att lämna varje land, även sitt eget, och att återvända till sitt land.

Artikel 14
1. Var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse.

2. Denna rätt får inte åberopas vid rättsliga åtgärder som genuint grundas på icke-politiska brott eller på gärningar som strider mot Förenta nationernas ändamål och grundsatser.

Artikel 15
1. Var och en har rätt till en nationalitet.

2. Ingen får godtyckligt fråntas sin nationalitet eller nekas rätten att ändra nationalitet.

Artikel 16
1. Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning med avseende på ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. Män och kvinnor skall ha samma rättigheter i fråga om äktenskaps ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning.

2. Äktenskap får endast ingås med de blivande makarnas fria och fulla samtycke.

3. Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och har rätt till samhällets och statens skydd.

Artikel 17
1. Var och en har rätt att äga egendom, både enskilt och tillsammans med andra.

2. Ingen får godtyckligt fråntas sin egendom.

Artikel 18
Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion och trosuppfattning och att, ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom undervisning, andaktsutövning, gudstjänst och religiösa sedvänjor.

Artikel 19
Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.

Artikel 20
1. Var och en har rätt till frihet i fråga om fredliga möten och sammanslutningar.

2. Ingen får tvingas att tillhöra en sammanslutning.

Artikel 21
1. Var och en har rätt att delta i sitt lands styre, direkt eller genom fritt valda ombud.

2. Var och en har rätt till lika tillträde till offentlig tjänst i sitt land.

3. Folkets vilja skall utgöra grundvalen för statsmakternas myndighet. Folkviljan skall uttryckas i periodiska och verkliga val, som skall genomföras med tillämpning av allmän och lika rösträtt och hemlig röstning eller ett likvärdigt fritt röstförfarande.

Artikel 22
Var och en har, i egenskap av samhällsmedlem, rätt till social trygghet, och är berättigad till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som krävs för hävdandet av hans eller hennes människovärde och utvecklingen av hans eller hennes personlighet, förverkligas genom nationella åtgärder och mellanfolkligt samarbete i enlighet med varje stats organisation och resurser.

Artikel 23
1. Var och en har rätt till arbete, fritt val av sysselsättning, rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden samt till skydd mot arbetslöshet.

2. Var och en har utan diskriminering rätt till lika lön för lika arbete.

3. Var och en som arbetar har rätt till en rättvis och tillfredsställande ersättning som ger honom eller henne och hans eller hennes familj en människovärdig tillvaro och som vid behov kan kompletteras med andra medel för socialt skydd.

4. Var och en har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att värna sina intressen.

Artikel 24
Var och en har rätt till vila och fritid, innefattande skälig begränsning av arbetstiden samt regelbunden betald ledighet.

Artikel 25
1. Var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makas eller makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll.

2. Mödrar och barn är berättigade till särskild omvårdnad och hjälp. Alla barn skall åtnjuta samma sociala skydd, vare sig de är födda inom eller utom äktenskapet.

Artikel 26
1. Var och en har rätt till utbildning. Utbildningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna. Den elementära utbildningen skall vara obligatorisk. Yrkesutbildning och teknisk utbildning skall vara tillgänglig för alla. Den högre utbildningen skall vara öppen för alla med hänsyn till deras förmåga.

2. Utbildningen skall syfta till att utveckla personligheten till fullo och till att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Utbildningen skall också främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper samt främja Förenta nationernas verksamhet för fredens bevarande.

3. Rätten att välja utbildning för barnen tillkommer i första hand deras föräldrar.

Artikel 27
1. Var och en har rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, att njuta av konst samt att få ta del av vetenskapens framsteg och dess förmåner.

2. Var och en har rätt till skydd för de ideella och materiella intressen som härrör från vetenskapliga, litterära och konstnärliga verk till vilka han eller hon är upphovsman.

Artikel 28
Var och en har rätt till ett socialt och internationellt system där de rättigheter och friheter som behandlas i denna förklaring till fullo kan förverkligas.

Artikel 29
1. Var och en har plikter mot samhället, i vilket den fria och fullständiga utvecklingen av hans eller hennes personlighet ensamt är möjlig.

2. Vid utövandet av sina rättigheter och friheter får en person endast underkastas sådana inskränkningar som har fastställts i lag och enbart i syfte att trygga tillbörlig hänsyn till och respekt för andras rättigheter och friheter samt för att tillgodose ett demokratiskt samhälles berättigade krav på moral, allmän ordning och allmän välfärd.

3. Dessa rättigheter och friheter får inte utövas på ett sätt som är oförenligt med Förenta nationernas ändamål och grundsatser.

Artikel 30
Ingenting i denna förklaring får tolkas som att det innebär en rätt för en stat, en grupp eller en enskild person att ägna sig åt en verksamhet eller att utföra en handling som syftar till att omintetgöra någon av de rättigheter eller friheter som anges i förklaringen.

Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter

Antagen den 16 december 1966

Konventionsstaterna,

som anser att, i överensstämmelse med principerna i Förenta nationernas stadga, erkännandet av det inneboende värdet hos alla dem som tillhör människosläktet och av deras lika och obestridliga rättigheter utgör grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

som erkänner att dessa rättigheter utgår från det inneboende värdet hos varje människa,

som erkänner att, i överensstämmelse med den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, visionen om den fria människan som åtnjuter medborgerliga och politiska friheter samt frihet från fruktan och nöd endast kan uppnås om sådana villkor skapas att var och en kan åtnjuta sina medborgerliga och politiska rättigheter såväl som sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter,

som beaktar staternas skyldighet enligt Förenta nationernas stadga att främja allmän respekt för och iakttagande av mänskliga rättigheter och friheter,

som beaktar att varje människa har förpliktelser mot andra människor och mot sitt samhälle och är skyldig att medverka till att rättigheterna i denna konvention främjas och följs,

har kommit överens om följande artiklar:

Del I

Artikel 1
1. Alla folk har rätt till självbestämmande. Med stöd av denna rätt får de fritt bestämma sin politiska ställning och fritt fullfölja sin ekonomiska, sociala och kulturella utveckling.

2. Alla folk får för sina egna syften fritt förfoga över sina egna naturrikedomar och naturtillgångar, men det får inte ske till men för förpliktelser som härrör från det internationella ekonomiska samarbetet, som vilar på principen om det gemensamma intresset och den internationella rätten. Ett folk får inte i något fall berövas sina möjligheter till försörjning.

3. Konventionsstaterna, däribland de stater som har ansvaret för förvaltning av icke-självstyrande områden och förvaltarskapsområden, skall medverka till att rätten till självbestämmande förverkligas och skall respektera denna rätt i överensstämmelse med bestämmelserna i Förenta nationernas stadga.

Del II

Artikel 2
1. Varje konventionsstat åtar sig att respektera och tillförsäkra var och en som befinner sig

inom dess territorium och är underkastade dess jurisdiktion rättigheterna i denna konvention utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationell eller social härkomst, egendom, börd eller ställning i övrigt.

2. Varje konventionsstat åtar sig att, i enlighet med sina konstitutionella bestämmelser och bestämmelserna i denna konvention, vidta nödvändiga åtgärder för att, genom lagstiftning eller på annat sätt, tillförsäkra de rättigheter i konventionen som inte redan är förverkligade.

3. Varje konventionsstat åtar sig:
a) att säkerställa att var och en vars rättigheter och friheter enligt denna konvention kränkts skall ha tillgång till ett effektivt rättsmedel, även om kränkningen har begåtts av en ämbetsman i tjänsten.

b) Att säkerställa att den som vill använda sådana rättsmedel skall få sina rättigheter prövade av behöriga rättsliga, administrativa eller lagstiftande myndigheter eller av annan myndighet som är behörig enligt statens rättsordning samt att utveckla möjligheterna till rättslig prövning.

c) Att säkerställa att de behöriga myndigheterna verkställer beslut som fattats i de fall talan har befunnits befogad.

Artikel 3
Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra män och kvinnor lika rätt att åtnjuta alla de medborgerliga och politiska rättigheter som omfattas av denna konvention.

Artikel 4
1. Vid ett allmänt nödläge som hotar nationens fortbestånd och som officiellt har tillkännagivits, får konventionsstaterna vidta åtgärder som inskränker deras åtaganden enligt denna konvention i den utsträckning det är strikt nödvändigt med hänsyn till situationens krav, om dessa åtgärder inte strider mot landets övriga åtaganden enligt den internationella rätten och inte innebär diskriminering enbart på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion eller social härkomst.

2. Inga inskränkningar får göras i artiklarna 6, 7, 8.1, 8.2, 11, 15, 16 och 18 med stöd av bestämmelsen i föregående punkt.

3. En konventionsstat som begagnar sig av rätten till inskränkning från konventionen skall genom förmedling av Förenta nationernas generalsekreterare omedelbart underrätta de övriga konventionsstaterna om de bestämmelser från vilka inskränkningar har gjorts och om motiven för dem. Ett ytterligare meddelande skall lämnas i samma ordning den dag då staten upphäver dessa inskränkningar.

Artikel 5
1. Ingen bestämmelse i denna konvention får tolkas som att den innebär rätt för någon stat, grupp eller person att ägna sig åt sådan verksamhet eller utföra sådana handlingar som syftar till att tillintetgöra någon av de rättigheter och friheter som inskrivits i konventionen eller till att begränsa dem i större utsträckning än konventionen tillåter.

2. Inga begränsningar eller inskränkningar skall medges i fråga om de grundläggande mänskliga rättigheter som erkänns eller gäller i en konventionsstat med stöd i lag eller annan författning, överenskommelse eller sedvänja av den anledningen att konventionen inte erkänner dessa rättigheter eller att den erkänner dem i mindre utsträckning.

Del III

Artikel 6
1. Varje människa har en inneboende rätt till livet. Denna rätt skall skyddas genom lag. Ingen får godtyckligt berövas sitt liv.

2. I länder som inte har avskaffat dödsstraffet, får dödsdom avkunnas endast för de allvarligaste brotten i enlighet med den lag som gällde vid tiden då brottet begicks. Denna lag får inte strida mot bestämmelserna i denna konvention eller i konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord. Detta straff skall endast kunna verkställas efter slutlig dom av behörig domstol.

3. När berövande av liv utgör folkmord, skall ingen bestämmelse i denna artikel tillåta en konventionsstat att på något sätt avvika från någon skyldighet den har åtagit sig enligt bestämmelserna i konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord.
4. En dödsdömd person skall ha rätt att begära nåd eller förvandling av straffet. Amnesti, nåd eller förvandling av dödsstraffet skall kunna beviljas i samtliga fall.

5. Dödsdom skall inte avkunnas för brott som begåtts av personer under 18 år och skall inte verkställas mot havande kvinnor.

6. Ingen bestämmelse i denna artikel skall kunna åberopas för att fördröja eller förhindra att en konventionsstat avskaffar dödsstraffet.

Artikel 7
Ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Särskilt får ingen utan sitt fria samtycke utsättas för medicinska eller vetenskapliga experiment.

Artikel 8
1. Ingen får hållas i slaveri. Varje form av slaveri och slavhandel skall vara förbjuden.

2. Ingen får hållas i träldom.

3. a) Ingen får tvingas att utföra tvångsarbete eller annat obligatoriskt arbete.

b) Bestämmelsen i a ovan skall inte utgöra något hinder mot verkställande av en dom om straffarbete som avkunnats av en behörig domstol i stater där frihetsberövande i form av straffarbete kan åläggas som påföljd för brott.

c) Med termerna *tvångsarbete* eller *obligatoriskt arbete* skall i denna punkt inte förstås

i) arbete eller tjänstgöring som inte åsyftas i stycke b ovan och som regelmässigt utkrävs av någon som är berövad sin frihet genom ett rättsligt giltigt domstolsbeslut eller av någon

som är villkorligt frigiven,

ii) tjänstgöring av militär art och, i länder där samvetsbetänkligheter mot sådan tjänstgöring beaktas, annan samhällstjänst som enligt lag utkrävs av personer som hyser samvetsbetänkligheter,

iii) tjänstgöring som utkrävs då nödläge eller olycka hotar samhällets fortbestånd eller välfärd,

iv) arbete eller tjänstgöring som ingår i normala medborgerliga skyldigheter.

Artikel 9

1. Var och en har rätt till frihet och personlig säkerhet. Ingen får utsättas för godtyckligt gripande eller frihetsberövande. Ingen får berövas sin frihet annat än av sådana skäl och på sådant sätt som föreskrivs i lag.

2. En person som grips skall vid gripandet underrättas om skälen för gripandet och skall utan dröjsmål underrättas om varje anklagelse mot henne eller honom.

3. Den som har gripits eller på annat sätt berövats sin frihet på grund av anklagelse för brott skall utan dröjsmål ställas inför domare eller en sådan annan ämbetsman som enligt lag är behörig att döma och skall ha rätt till rättegång inom skälig tid eller att släppas. Det skall inte vara en allmän regel att en person hålls i förvar i avvaktan på rättegång, men för frigivning får krävas garantier för att personen verkligen inställer sig till rättegången vid ett annat tillfälle under det rättsliga förfarandet samt, i förekommande fall, för verkställighet av domen.

4. Den som har berövats sin frihet genom gripande eller på annat sätt skall ha rätt att inför domstol kräva att lagligheten av frihetsberövandet utan dröjsmål prövas och att frigivning beslutas i de fall åtgärden är olaglig.

5. Den som har utsatts för olagligt gripande eller annat olagligt frihetsberövande skall ha rätt till skadestånd.

Artikel 10

1. Var och en som har berövats sin frihet skall behandlas humant och med aktning för människans inneboende värde.

2. a) Åtalade personer skall, om inte exceptionella förhållanden råder, hållas åtskilda från dömda personer och skall ges särskild behandling med hänsyn till att de inte är dömda.

b) Unga lagöverträdare som är åtalade skall hållas åtskilda från vuxna personer, och deras fall skall avgöras så skyndsamt som möjligt.

3. Kriminalvårdssystemet skall innefatta behandling av intagna och dess huvudsakliga syfte skall vara deras bättring och återanpassning i samhället. Unga lagöverträdare som dömts för brott skall hållas åtskilda från vuxna och ges en behandling som är anpassad efter deras ålder och rättsliga ställning.

Artikel 11
Ingen får fängslas enbart på grund av sin oförmåga att fullgöra en avtalad förpliktelse.

Artikel 12
1. Var och en som lagligen befinner sig inom en stats territorium har rätt att röra sig fritt där och att fritt välja bosättningsort.

2. Var och en får fritt lämna vilket land som helst, även sitt eget.

3. Ovannämnda rättigheter får inte underkastas andra inskränkningar än de som stadgas i lag och är nödvändiga för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen, folkhälsan eller sedligheten eller andra människors rättigheter och friheter samt är förenliga med de övriga rättigheter som stadgas i denna konvention.

4. Ingen får godtyckligt förvägras rätten att resa in i sitt eget land.

Artikel 13
En utlänning som lagligen befinner sig inom en konventionsstats territorium får avlägsnas därifrån endast efter ett beslut som fattats i laga ordning. Om inte tvingande skäl som hänför sig till den nationella säkerheten talar mot det, skall personen tillåtas framlägga de skäl som talar mot avlägsnandet och få sin sak omprövad av behörig myndighet eller av en eller flera personer som särskilt utsetts av myndigheten, och får för detta ändamål företrädas inför denna myndighet.

Artikel 14
1. Alla människor skall vara lika inför domstolar och tribunaler. Var och en skall, vid prövningen av en anklagelse mot honom eller henne för brott eller av hans eller hennes rätttigheter och skyldigheter i tvistemål, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling vid en behörig, oberoende och opartisk domstol som upprättats enligt lag. Medierna och allmänheten får vägras tillträde till hela eller delar av rättegången av hänsyn till sedligheten, den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten i ett demokratiskt samhälle eller då hänsynen till parternas privatliv kräver det eller, i den mån domstolen finner det strängt nödvändigt, i de fall då, på grund av särskilda omständigheter, offentlighet skulle kunna skada rättvisans intresse. Dock skall domar som avkunnats i brottmål eller tvistemål offentliggöras, utom i fall då unga personers intressen kräver att så inte sker eller då rättegången gäller äktenskapsmål eller förmyndarskap för barn.

2. Den som är anklagad för brott skall ha rätt att betraktas som oskyldig till dess att hans eller hennes skuld har fastställts enligt lag.

3. Den anklagade skall vid prövningen av en anklagelse för brott utan åtskillnad på person vara berättigad till minst följande garantier:

a) Att utan dröjsmål och i detalj bli underrättad på ett språk som han eller hon förstår om innebörden av anklagelsen och dess grund.

b) Att få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar och att rådgöra med ett rättegångsbiträde efter eget val.

c) Att få sin sak prövad utan oskäligt dröjsmål.

d) Att få sin sak prövad i sin närvaro och att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde efter eget val, att bli underrättad om sin rätt till rättegångsbiträde, om han eller hon inte har ett sådant, och att i varje mål där rättvisans intresse kräver det, kostnadsfritt få sig anvisad ett rättegångsbiträde, i de fall han eller hon inte har tillräckliga medel för att betala ett sådant biträde.

e) Att förhöra eller låta förhöra de vittnen som åberopas mot honom eller henne och att för egen del få låta inkalla och förhöra vittnen under samma förhållanden som de vittnen som åberopas mot honom eller henne.

f) Att kostnadsfritt få biträde av tolk om han eller hon inte förstår eller talar det språk som används vid domstolen.

g) Att inte tvingas att vittna mot sig själv eller erkänna sig skyldig.

4. I mål mot unga lagöverträdare skall rättegångsförfarandet ta hänsyn till deras ålder och det önskvärda i att främja deras återanpassning.

5. Den som fällts för brott skall ha rätt att få skuldfrågan och det ådömda straffet omprövade av högre instans enligt lag.

6. Om en lagakraftvunnen dom genom vilken någon har dömts för brott senare har upphävts eller nåd har beviljats på grund av en ny eller nyuppdagad omständighet, som visat att domen var felaktig, skall den som har avtjänat straffet till följd av domen gottgöras enligt lag, om det inte visas att det helt eller delvis berott på personen själv att den tidigare inte kända omständigheten inte blev uppdagad i tid.

7. Ingen får lagföras eller straffas på nytt för ett brott för vilket han eller hon tidigare blivit slutligt fälld till ansvar eller frikänd i enlighet med varje lands lag och rättegångsordning.

Artikel 15
1. Ingen får fällas till ansvar för någon handling eller underlåtenhet som vid den tid då den begicks inte utgjorde ett brott enligt inhemsk eller internationell rätt. Högre straff får inte heller ådömas än det som var tillämpligt vid den tid då brottet begicks. Om efter det att brottet begåtts en ny lag stiftas som föreskriver ett lindrigare straff, skall den skyldige komma i åtnjutande av det.

2. Ingen bestämmelse i denna artikel skall hindra lagföring och bestraffning av en person på grund av en handling eller en underlåtenhet som vid den tidpunkt då den begicks var brottslig enligt de allmänna rättsprinciper som erkänns av världens nationer.

Artikel 16
Var och en har rätt att överallt erkännas som en person i lagens mening.

Artikel 17
1. Ingen får utsättas för godtyckligt eller olagligt ingripande med avseende på privatliv, familj, hem eller korrespondens och inte heller för olagliga angrepp på sin heder eller sitt anseende.

2. Var och en har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden och angrepp.

Artikel 18
1. Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att bekänna sig till eller anta en religion eller en trosuppfattning efter eget val och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom gudstjänst, iakttagande av religiösa sedvänjor, andaktsutövning eller undervisning.

2. Ingen får utsättas för tvång som kan inskränka hans eller hennes frihet att bekänna sig till eller anta en religion eller en trosuppfattning efter eget val.

3. Friheten att utöva sin religion eller trosuppfattning får endast underkastas de inskränkningar som är angivna i lag och som är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten, ordningen, folkhälsan eller sedligheten eller andras grundläggande rättigheter och friheter.

4. Konventionsstaterna förpliktar sig att respektera föräldrars och, i förekommande fall, förmyndares frihet att tillförsäkra sina barn sådan religiös och moralisk bildning som stämmer överens med deras egen övertygelse.

Artikel 19
1. Ingen får utsättas för ingripande för sina åsikters skull.

2. Var och en har rätt till yttrandefrihet. I denna rätt ingår frihet att oberoende av territoriella gränser söka, ta emot och sprida uppgifter och idéer av alla slag, i tal, i skrift och i tryck, i konstnärlig form eller genom annat valfritt uttrycksmedel.

3. Utövandet av de rättigheter som avses i punkt 2 medför särskilda skyldigheter och särskilt ansvar. Detta utövande får därför underkastas vissa inskränkningar men endast sådana som är angivna i lag och som är nödvändiga

a) för att respektera andra människors rättigheter eller anseende,

b) för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen, folkhälsan eller sedligheten.

Artikel 20
1. All propaganda för krig skall vara förbjuden i lag.

2. Allt främjande av nationalhat, rashat eller religiöst hat, som innebär uppvigling till diskriminering, fiendskap eller våld, skall vara förbjudet i lag.

Artikel 21
Rätten till fredliga sammankomster skall erkännas. Utövandet av denna rättighet får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som föreskrivs i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen, skyddet av folkhälsan eller sedligheten eller skyddet av andra människors rättigheter och friheter.

Artikel 22
1. Var och en skall ha rätt till föreningsfrihet, inbegripet rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att skydda sina intressen.

2. Utövandet av denna rättighet får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som medges i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den nationella säkerheten och den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen, skyddet av folkhälsan eller sedligheten eller skyddet av andra människors rättigheter och friheter. Bestämmelserna i denna artikel skall inte hindra att lagliga inskränkningar görs för de väpnade styrkornas och polisens utövande av denna rättighet.

3. Ingen bestämmelse i denna artikel skall tillåta en stat som är part i Internationella arbetsorganisationens konvention av år 1948 angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, att stifta lag som inskränker, eller tillämpa lagen på sätt som inskränker, det genom sagda konvention tillförsäkrade skyddet.

Artikel 23
1. Familjen är samhällets naturliga och grundläggande enhet och är berättigad till samhällets och statens skydd.

2. Rätten för giftasvuxna män och kvinnor att ingå äktenskap och bilda familj skall erkännas.

3. Inget äktenskap får ingås utan de blivande makarnas fria och fulla samtycke.

4. Konventionsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att trygga makarnas likställighet i fråga om rättigheter och ansvar vid äktenskapets ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning. Vid upplösning av ett äktenskap skall åtgärder vidtas för att tillförsäkra barnen nödvändigt skydd.

Artikel 24
1. Varje barn skall utan diskriminering av något slag på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, nationell eller social härkomst, förmögenhet eller börd ha rätt till sådant skydd från sin familjs, samhällets och statens sida som dess ställning som minderårig kräver.

2. Varje barn skall registreras omedelbart efter födseln och ges ett namn.

3. Varje barn har rätt att förvärva ett medborgarskap.

Artikel 25
Varje medborgare skall ha rätt och möjlighet att utan någon av de åtskillnader som anges i artikel 2 och utan oskäliga inskränkningar

a) delta i skötseln av allmänna angelägenheter, direkt eller genom fritt valda ombud,

b) rösta och bli vald vid periodiska och reella val, som förrättas på grundval av allmän och lika rösträtt och hemlig röstning, varigenom garanteras att väljarnas vilja fritt kommer till uttryck, samt

c) få tillträde på lika villkor till offentlig tjänst i sitt land.

Artikel 26
Alla är lika inför lagen och har rätt till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. I detta avseende skall lagen förbjuda all diskriminering och garantera var och en ett likvärdigt och effektivt skydd mot all slags diskriminering, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationell eller social härkomst, egendom, börd eller ställning i övrigt.

Artikel 27
I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, skall de som tillhör sådana minoriteter inte förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, bekänna sig till och utöva sin egen religion och använda sitt eget språk.

Del IV

Artikel 28
1. En kommitté för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad *kommittén*) skall upprättas. Den skall bestå av 18 medlemmar och utföra sitt uppdrag i enlighet med följande.

2. Kommittén skall bestå av medborgare i konventionsstaterna. Dessa personer skall vara moraliskt högtstående och erkänt sakkunniga på området mänskliga rättigheter. Värdet av att några av kommitténs medlemmar har juridisk erfarenhet skall beaktas.

3. Kommitténs medlemmar skall väljas och tjänstgöra i sin personliga egenskap.

Artikel 29
1. Kommitténs medlemmar skall väljas genom hemlig omröstning från en förteckning över personer som har de kvalifikationer som föreskrivs i artikel 28 och vilka för ändamålet har nominerats av konventionsstaterna.

2. Varje konventionsstat får nominera högst två kandidater. Dessa personer skall vara medborgare i den stat som nominerar dem.

3. En person skall kunna nomineras för omval.

Artikel 30
1. Det första valet skall genomföras senast sex månader efter dagen för konventionens ikraftträdande.

2. Senast fyra månader före dagen för varje val till kommittén, med undantag för ett val som syftar till att enligt artikel 34 återbesätta en ledigförklarad plats, skall Förenta nationernas generalsekreterare skriftligen inbjuda konventionsstaterna att inom tre månader inkomma med nominering av kandidater till kommittén.

3. Förenta nationernas generalsekreterare skall upprätta en förteckning i alfabetisk ordning över alla de nominerade kandidaterna med angivande av vilka stater som har nominerat dem. Generalsekreteraren skall överlämna förteckningen till konventionsstaterna senast en månad före dagen för varje val.

4. Val av kommitténs medlemmar skall förrättas vid ett av Förenta nationernas generalsekreterare sammankallat möte med konventionsstaterna i Förenta nationernas högkvarter. Vid detta möte, där två tredjedelar av konventionsstaterna måste vara företrädda för att beslut skall kunna fattas, skall de kandidater väljas till kommittén som uppnår det största antalet röster och absolut majoritet av närvarande och röstande stater.

Artikel 31
1. I kommittén får inte ingå mer än en medborgare från en och samma stat.

2. Val till kommittén skall förrättas med iakttagande av en rättvis geografisk fördelning av medlemskapet och av att olika civilisationsformer och de viktigaste rättssystemen blir företrädda.

Artikel 32
1. Kommitténs medlemmar skall väljas för en tid av fyra år. De kan återväljas om de har nominerats till återval. För nio av de medlemmar som valts vid det första valet skall mandatet dock utlöpa efter två år. Omedelbart efter det första valet skall dessa nio medlemmar utses genom lottdragning av ordföranden vid ett sådant möte som avses i artikel 30.4.

2. Val efter det att en mandatperiod utlöpt skall förrättas enligt bestämmelserna i föregående artiklar i denna del av konventionen.

Artikel 33
1. Om någon medlem av kommittén enligt de övriga medlemmarnas enhälliga uppfattning har upphört att utföra sitt uppdrag av annan anledning än tillfällig frånvaro, skall kommitténs ordförande underrätta Förenta nationernas generalsekreterare, som skall ledigförklara den plats som innehas av ifrågavarande medlem.

2. Om någon medlem av kommittén avlider eller avsäger sig sitt uppdrag, skall ordföranden omedelbart underrätta Förenta nationernas generalsekreterare, som skall ledigförklara platsen med verkan från och med dagen för dödsfallet eller från och med den dag då avsägelsen träder i kraft.

Artikel 34
1. När en plats har ledigförklarats enligt artikel 33 och om mandattiden för den medlem som skall ersättas inte utlöper inom sex månader från det att platsen ledigförklarades, skall Förenta nationernas generalsekreterare underrätta konventionsstaterna om att platsen har ledigförklarats. Konventionsstaterna får inom två månader lämna förslag enligt bestämmelserna i artikel 29 till platsens återbesättande.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall upprätta och till konventionsstaterna överlämna en förteckning i alfabetisk ordning över de nominerade personerna. Valet för platsens återbesättande skall sedan förrättas enligt de tillämpliga bestämmelserna i denna del av konventionen.

3. En medlem av kommittén som valts att inta en plats som ledigförklarats enligt artikel 33 skall inneha uppdraget under återstoden av mandattiden för den medlem som frånträtt kommitteuppdraget enligt bestämmelserna i den artikeln.

Artikel 35
Kommitténs medlemmar skall med godkännande av Förenta nationernas generalförsamling få arvode av Förenta nationerna. Bestämmelserna om arvodena skall fastställas av generalförsamlingen med beaktande av betydelsen av kommitténs uppdrag.

Artikel 36
Förenta nationernas generalsekreterare skall ställa personal och övriga hjälpmedel som är nödvändiga till förfogande för att möjliggöra för kommittén att effektivt utföra sitt uppdrag enligt denna konvention.

Artikel 37
1. Förenta nationernas generalsekreterare skall sammankalla kommittén till dess första möte i Förenta nationernas högkvarter.

2. Senare möten skall hållas vid de tidpunkter som anges i kommitténs arbetsordning.

3. Kommittén skall som regel sammanträda i Förenta nationernas högkvarter eller dess kontor i Genève.

Artikel 38
Varje kommittémedlem skall före tillträdet av sitt uppdrag avge en högtidlig förklaring vid ett för allmänheten tillgängligt möte med kommittén att han eller hon skall fullgöra sitt uppdrag opartiskt och samvetsgrant.

Artikel 39
1. Kommittén skall välja sitt presidium för en tid av två år. De kan återväljas.

2. Kommittén skall anta sin egen arbetsordning. I denna skall dock bland annat föreskrivas följande:

a) Kommittén är beslutsför om tolv medlemmar är närvarande.

b) Kommittén skall fatta sina beslut med en majoritet av de närvarande medlemmarnas röster.

Artikel 40
1. Konventionsstaterna åtar sig att avge rapport om vilka åtgärder de har vidtagit för att genomföra rättigheterna i denna konvention och om vilka framsteg som gjorts i fråga om utövandet av dessa rättigheter

a) inom ett år efter konventionens ikraftträdande för staten i fråga, och

b) därefter när kommittén begär det.

2. Alla rapporter skall tillställas Förenta nationernas generalsekreterare, som skall överlämna dem till kommittén för granskning. I rapporterna skall anges de omständigheter och svårigheter som kan ha påverkat genomförandet av konventionens bestämmelser.

3. Efter samråd med kommittén får Förenta nationernas generalsekreterare till de berörda fackorganen överlämna kopior av rapporterna i de delar dessa faller inom deras verksamhetsområden.

4. Kommittén skall granska de från konventionsstaterna mottagna rapporterna. Den skall tillställa dem sina egna rapporter tillsammans med de allmänna kommentarer den finner befogade. Kommittén får även till Ekonomiska och sociala rådet överlämna dessa kommentarer tillsammans med kopior av rapporter från konventionsstaterna.

5. Konventionsstaterna får delge kommittén synpunkter med anledning av de kommentarer kommittén kan ha gjort enligt punkt 4 ovan.

Artikel 41
1. En konventionsstat får när som helst avge en förklaring enligt denna artikel att den erkänner kommitténs behörighet att ta emot och pröva framställningar i vilka en stat påstår att en annan stat inte uppfyller sina förpliktelser enligt denna konvention. Framställningar enligt denna artikel får tas emot och prövas endast om de härrör från en stat som har avgivit en förklaring om att den erkänner kommitténs behörighet med avseende på den egna staten. En framställning får inte tas emot av kommittén om den avser en stat som inte har avgivit en sådan förklaring. Framställningar som mottagits enligt denna artikel skall handläggas på följande sätt:

a) Om en konventionsstat anser att en annan konventionsstat inte uppfyller bestämmelserna i konventionen, får den genom ett skriftligt meddelande fästa denna stats uppmärksamhet på detta förhållande. Inom tre månader efter det att meddelandet mottagits, skall den mottagande staten tillställa den stat från vilken meddelandet härrör en förklaring eller ett annat skriftligt uttalande, varigenom ärendet klarläggs. I den mån det är möjligt och sakligt motiverat, skall där redogöras för de inhemska processreglerna liksom också för de rättsmedel som redan uttömts eller som vid det aktuella tillfället är tillgängliga eller som i fortsättningen kan tas i anspråk.

b) Om ärendet inte reglerats på ett för båda parter tillfredsställande sätt inom sex månader efter det att den mottagande staten mottog det ursprungliga meddelandet, får endera staten hänskjuta ärendet till kommittén genom en anmälan både till kommittén och till den andra staten.

c) Kommittén skall behandla ett ärende som har hänskjutits till den först sedan den har försäkrat sig om att alla tillgängliga nationella rättsmedel har tagits i anspråk och uttömts i enlighet med folkrättens allmänt vedertagna grundsatser. Detta skall dock inte gälla om ianspråktagandet av rättsmedlen är oskäligt tidskrävande.

d) Kommittén skall sammanträda inom stängda dörrar när den behandlar framställningar enligt denna artikel.

e) Med förbehåll för bestämmelserna i c ovan skall kommittén ställa sig till de berörda staternas förfogande för att uppnå en lösning i godo av ärendet, grundad på respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna enligt denna konvention.

f) Kommittén får i varje ärende som hänskjutits till den anmoda de berörda stater som avses i b ovan att inkomma med kompletterande relevanta upplysningar.

g) De berörda stater som avses i b ovan skall ha rätt att vara representerade vid ärendets behandling i kommittén samt att muntligen och/eller skriftligen inkomma med synpunkter.

h) Inom tolv månader räknat från dagen för mottagandet av en anmälan enligt b ovan, skall kommittén avge rapport om följande:

i) Om en lösning enligt e ovan har uppnåtts, skall kommittén begränsa sin rapport till en kort redogörelse för omständigheterna och den uppnådda lösningen.

ii) Om en lösning enligt e ovan inte har uppnåtts, skall kommittén begränsa sin rapport till en kort redogörelse för omständigheterna. Synpunkter som de berörda konventionsstaterna kan ha anfört skriftligen och protokoll över synpunkter som de har anfört muntligen skall fogas till rapporten.

I alla ärenden skall rapporten delges de berörda konventionsstaterna.

2. Bestämmelserna i denna artikel träder i kraft när tio konventionsstater har avgivit förklaringar enligt punkt 1 ovan. Dessa förklaringar skall av konventionsstaterna deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare, som skall delge de övriga konventionsstaterna kopior av dem. En förklaring får återkallas när som helst genom en anmälan till generalsekreteraren. En sådan återkallelse skall inte påverka prövningen av ett ärende som redan har föranlett en anmälan enligt denna artikel. Inga ytterligare anmälningar från en konventionsstat får mottas sedan en anmälan om återkallelse av förklaringen har mottagits av generalsekreteraren, om den berörda konventionsstaten inte har avgivit en ny förklaring.

Artikel 42

1. a) Om ett ärende som hänskjutits till kommittén enligt artikel 41 inte kan regleras på ett sätt som är tillfredsställande för de berörda konventionsstaterna, får kommittén med dessa staters samtycke utse en tillfällig förlikningskommission (nedan kallad *kommissionen*). Denna kommission skall ställa sig till de berörda staternas förfogande för att uppnå en lösning av ärendet i godo, grundad på respekt för denna konvention.

b) Kommissionen skall bestå av fem personer som godkänts av de berörda staterna. Om dessa stater inom tre månader inte kan enas om kommissionens sammansättning helt eller delvis, skall de medlemmar av kommissionen om vilka enighet inte har kunnat uppnås utses av kommittén bland dess medlemmar med två tredjedels majoritet vid en hemlig omröstning.

2. Medlemmarna i kommissionen skall tjänstgöra i personlig egenskap. De får inte vara medborgare i de berörda staterna eller i en stat som inte är ansluten till denna konvention eller i en stat som inte har gjort en förklaring enligt artikel 41.

3. Kommissionen skall välja sin egen ordförande och anta sin egen arbetsordning.

4. Kommissionens möten skall som regel hållas i Förenta nationernas högkvarter eller i organisationens kontor i Genève. Mötena kan emellertid även hållas på andra lämpliga platser som kommissionen bestämmer i samråd med Förenta nationernas generalsekreterare och de berörda staterna.

5. Det sekretariat som anges i artikel 36 skall även biträda kommissioner som utsetts enligt denna artikel.

6. Upplysningar som mottagits och sammanställts av kommittén skall ställas till kommissionens förfogande. Kommissionen får anmoda de berörda staterna att lämna kompletterande relevanta upplysningar.

7. När kommissionen har slutbehandlat ärendet, dock inte senare än tolv månader efter det att ärendet har anhängiggjorts inför kommissionen, skall den avge en rapport till kommitténs ordförande för delgivning med de berörda konventionsstaterna.

a) Om kommissionen inte kan avsluta ärendet inom tolv månader, skall den begränsa sin rapport till en kort redogörelse för läget i fråga om sin prövning av ärendet.

b) Om en lösning i godo har uppnåtts grundad på respekt för de mänskliga rättigheterna i denna konvention, skall kommissionen begränsa sin rapport till en kort redogörelse för omständigheterna och den uppnådda lösningen.

c) Om en lösning enligt b ovan inte har uppnåtts, skall kommissionen i sin rapport redogöra både för sina slutsatser beträffande de relevanta omständigheterna i tvisten mellan de berörda staterna och för sin uppfattning om möjligheterna att uppnå en lösning i godo. Rapporten skall även innefatta de berörda staternas skriftliga synpunkter samt protokoll över deras muntliga synpunkter.

d) Om kommissionen har avgivit en rapport enligt c ovan, skall de berörda konventionsstaterna inom tre månader efter mottagandet av rapporten meddela kommitténs ordförande om de godkänner rapportens innehåll.

8. Bestämmelserna i denna artikel skall inte påverka kommitténs skyldigheter enligt artikel 41.

9. De berörda konventionsstaterna skall dela alla utgifter för kommissionens medlemmar lika mellan sig enligt Förenta nationernas generalsekreterares beräkning.

10. Förenta nationernas generalsekreterare får vid behov betala utgifterna för medlemmarna i kommissionen innan de berörda staterna har ersatt dem enligt punkt 9 ovan.

Artikel 43
Medlemmarna i kommittén och de tillfälliga förlikningskommissioner som kan utses enligt artikel 42 skall ha rätt till de förmåner och privilegier samt den immunitet som tillkommer sakkunniga som utför uppdrag för Förenta nationerna enligt tillämpliga bestämmelser i konventionen om Förenta nationernas privilegier och immuniteter.

Artikel 44
Bestämmelserna om genomförande av denna konvention skall tillämpas utan att det skall inkräkta på förfaranden, som inom området för mänskliga rättigheter har beslutats i eller med stöd av Förenta nationernas och deras fackorgans stadgor och konventioner. De skall inte hindra konventionsstaterna från att använda andra förfaranden för lösandet av en tvist i överensstämmelse med allmänna eller särskilda internationella överenskommelser i kraft mellan dem.

Artikel 45
Kommittén skall genom Ekonomiska och sociala rådet årligen avge en redogörelse för sin verksamhet till Förenta nationernas generalförsamling.

Del V

Artikel 46
Ingen bestämmelse i denna konvention skall tolkas som en inskränkning av bestämmelserna i Förenta nationernas stadga och fackorganens stadgor i de delar dessa instrument anger det ansvar som Förenta nationernas olika organ och fackorgan har med avseende på de frågor som behandlas i denna konvention.

Artikel 47
Ingen bestämmelse i denna konvention skall tolkas som en inskränkning av alla folks inneboende rätt att till fullo och utan begränsning dra fördel av och utnyttja sina naturrikedomar och naturtillgångar.

Del VI

Artikel 48
1. Denna konvention skall stå öppen för undertecknande av stater som är medlemmar av Förenta nationerna eller av något av dess fackorgan, av stater som är anslutna till Internationella domstolens stadga samt av alla andra stater som av Förenta nationernas generalförsamling har inbjudits att ansluta sig till konventionen.

2. Denna konvention skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3. Denna konvention skall stå öppen för anslutning av de stater som avses i punkt 1 ovan.

4. Anslutning skall ske genom deponering av ett anslutningsinstrument hos Förenta nationernas generalsekreterare.

5. Förenta nationernas generalsekreterare skall underrätta alla stater som har undertecknat denna konvention eller anslutit sig till den om deponeringen av varje ratifikations- och anslutningsinstrument.

Artikel 49
1. Denna konvention träder i kraft tre månader efter dagen för deponeringen hos Förenta nationernas generalsekreterare av det trettiofemte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet.

2. För en stat som ratificerar eller ansluter sig till denna konvention efter deponeringen av det trettiofemte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet, träder konventionen i kraft tre månader efter det att dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 50
Bestämmelserna i denna konvention skall utan begränsningar eller undantag av något slag gälla i alla delar av förbundsstater.

Artikel 51
1. Konventionsstaterna får föreslå ändringar i konventionen. Texten till ändringsförslagen

skall överlämnas till Förenta nationernas generalsekreterare. Generalsekreteraren skall sedan översända ändringsförslagen till konventionsstaterna med en begäran att de underrättar denne om huruvida de tillstyrker att en konferens av stater sammankallas för att ta ställning till och rösta om förslagen. Om minst en tredjedel av staterna tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta nationernas regi. Förslag till ändringar som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande och röstande staterna skall underställas Förenta nationernas generalförsamling för godkännande.

2. Ändringar träder i kraft när de har godkänts av Förenta nationernas generalförsamling och antagits med två tredjedels majoritet av konventionsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

3. När ändringar träder i kraft, skall de vara bindande för de stater som antagit dem, medan övriga stater fortfarande är bundna av bestämmelserna i denna konvention och eventuella tidigare ändringar som de har antagit.

Artikel 52
Utöver de underrättelser som anges i artikel 48.5 skall Förenta nationernas generalsekreterare underrätta alla de stater som avses i artikel 48.1 om följande:

a) alla undertecknanden, ratifikationer och anslutningar enligt artikel 48,

b) dag för ikraftträdande av denna konvention enligt artikel 49 samt dag för ikraftträdande av varje ändring enligt artikel 51.

Artikel 53
1. Denna konvention, vars engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras i Förenta nationernas arkiv.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall delge de stater som avses i artikel 48 bestyrkta avskrifter av denna konvention.

Fakultativt protokoll till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter

Antaget den 16 december 1966

De stater som är parter i detta protokoll,

som anser att det, för att främja syftet med konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (*konventionen*) och genomförandet av dess bestämmelser, skulle vara ändamålsenligt att bereda den kommitté för de mänskliga rättigheterna som upprättas enligt del IV i konventionen (*kommittén*) tillfälle att, på det sätt som anges i detta protokoll, ta emot och pröva framställningar från enskilda personer som hävdar att de har blivit utsatta för kränkning av någon av de rättigheter som omfattas av konventionen,

har kommit överens om följande.

Artikel 1
En konventionsstat som ansluter sig till detta protokoll erkänner kommitténs behörighet att ta emot och pröva framställningar från enskilda personer under sin jurisdiktion, som hävdar att de har blivit utsatta för en kränkning från statens sida av någon av de rättigheter som omfattas av konventionen. En sådan framställning kan dock inte tas emot av kommittén, om den gäller en konventionsstat som inte är bunden av detta protokoll.

Artikel 2
Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 1, får enskilda personer som hävdar att de har blivit utsatta för kränkning av någon av de rättigheter som omfattas av konventionen och som har uttömt alla tillgängliga nationella rättsmedel göra en skriftlig framställning till kommittén för prövning.

Artikel 3
Kommittén skall avvisa framställningar gjorda enligt detta protokoll, om de är anonyma eller om kommittén anser att de utgör ett missbruk av rätten att göra framställningar eller är oförenliga med konventionens bestämmelser.

Artikel 4
1. Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 3, skall kommittén delge den stat som påstås ha kränkt en bestämmelse i konventionen framställningar som mottagits enligt detta protokoll.

2. Den mottagande staten skall inom sex månader till kommittén inge en skriftlig förklaring eller en redogörelse för ärendet och för de eventuella åtgärder den har vidtagit för att rätta till situationen.

Artikel 5
1. Kommittén skall pröva framställningar som ingivits med stöd av detta protokoll mot bakgrund av all skriftlig information som ingivits av klaganden och den berörda konventionsstaten.

2. Kommittén skall inte pröva en framställning från en klagande utan att ha försäkrat sig om att

a) samma ärende inte är föremål för en internationell prövning eller reglering i annan form,

b) klaganden har uttömt alla tillgängliga nationella rättsmedel. Detta skall dock inte gälla om ianspråktagandet av rättsmedlen är oskäligt tidskrävande.

3. Kommittén skall sammanträda inom stängda dörrar när den prövar framställningar enligt detta protokoll.

4. Kommittén skall framföra sina synpunkter till den berörda konventionsstaten och till klaganden.

Artikel 6
Kommittén skall i den årliga rapport som skall avges enligt artikel 45 i konventionen införa en kortfattad redogörelse för sin verksamhet enligt detta protokoll.

Artikel 7
I avvaktan på genomförandet av målen i deklarationen om beviljande av självständighet åt koloniserade länder och folk i Förenta nationernas generalförsamlings resolution 1514(XV) av den 14 december 1960 skall bestämmelserna i detta protokoll inte begränsa den rätt att göra framställningar som dessa folk har enligt Förenta nationernas stadga och andra internationella instrument som slutits inom Förenta nationerna och dess fackorgan.

Artikel 8
1. Detta protokoll skall stå öppet för undertecknande av stater som har undertecknat konventionen.

2. Detta protokoll får ratificeras av de stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3. Detta protokoll skall stå öppet för anslutning av de stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

4. Anslutning skall ske genom deponering av ett anslutningsinstrument hos Förenta nationernas generalsekreterare.

5. Förenta nationernas generalsekreterare skall underrätta alla stater som har undertecknat detta protokoll eller anslutit sig till det om deponering av varje ratifikations- och anslutningsinstrument.

Artikel 9
1. Med förbehåll för konventionens ikraftträdande, träder detta protokoll i kraft tre månader efter dagen för deponeringen av det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet hos Förenta nationernas generalsekreterare.

2. För en stat som ratificerar eller ansluter sig till detta protokoll efter deponeringen av det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder protokollet i kraft tre månader efter det att dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 10
Bestämmelserna i detta protokoll skall utan begränsningar eller undantag av något slag gälla i alla delar av förbundsstater.

Artikel 11
1. Stater som är parter i detta protokoll får föreslå ändringar i det. Texten till ändringsförslagen skall överlämnas till Förenta nationernas generalsekreterare. Generalsekreteraren skall sedan översända ändringsförslagen till de stater som är bundna av detta protokoll med en begäran om att de underrättar denne om huruvida de tillstyrker att en konferens av stater sammankallas för att ta ställning till och rösta om förslagen. Om minst en tredjedel av staterna tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta nationernas regi. Förslag till ändringar som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande och röstande staterna skall underställas Förenta nationernas generalförsamling för godkännande.

2. Ändringar träder i kraft när de har godkänts av Förenta nationernas generalförsamling och antagits med två tredjedels majoritet av de stater som är bundna av detta protokoll i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

3. När ändringar har trätt i kraft, skall de vara bindande för de stater som antagit dem, medan övriga stater fortfarande är bundna av bestämmelserna i detta protokoll och eventuella tidigare ändringar som de har antagit.

Artikel 12
1. En konventionsstat får när som helst säga upp detta protokoll genom ett skriftligt meddelande till Förenta nationernas generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog den.

2. Uppsägningen skall inte påverka den fortsatta tillämpningen av bestämmelserna i protokollet i fråga om framställningar som gjorts enligt artikel 2 innan uppsägningen träder i kraft.

Artikel 13
Oberoende av de meddelanden som avses i artikel 8.5 i detta protokoll, skall Förenta nationernas generalsekreterare meddela alla de stater som avses i artikel 48.1 om följande:

a) undertecknanden, ratifikationer och anslutningar enligt artikel 8,

b) dag för detta protokolls ikraftträdande enligt artikel 9 och dag för ikraftträdande av varje ändring enligt artikel 11, samt

c) uppsägningar enligt artikel 12.

Artikel 14
1. Detta protokoll, vars engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras i Förenta nationernas arkiv.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall delge de stater som avses i artikel 48 i konventionen bestyrkta avskrifter av detta protokoll.

Andra fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter syftande till dödsstraffets avskaffande

Antaget den 15 december 1989

De stater som är parter i detta protokoll,

som anser att dödsstraffets avskaffande bidrar till att öka människovärdet och till en fortgående utveckling av de mänskliga rättigheterna,

som erinrar om artikel 3 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, antagen den 10 december 1948, och artikel 6 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, antagen den 16 december 1966,

som konstaterar att artikel 6 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter behandlar dödsstraffets avskaffande i ordalag som starkt antyder att avskaffande av detta straff är önskvärt,

som är övertygade om att alla åtgärder för att avskaffa dödsstraffet skall anses som framsteg vad gäller åtnjutandet av rätten till liv,

som härmed önskar göra ett internationellt åtagande att avskaffa dödsstraffet, har kommit överens om följande:

Artikel 1

1. Ingen får avrättas inom jurisdiktionen för en stat som är part i detta fakultativa protokoll.

2. Varje stat som är part skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att avskaffa dödsstraffet inom sin jurisdiktion.

Artikel 2

1. Ingen reservation får göras i fråga om detta protokoll med undantag för en reservation som görs vid tidpunkten för ratifikation eller anslutning och som föreskriver tillämpning av dödsstraffet i krigstid efter fällande dom för ett mycket allvarligt brott av militär natur begånget under krigstid.

2. Den stat som gör en sådan reservation skall vid tidpunkten för ratifikation eller anslutning underrätta Förenta Nationernas generalsekreterare om de relevanta bestämmelser i dess nationella lagstiftning som är tilllämpliga under krigstid.

3. Den stat som har gjort en sådan reservation skall meddela Förenta Nationernas generalsekreterare när ett krigstillstånd, som gäller dess territorium, inträder eller upphör.

Artikel 3

De stater som är parter i detta protokoll skall i de rapporter som avges till kommittén för de mänskliga rättigheterna enligt artikel 40 i konventionen ta med information om vilka åtgärder de vidtagit för att genomföra bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 4
I förhållande till de konventionsstater som har avgett en förklaring enligt artikel 41 skall kommitténs för de mänskliga rättigheterna behörighet att motta och pröva framställningar, när en stat påstår att en annan stat inte uppfyller sina förpliktelser, även avse bestämmelserna i detta protokoll, såvida inte den berörda staten gjort ett uttalande om motsatsen vid tidpunkten för ratifikation eller anslutning till protokollet.

Artikel 5
I förhållande till de stater som är parter i det (första) fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, antagen den 16 december 1966, skall kommitténs för de mänskliga rättigheterna behörighet att motta och pröva framställningar från enskilda personer underkastade dess jurisdiktion även avse bestämmelserna i detta protokoll, såvida inte den berörda staten gjort ett uttalande om motsatsen vid tidpunkten för ratifikation eller anslutning till protokollet.

Artikel 6
1. Bestämmelserna i detta protokoll skall tillämpas som tilläggsbestämmelser till konventionen.

2. Utan att inverka på möjligheten att göra en reservation enligt artikel 2 i detta protokoll får den rätt som garanteras i artikel l, punkt l i detta protokoll inte bli föremål för avvikelse enligt artikel 4 i konventionen.

Artikel 7
1. Detta protokoll står öppet för undertecknande av en stat som har undertecknat konventionen.

2. Detta protokoll är föremål för ratifikation av en stat som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen. Ratifikationsinstrument skall deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

3. Detta protokoll står öppet för anslutning av en stat som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

4. Anslutning sker genom deponering av ett anslutningsinstrument hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

5. Förenta Nationernas generalsekreterare skall underrätta alla stater som har undertecknat eller anslutit sig till detta protokoll om deponeringen av varje ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 8
1. Detta protokoll träder i kraft tre månader efter dagen för deponeringen hos Förenta Nationernas generalsekreterare av det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet.

2. I förhållande till varje stat som ratificerar eller ansluter sig till detta protokoll efter deponeringen av det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder protokollet i kraft tre månader efter dagen för deponeringen av dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 9
Bestämmelserna i detta protokoll skall utan begränsningar eller undantag gälla i alla delar av förbundsstater.

Artikel 10
Förenta nationernas generalsekreterare skall underrätta alla stater som avses i artikel 48, punkt l i konventionen om följande:
(a) reservationer, underrättelser och meddelanden enligt artikel 2 i detta protokoll;

(b) uttalanden enligt artikel 4 eller 5;

(c) undertecknanden, ratifikationer och anslutningar enligt artikel 7;

(d) dagen för ikraftträdandet av detta protokoll enligt artikel 8.

Artikel 11
1. Detta protokoll vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter har lika giltighet, skall deponeras i Förenta Nationernas arkiv.
Förenta Nationernas generalsekreterare skall sända bestyrkta kopior av detta protokoll till alla stater som avses i artikel 48 i konventionen.

Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Antagen den 16 december 1966

Konventionsstaterna,

som anser att, i överensstämmelse med principerna i Förenta nationernas stadga, erkännandet av det inneboende värdet hos alla dem som tillhör människosläktet och av deras lika och obestridliga rättigheter utgör grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

som erkänner att dessa rättigheter utgår från det inneboende värdet hos varje människa,

som erkänner att, i överensstämmelse med den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, visionen om den fria människan som åtnjuter frihet från fruktan och nöd endast kan uppnås om sådana villkor skapas att alla kan åtnjuta sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter såväl som sina medborgerliga och politiska rättigheter,

som beaktar staternas skyldighet enligt Förenta nationernas stadga att främja allmän respekt för och iakttagande av mänskliga rättigheter och friheter,

som beaktar att varje människa har förpliktelser mot andra människor och mot sitt samhälle och är skyldig att medverka till att rättigheterna i denna konvention främjas och följs,

har kommit överens om följande artiklar:

Del I

Artikel 1

1. Alla folk har rätt till självbestämmande. Med stöd av denna rätt får de fritt bestämma sin politiska ställning och fritt fullfölja sin ekonomiska, sociala och kulturella utveckling.

2. Alla folk får för sina egna syften fritt förfoga över sina egna naturrikedomar och naturtillgångar, men det får inte ske till men för förpliktelser som härrör från det internationella ekonomiska samarbetet som vilar på principen om det gemensamma intresset och den internationella rätten. Ett folk får inte i något fall berövas sina möjligheter till försörjning.

3. Konventionsstaterna, däribland de stater som har ansvaret för förvaltning av icke-självstyrande områden och förvaltarskapsområden, skall medverka till att rätten till självbestämmande förverkligas och skall respektera denna rätt i överensstämmelse med bestämmelserna i Förenta nationernas stadga.

Del II

Artikel 2

1. Varje konventionsstat åtar sig att genom egna åtgärder och internationellt bistånd och samarbete, framför allt på det ekonomiska och det tekniska området, till fullo utnyttja sina

tillgängliga resurser för att trygga att rättigheterna i denna konvention gradvis förverkligas i sin helhet med alla lämpliga medel, i synnerhet genom lagstiftning.

2. Konventionsstaterna åtar sig att garantera att rättigheterna i denna konvention utövas utan diskriminering av något slag på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationell eller social härkomst, egendom, börd eller ställning i övrigt.

3. Utvecklingsländerna får med tillbörligt beaktande av de mänskliga rättigheterna och sin samhällsekonomi bestämma i vilken utsträckning de skall tillförsäkra icke-medborgare de ekonomiska rättigheterna i denna konvention.

Artikel 3
Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra män och kvinnor lika rätt att åtnjuta alla de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som omfattas av denna konvention.

Artikel 4
Konventionsstaterna erkänner att, när det gäller åtnjutandet av de rättigheter som tillförsäkrats av staten i enlighet med denna konvention, staten endast får underkasta dessa rättigheter de begränsningar som anges i lag och då endast i den utsträckning det är förenligt med rättigheternas natur och uteslutande i syfte att främja det allmänna välståndet i ett demokratiskt samhälle.

Artikel 5
1. Ingen bestämmelse i denna konvention får tolkas som att den innebär rätt för någon stat, grupp eller person att ägna sig åt sådan verksamhet eller utföra sådana handlingar som syftar till att tillintetgöra någon av de rättigheter och friheter som inskrivits i konventionen eller till att begränsa dem i större utsträckning än konventionen tillåter.

2. Inga begränsningar eller inskränkningar skall medges i fråga om grundläggande mänskliga rättigheter som erkänns eller gäller i ett land med stöd i lag eller annan författning, överenskommelse eller sedvänja av den anledningen att konventionen inte erkänner dessa rättigheter eller att den erkänner dem i mindre utsträckning.

Del III

Artikel 6
1. Konventionsstaterna erkänner rätten till arbete, som omfattar rätten för var och en att kunna förtjäna sitt uppehälle genom fritt valt eller antaget arbete, och åtar sig att vidta lämpliga åtgärder för att trygga denna rätt.

2. De åtgärder som konventionsstaterna skall vidta för att till fullo trygga denna rätt skall omfatta teknisk vägledning och yrkesvägledning samt program, riktlinjer och metoder som syftar till att trygga en jämn utveckling på det ekonomiska, sociala och kulturella området samt full sysselsättning på villkor som garanterar att varje individ åtnjuter de grundläggande politiska och ekonomiska friheterna.

Artikel 7
Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en att åtnjuta rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, som i synnerhet skall tillgodose

a) ersättning vilken som ett minimum skall ge alla arbetstagare,

i) skälig lön och lika ersättning för arbete av lika värde utan åtskillnad av något slag; i synnerhet skall kvinnorna tillförsäkras arbetsvillkor som inte är sämre än männens och erhålla lika lön för lika arbete,

ii) en godtagbar tillvaro för dem själva och deras familjer enligt bestämmelserna i denna konvention,

b) trygga och sunda arbetsförhållanden,

c) samma möjligheter för alla att bli befordrade i sitt arbete till en lämplig högre tjänst utan hänsyn till andra förhållanden än tjänstgöringstid och duglighet,

d) vila, fritid och skälig begränsning av arbetstiden, återkommande betald semester samt lön på allmänna helgdagar.

Artikel 8
1. Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra följande:

a) Rätten för var och en att, i syfte att främja och tillvarata sina ekonomiska och sociala intressen, bilda fackföreningar tillsammans med andra och att, om det är förenligt med vederbörande förenings stadgar, ansluta sig till en fackförening efter eget val. Utövandet av denna rättighet får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som är lagstadgade och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen eller för skyddande av andras rättigheter och friheter.

b) Rätten för fackföreningar att bilda nationella förbund och rätten för dessa förbund att bilda eller ansluta sig till internationella fackföreningsorganisationer.

c) Rätten för fackföreningar att fritt utöva sin verksamhet utan andra inskränkningar än sådana som är lagstadgade och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen eller för skyddande av andras rättigheter och friheter.

d) Rätten att strejka under förutsättning att den utövas i enlighet med lagstiftningen i vederbörande stat.

2. Denna artikel skall inte hindra att det för personer som ingår i de väpnade styrkorna, polismakten eller den statliga förvaltningen lagenligt införs inskränkningar i utövandet av dessa rättigheter.

3. Ingen bestämmelse i denna artikel skall tillåta en stat som är part i Internationella arbetsorganisationens konvention av år 1948 angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, att stifta lag som inskränker, eller tillämpa lagen på sätt som inskränker, det genom sagda konvention tillförsäkrade skyddet.

Artikel 9
Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en till social trygghet, däribland socialförsäkring.

Artikel 10
Konventionsstaterna erkänner följande:

1. Skydd och bistånd bör i största möjliga utsträckning tillförsäkras familjen, som är samhällets naturliga och grundläggande enhet, i synnerhet vid den tid då familjen bildas och när den ansvarar för omvårdnad och fostran av barn som inte är självförsörjande. Äktenskap får endast ingås med de blivande makarnas fria samtycke.

2. Mödrar bör åtnjuta särskilt skydd under en skälig tid före och efter förlossning. Under denna tid bör yrkesarbetande mödrar åtnjuta avlönad ledighet eller ledighet med tillräckliga socialförsäkringsförmåner.

3. Särskilda åtgärder bör vidtas för skydd och hjälp av alla barn och ungdomar utan diskriminering på grund av härkomst eller andra förhållanden. Barn och ungdomar bör skyddas mot ekonomiskt och socialt utnyttjande. Det bör vara straffbart att utnyttja barn och ungdomar i sådant arbete som är skadligt för deras moral eller hälsa, utsätter dem för livsfara eller kan hindra deras normala utveckling. Staterna bör även fastställa de åldersgränser under vilka anställning av barn i avlönat arbete bör vara förbjudet och straffbart i lag.

Artikel 11
1. Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en till en tillfredsställande levnadsstandard för sig och sin familj, däribland tillräckligt med mat och kläder, och en lämplig bostad samt till ständigt förbättrade levnadsvillkor. Konventionsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att denna rätt förverkligas och erkänner att internationellt samarbete på frivillig grund är av väsentlig betydelse i detta sammanhang.

2. Konventionsstaterna erkänner den grundläggande rätten för var och en att vara tryggad mot hunger och skall var för sig och genom internationellt samarbete vidta nödvändiga åtgärder, innefattande utformning av särskilda program, i följande syften:

a) Att förbättra metoderna för produktion, lagring och distribution av livsmedel genom att till fullo dra fördel av teknologiska och vetenskapliga rön genom att sprida kunskap om de näringsfysiologiska principerna och genom att utveckla eller förändra metoderna i jordbruket för att uppnå att naturresurserna används och tillvaratas på bästa sätt.

b) Att säkerställa en rättvis fördelning av världens livsmedelstillgångar i förhållande till behoven med beaktande av både de livsmedelsimporterande och de livsmedelsexporterande ländernas problem.

Artikel 12
1. Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en att åtnjuta bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa.

2. De åtgärder som konventionsstaterna skall vidta för att till fullo tillgodose denna rätt skall innefatta sådana åtgärder som är nödvändiga för att

a) minska foster- och spädbarnsdödligheten och främja barnets sunda utveckling,

b) förbättra alla aspekter av samhällets hälsovård och den industriella hälsovården,

c) förebygga, behandla och bekämpa alla epidemiska och endemiska sjukdomar, yrkessjukdomar och andra sjukdomar, samt

d) skapa förutsättningar som tillförsäkrar alla läkarvård och sjukhusvård i händelse av sjukdom.

Artikel 13

1. Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en till utbildning. De är överens om att utbildningen skall syfta till att till fullo utveckla människans personlighet och insikten om dess värde och att stärka respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Konventionsstaterna är vidare överens om att var och en genom utbildning skall kunna delta effektivt i ett fritt samhälle och främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer och alla rasgrupper, etniska grupper och religiösa grupper samt främja Förenta nationernas verksamhet för att bevara freden.

2. För att till fullo säkerställa denna rätt erkänner konventionsstaterna följande:

a) Grundskoleutbildning skall vara obligatorisk och kostnadsfritt tillgänglig för alla.

b) Utbildning över grundskolestadiet i olika former, däribland teknisk utbildning och yrkesutbildning, skall tillhandahållas och göras tillgänglig för var och en genom alla lämpliga åtgärder och särskilt genom att gradvis göras kostnadsfri.

c) Högre utbildning skall göras lika tillgänglig för alla som har fallenhet för sådan utbildning genom alla lämpliga åtgärder och särskilt genom att gradvis göras kostnadsfri.

d) Grundläggande utbildning skall så långt möjligt uppmuntras och intensifieras för dem som inte har genomgått eller avslutat grundskoleutbildning.

e) Utvecklingen av ett system med skolor på alla stadier skall aktivt genomföras, ett ändamålsenligt stipendiesystem skall införas och lärarnas materiella villkor skall fortlöpande förbättras.

3. Konventionsstaterna åtar sig att respektera föräldrarnas, eller i förekommande fall förmyndarnas, frihet att välja andra skolor för sina barn än de som har inrättats av offentlig myndighet, om de följer det som staten kan ha föreskrivit eller antagit som minimistandard, samt deras frihet att trygga en religiös och moralisk uppfostran för sina barn som är förenlig med deras egen övertygelse.

4. Ingen bestämmelse i denna artikel skall tolkas som att den inskränker en fysisk eller juridisk persons rätt att grunda och driva utbildningsanstalter, under förutsättning att principerna i punkt 1 ovan respekteras och att utbildningen där är förenlig med den minimistandard som staten bestämt.

Artikel 14

Varje konventionsstat som, när den blir bunden av konventionen, ännu inte har kunnat införa obligatorisk och kostnadsfri grundskoleutbildning inom sitt territorium eller inom territorier som faller inom dess jurisdiktion, åtar sig att inom två år utforma och anta en detaljerad plan över åtgärder som är nödvändiga för att gradvis under en skälig tidsperiod

som anges i planen genomföra fullständig tillämpning av principen om obligatorisk och kostnadsfri grundskoleutbildning för alla.

Artikel 15
1. Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en att

a) delta i kulturlivet,

b) ta del av vetenskapliga framsteg och deras tillämpning,

c) åtnjuta det skydd för ideella och materiella intressen som härrör från vetenskaplig, litterär och konstnärlig framställning som han eller hon är upphovsman till.

2. Konventionsstaternas åtgärder för att till fullo trygga denna rätt skall innefatta de nödvändiga åtgärderna för att bibehålla, utveckla och sprida vetenskap och kultur.

3. Konventionsstaterna åtar sig att respektera den frihet som är nödvändig för vetenskaplig forskning och skapande verksamhet.

4. Konventionsstaterna erkänner de fördelar som följer av att det internationella samarbetet och de internationella förbindelserna på vetenskapens och kulturens områden uppmuntras och utvecklas.

Del IV

Artikel 16
1. Konventionsstaterna åtar sig att i enlighet med bestämmelserna i denna del av konventionen avge rapport om de åtgärder som har vidtagits och de framsteg som har gjorts för att trygga att de rättigheter som omfattas av konventionen respekteras.

2. a) Alla rapporter skall tillställas Förenta nationernas generalsekreterare, som skall delge Ekonomiska och sociala rådet kopia av dem för granskning enligt konventionens bestämmelser.

b) Förenta nationernas generalsekreterare skall även delge fackorganen kopior av rapporter, eller relevanta delar av dem, som avgivits av konventionsstater som även är medlemmar av fackorganen i fråga, i den mån dessa texter berör frågor som faller inom vederbörande fackorgans sakområde enligt fackorganets stadga.

Artikel 17
1. Konventionsstaterna skall avge sina rapporter etappvis enligt ett program som skall fastställas av Ekonomiska och sociala rådet efter samråd med konventionsstaterna och de berörda fackorganen inom ett år efter denna konventions ikraftträdande.

2. I rapporterna kan anges de omständigheter och svårigheter som har förhindrat ett fullständigt uppfyllande av åtagandena i konventionen.

3. I det fall en konventionsstat redan har meddelat Förenta nationerna eller ett fackorgan de avsedda upplysningarna, behöver de inte upprepas, utan det räcker med en noggrann hänvisning till dem.

Artikel 18
I enlighet med sitt ansvar i Förenta nationernas stadga inom området för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna kan Ekonomiska och sociala rådet avtala med fackorganen om deras rapportering till rådet om de framsteg som gjorts i fråga om efterlevnaden av de bestämmelser i konventionen som faller inom ramen för deras verksamhet. Dessa rapporter kan innehålla en närmare redogörelse för beslut och rekommendationer av de behöriga instanserna inom fackorganen som avser efterlevnaden.

Artikel 19
Ekonomiska och sociala rådet får tillställa kommissionen för de mänskliga rättigheterna de rapporter om mänskliga rättigheter som staterna har avgivit enligt artiklarna 16 och 17 och fackorganens rapporter i samma ämne i enlighet med artikel 18 för kommissionens granskning och rekommendation eller endast för information i förekommande fall.

Artikel 20
Konventionsstaterna och de berörda fackorganen får delge Ekonomiska och sociala rådet kommentarer till de allmänna rekommendationer som rådet har lämnat enligt artikel 19 eller till hänvisningar till sådana rekommendationer i en rapport från kommissionen för de mänskliga rättigheterna eller i en handling som anges i den.

Artikel 21
Ekonomiska och sociala rådet får från tid till annan delge generalförsamlingen rapporter med allmänna rekommendationer och en sammanfattning av upplysningar från konventionsstaterna och fackorganen om åtgärder som har vidtagits och framsteg som har gjorts med avseende på respekten för de rättigheter som omfattas av konventionen.

Artikel 22
Ekonomiska och sociala rådet får underrätta Förenta nationernas övriga organ och deras underlydande organ samt de fackorgan som ägnar sig åt tekniskt bistånd om alla frågor som berörs av de rapporter som avses i denna del av konventionen och som kan vara till hjälp för dessa organ när de inom sina respektive sakområden fattar beslut om lämpligheten av internationella åtgärder som är ägnade att bidra till ett effektivt, gradvist genomförande av bestämmelserna i denna konvention.

Artikel 23
Konventionsstaterna är överens om att de internationella åtgärder som vidtas för att trygga genomförandet av rättigheterna i denna konvention främst skall innefatta att konventioner skall slutas, rekommendationer antas, tekniskt bistånd lämnas samt regionala och tekniska möten hållas, som skall vara avsedda för samråd och studier och anordnas i samarbete med de berörda regeringarna.

Artikel 24
Ingen bestämmelse i denna konvention skall tolkas som en inskränkning av bestämmelserna i Förenta nationernas stadga och fackorganens stadgor i de delar dessa instrument anger det ansvar som Förenta nationernas olika organ och fackorgan har med avseende på de frågor som behandlas i denna konvention.

Artikel 25
Ingen bestämmelse i denna konvention skall tolkas som en inskränkning av alla folks

inneboende rätt att till fullo och utan begränsning dra fördel av och utnyttja sina naturrikedomar och naturtillgångar.

Del V

Artikel 26
1. Denna konvention skall stå öppen för undertecknande av stater som är medlemmar av Förenta nationerna eller av något av dess fackorgan, av stater som är anslutna till Internationella domstolens stadga samt av alla andra stater som av Förenta nationernas generalförsamling har inbjudits att ansluta sig till konventionen.

2. Denna konvention skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3. Denna konvention skall stå öppen för anslutning av de stater som avses i punkt 1 ovan.

4. Anslutning skall ske genom deponering av ett anslutningsinstrument hos Förenta nationernas generalsekreterare.

5. Förenta nationernas generalsekreterare skall underrätta alla stater som har undertecknat denna konvention eller anslutit sig till den om deponering av varje ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 27
1. Denna konvention träder i kraft tre månader efter dagen för deponeringen hos Förenta nationernas generalsekreterare av det trettiofemte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet.

2. För en stat som ratificerar eller ansluter sig till denna konvention efter deponeringen av det trettiofemte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet, träder konventionen i kraft tre månader efter det att dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 28
Bestämmelserna i denna konvention skall utan begränsningar eller undantag av något slag gälla i alla delar av förbundsstater.

Artikel 29
1. Konventionsstaterna får föreslå ändringar i konventionen. Texten till ändringsförslagen skall överlämnas till Förenta nationernas generalsekreterare. Generalsekreteraren skall sedan översända ändringsförslagen till konventionsstaterna med en begäran att de underrättar denne om huruvida de tillstyrker att en konferens av stater sammankallas för att ta ställning till och rösta om förslagen. Om minst en tredjedel av staterna tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta nationernas regi. Förslag till ändringar som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande och röstande staterna skall underställas Förenta nationernas generalförsamling för godkännande.

2. Ändringar träder i kraft när de godkänts av Förenta nationernas generalförsamling och antagits med två tredjedels majoritet av konventionsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

3. När ändringar träder i kraft, skall de vara bindande för de stater som antagit dem, medan övriga stater fortfarande är bundna av bestämmelserna i denna konvention och eventuella tidigare ändringar som de antagit.

Artikel 30
Utöver de underrättelser som anges i artikel 26.5 skall Förenta nationernas generalsekreterare underrätta alla de stater som avses i artikel 26.1 om följande:

a) alla undertecknanden, ratifikationer och anslutningar enligt artikel 26,

b) dag för ikraftträdande av denna konvention enligt artikel 27 samt dag för ikraftträdande av varje ändring enligt artikel 29.

Artikel 31
1. Denna konvention, vars engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras i Förenta nationernas arkiv.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall delge de stater som avses i artikel 26 bestyrkta avskrifter av denna konvention.

Internationell konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering

Antagen den 21 december 1965

Konventionsstaterna,

som beaktar att Förenta nationernas stadga grundas på principerna om alla människors värdighet och jämlikhet och att alla medlemsstaterna har åtagit sig att vidta gemensamma och enskilda åtgärder i samarbete med Förenta nationerna för att uppnå ett av Förenta nationernas syften, nämligen att främja och uppmuntra att allas mänskliga rättigheter och grundläggande friheter allmänt respekteras och iakttas utan åtskillnad på grund av ras, kön, språk eller religion,

som beaktar att det i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna förklaras att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter och att var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas där utan åtskillnad av något slag, särskilt inte på grund av ras, hudfärg eller nationellt ursprung,

som anser att alla människor är lika inför lagen och berättigade till samma rättsliga skydd mot varje diskriminering och mot varje framkallande av diskriminering,

som beaktar att Förenta nationerna har fördömt kolonialism och allt utövande av därmed sammanhängande segregation och diskriminering, i vilken form och var de än förekommer, samt att förklaringen om beviljande av självständighet åt koloniala länder och folk av den 14 december 1960 (generalförsamlingens resolution 1514(XV)) har bekräftat och högtidligt förklarat nödvändigheten av att snabbt och förbehållslöst avskaffa kolonialismen,

som beaktar att Förenta nationernas deklaration om avskaffande av alla former av rasdiskriminering av den 20 november 1963 (generalförsamlingens resolution 1904 (XVIII)) högtidligt bekräftar nödvändigheten av att snabbt avskaffa rasdiskriminering i hela världen i alla dess former och yttringar och att säkerställa förståelse och respekt för människovärdet,

som är övertygade om att varje lära om överlägsenhet på grund av olikheter mellan raser är vetenskapligt falsk, moraliskt fördömlig, socialt orättvis och farlig samt att rasdiskriminering aldrig kan rättfärdigas någonstans, vare sig i teori eller i praktik,

som åter bekräftar att diskriminering mellan människor på grund av ras, hudfärg eller etniskt ursprung är ett hinder för vänskapliga och fredliga förbindelser mellan nationer och kan störa fred och säkerhet mellan folken liksom samförstånd mellan människor som lever sida vid sida även inom en och samma stat,

som är övertygade om att förekomsten av barriärer mellan raser strider mot varje mänskligt samhälles ideal,

som är oroade över de yttringar av rasdiskriminering som bevisligen fortfarande förekommer i vissa delar av världen och över den politik, grundad på rasöverlägsenhet eller på hat, såsom apartheid-, segregations- eller separationspolitik, som förs av vissa regeringar,

som är fast beslutna att vidta alla nödvändiga åtgärder för att snabbt avskaffa rasdiskriminering i alla dess former och yttringar och att förhindra och bekämpa rasläror och alla yttringar av sådana läror för att främja förståelse mellan raser och för att bygga ett internationellt samhälle fritt från alla former av segregation eller diskriminering på grund av ras,

som beaktar konventionen angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning, antagen av Internationella arbetsorganisationen år 1958, och konventionen mot diskriminering inom undervisningen, antagen av Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur år 1960,

som önskar förverkliga de principer som uttrycks i Förenta nationernas förklaring om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och trygga att praktiska åtgärder för att förverkliga detta mål vidtas så snart som möjligt,

har kommit överens om följande:

Del I

Artikel 1

1. I denna konvention avses med uttrycket *rasdiskriminering* varje skillnad, undantag, inskränkning eller företräde på grund av ras, hudfärg, härkomst eller nationellt eller etniskt ursprung som har till syfte eller verkan att omintetgöra eller inskränka erkännande, åtnjutande eller utövande på lika villkor av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på politiska, ekonomiska, sociala, kulturella eller andra områden av det offentliga livet.

2. Denna konvention är inte tillämplig på åtskillnader, undantag, inskränkningar eller företräden som en konventionsstat gör mellan medborgare och icke-medborgare.

3. Ingen bestämmelse i denna konvention får tolkas så att den på något sätt inverkar på konventionsstaternas lagar och bestämmelser om nationalitet, medborgarskap eller naturalisering, så länge dessa regler inte diskriminerar någon särskild nationalitet.

4. Särskilda åtgärder som enbart syftar till att trygga en godtagbar utveckling för sådana rasgrupper, etniska grupper eller enskilda personer som har behov av skydd för att på lika villkor kunna åtnjuta och utöva sina mänskliga rättigheter och grundläggande friheter skall inte betraktas som rasdiskriminering, så länge dessa åtgärder inte leder till att olika rättigheter bibehålls för olika rasgrupper eller att de består när deras syften har uppnåtts.

Artikel 2

1. Konventionsstaterna fördömer rasdiskriminering och åtar sig att med alla lämpliga medel och utan dröjsmål föra en politik som syftar till att avskaffa rasdiskriminering i alla dess former och till att främja förståelsen mellan alla raser.

a) Varje konventionsstat åtar sig därför att inte inlåta sig på handlingar eller bruk som innebär rasdiskriminering mot enskilda personer, grupper av personer eller institutioner och att se till att alla nationella och lokala offentliga myndigheter och institutioner handlar i enlighet med detta åtagande.

b) Varje konventionsstat åtar sig därför att inte främja, försvara eller stödja rasdiskriminering från enskilda personers eller organisationers sida.

c) Varje konventionsstat skall därför vidta effektiva åtgärder för att granska regeringsmaktens samt övrig nationell eller lokal förvaltning och för att ändra, upphäva och avskaffa varje lag och bestämmelse som kan ge upphov till rasdiskriminering eller som har till verkan att förekommande rasdiskriminering vidmakthålls.

d) Varje konventionsstat skall därför förbjuda och med alla lämpliga medel, däribland genom sådan lagstiftning som påkallas av omständigheterna, göra slut på rasdiskriminering som utövas av enskilda personer, grupper och organisationer.

e) Varje konventionsstat åtar sig därför att, där så är lämpligt, uppmuntra organisationer och rörelser som representerar flera raser och syftar till integrering, att främja användandet av andra medel att avskaffa barriärer mellan raser och att motarbeta allt som kan förstärka splittring mellan raser.

2. Konventionsstaterna skall, när omständigheterna föranleder det, vidta särskilda och konkreta åtgärder på det sociala, ekonomiska och kulturella området och på andra områden för att säkerställa en tillfredsställande utveckling och ett tillfredsställande skydd för vissa rasgrupper och enskilda personer som tillhör dessa grupper för att garantera dem fullt och lika åtnjutande av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Dessa åtgärder får inte under några omständigheter leda till att icke likvärdiga eller skilda rättigheter består för olika rasgrupper när syftet med åtgärderna har uppnåtts.

Artikel 3
Konventionsstaterna fördömer särskilt rassegregation och apartheid och åtar sig att förhindra, förbjuda och utrota alla företeelser av detta slag inom områden under sin jurisdiktion.

Artikel 4
Konventionsstaterna fördömer all propaganda och alla organisationer som grundar sig på föreställningar eller teorier att någon ras eller persongrupp av viss hudfärg eller visst etniskt ursprung skulle vara överlägsen någon annan grupp eller som söker rättfärdiga eller främja rashat och diskriminering i någon form och åtar sig att vidta omedelbara och konkreta åtgärder som syftar till att utrota all uppmaning eller utövande av sådan diskriminering. I detta syfte skall konventionsstaterna, med vederbörligt beaktande av de principer som omfattas av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och av de rättigheter som uttryckligen anges i artikel 5 i denna konvention, bland annat

a) förklara som brottslig gärning som är straffbar enligt lag allt spridande av idéer grundade på rasöverlägsenhet eller rashat, uppmaning till rasdiskriminering, liksom alla våldshandlingar eller uppmaning till sådana handlingar mot en viss ras eller en grupp av personer av annan hudfärg eller annat etniskt ursprung och även lämnande av stöd i någon form till rasistiska aktiviteter, inklusive finansiering av sådana aktiviteter,

b) olagligförklara och förbjuda organisationer samt organiserad propaganda och all annan propaganda som främjar och uppmanar till rasdiskriminering, samt förklara deltagande i sådana organisationer eller i sådan verksamhet som brottslig gärning som är straffbar enligt lag, samt

c) inte tillåta offentliga myndigheter eller offentliga institutioner, vare sig nationella eller lokala, att främja eller uppmana till rasdiskriminering.

Artikel 5
I enlighet med de grundläggande åtagandena i artikel 2 förbinder sig konventionsstaterna att förbjuda och avskaffa rasdiskriminering i alla dess former och att tillförsäkra rätten för var och en, utan åtskillnad på grund av ras, hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung, till likhet inför lagen, särskilt när det gäller åtnjutande av följande rättigheter:

a) rätten till lika behandling inför domstolar och andra rättsvårdande organ,

b) rätten till personlig säkerhet och till skydd från staten mot våld eller kroppsskada orsakad av någon myndighetsperson eller av någon enskild person, grupp eller institution,

c) politiska rättigheter, i synnerhet rätten att delta i val, att rösta och att vara valbar, grundat på allmän och lika rösträtt, att ta del i landets styre och allmänna angelägenheter på alla plan och att på lika villkor ha tillträde till offentlig tjänst,

d) andra medborgerliga rättigheter, särskilt

i) rätten att fritt röra sig och bosätta sig inom statens gränser,

ii) rätten att lämna vilket land som helst, även sitt eget, och att återvända till sitt eget land,

iii) rätten till en nationalitet,

iv) rätten till äktenskap och val av maka/make,

v) rätten att äga egendom, både enskilt och tillsammans med andra,

vi) rätten att ärva,

vii) rätten till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet,

viii) rätten till åsiktsfrihet och yttrandefrihet,

ix) rätten till församlingsfrihet och föreningsfrihet i fredligt syfte,

e) ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, särskilt

i) rätten till arbete, till fritt val av sysselsättning, till rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden, till skydd mot arbetslöshet, till lika lön för lika arbete och till en rättvis och tillfredsställande ersättning,

ii) rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar,

iii) rätten till bostad,

iv) rätten till allmän hälsovård, sjukvård, social trygghet och sociala förmåner,

v) rätten till utbildning och yrkesutbildning,

vi) rätten att delta på lika villkor i kulturell verksamhet, samt

f) rätten till tillträde till alla platser och serviceinrättningar som är avsedda för allmänheten såsom samfärdsmedel, hotell, restauranger, kaféer, teatrar och parker.

Artikel 6
Konventionsstaterna skall tillförsäkra varje person inom sin jurisdiktion verksamt skydd och verksamma rättsmedel, genom behöriga nationella domstolar och andra statliga institutioner, mot varje rasdiskriminerande handling som kränker hans eller hennes mänskliga rättigheter och grundläggande friheter i strid med denna konvention, liksom rätten att hos sådana domstolar begära rättvis och tillfredsställande ersättning eller upprättelse för skada som lidits till följd av sådan diskriminering.

Artikel 7
Konventionsstaterna åtar sig att vidta omedelbara och effektiva åtgärder, särskilt på områdena undervisning, utbildning, kultur och information, i syfte att bekämpa fördomar som leder till rasdiskriminering och att främja förståelse, tolerans och vänskap mellan nationer och mellan rasgrupper eller etniska grupper och att sprida kunskap om ändamålen och grundsatserna i Förenta nationernas stadga, den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, Förenta nationernas förklaring om avskaffande av alla former av rasdiskriminering samt denna konvention.

Del II

Artikel 8
1. En kommitté för avskaffande av rasdiskriminering (nedan kallad *kommittén*) skall upprättas och bestå av 18 moraliskt högtstående och erkänt opartiska, sakkunniga personer. De skall fullgöra sina uppdrag i sin personliga egenskap. De skall väljas av konventionsstaterna bland deras medborgare med iakttagande av en rättvis geografisk fördelning och av att olika civilisationer och de viktigaste rättssystemen blir företrädda.

2. Kommitténs ledamöter skall väljas genom hemlig omröstning från en förteckning över personer som nominerats av konventionsstaterna. Varje konventionsstat får nominera en av sina medborgare.

3. Det första valet skall genomföras sex månader efter dagen för konventionens ikraftträdande. Senast tre månader före varje valdag skall Förenta nationernas generalsekreterare skriftligen anmoda konventionsstaterna att inom två månader lämna sina förslag. Generalsekreteraren skall upprätta och till konventionsstaterna överlämna en förteckning i alfabetisk ordning över alla kandidaterna med uppgift om vilken stat som har nominerat dem.

4. Val av kommitténs ledamöter skall förrättas vid ett av generalsekreteraren sammankallat möte med konventionsstaterna i Förenta nationernas högkvarter. Vid detta sammanträde, vid vilket två tredjedelar av konventionsstaterna måste vara företrädda för att beslut skall kunna fattas, skall de kandidater inväljas i kommittén som uppnår det största antalet röster och absolut majoritet av närvarande och röstande konventionsstater.

5. a) Kommitténs ledamöter väljs för en tid av fyra år. För nio av de ledamöter som väljs vid det första valet skall mandatet dock vara endast två år. Omedelbart efter det första valet skall dessa nio ledamöter utses genom lottdragning av kommitténs ordförande.

b) Om en tillfällig vakans skulle uppstå, skall den konventionsstat vars sakkunnige har upphört att vara ledamot av kommittén utse en annan sakkunnig bland sina medborgare med förbehåll för kommitténs godkännande.

6. Konventionsstaterna skall svara för kommittéledamöternas utgifter när de utför kommittéuppdrag.

Artikel 9
1. Konventionsstaterna åtar sig att till generalsekreteraren för kommitténs granskning avge en rapport om de lagstiftningsåtgärder, judiciella åtgärder, förvaltningsåtgärder och andra åtgärder som de har vidtagit för att uppfylla konventionens bestämmelser

a) inom ett år efter konventionens ikraftträdande för vederbörande stat och

b) därefter vartannat år och när som helst efter anmodan av kommittén. Kommittén får begära ytterligare upplysningar av konventionsstaterna.

2. Kommittén skall genom generalsekreteraren årligen rapportera till Förenta nationernas generalförsamling om sin verksamhet och får lämna förslag och avge allmänna rekommendationer grundade på sin granskning av konventionsstaternas rapporter och upplysningar. Dessa förslag och allmänna rekommendationer skall framföras till generalförsamlingen tillsammans med eventuella kommentarer från konventionsstaterna.

Artikel 10
1. Kommittén skall anta sin egen arbetsordning.

2. Kommittén skall välja sitt presidium för en tid av två år.

3. Förenta nationernas generalsekreterare skall tillförsäkra kommittén sekretariat.

4. Kommitténs sammanträden skall som regel hållas i Förenta nationernas högkvarter.

Artikel 11
1. Om en konventionsstat finner att en annan konventionsstat inte följer konventionens bestämmelser, får den anmäla detta till kommittén. Kommittén skall då underrätta den berörda staten. Denna stat skall inom tre månader skriftligen lämna kommittén en förklaring eller ett uttalande med upplysningar i ärendet samt uppgift om vilka åtgärder den har vidtagit.

2. Om ärendet inte har reglerats på ett för båda parter tillfredsställande sätt, genom bilaterala förhandlingar eller genom ett annat förfarande som står parterna till buds, inom sex månader efter det att den mottagande staten tog emot det ursprungliga meddelandet, får staterna åter hänskjuta ärendet till kommittén genom meddelande till kommittén och den andra staten.

3. Först sedan den har förvissat sig om att alla inhemska rättsmedel i fallet har försökts och uttömts enligt folkrättens allmänt vedertagna grundsatser, får kommittén ta upp till behandling ärenden som har hänskjutits till den enligt punkt 2 ovan. Denna bestämmelse gäller dock inte om rättsmedlens utnyttjande är oskäligt tidskrävande.

4. Kommittén får i alla ärenden som hänskjutits till den ålägga de berörda konventionsstaterna att tillhandahålla ytterligare relevanta upplysningar.

5. När kommittén behandlar ett ärende som avses i denna artikel, skall de berörda staterna ha rätt att sända ett ombud för att utan rösträtt delta i kommitténs arbete vid ärendets behandling.

Artikel 12
1. a) När kommittén har tagit emot och sammanställt alla de upplysningar den anser nödvändiga skall ordföranden utse en tillfällig förlikningskommission, *kommissionen*, bestående av fem personer, som kan, men inte behöver, vara kommittéledamöter. Ledamöterna i kommissionen skall utses med de tvistande parternas samtycke, och kommissionens tjänster skall ställas till de berörda staternas förfogande i syfte att åstadkomma en reglering av frågan i godo, grundad på respekt för konventionen.

b) Om de tvistande staterna inom tre månader inte har kunnat enas om alla ledamöterna i kommissionen, skall de ledamöter om vilka enighet inte har uppnåtts mellan de tvistande staterna väljas av kommittén bland dess ledamöter vid hemlig omröstning med två tredjedels majoritet.

2. Kommissionens ledamöter skall fullgöra sina uppdrag i sin personliga egenskap. De får inte vara medborgare i en tvistande stat eller i en stat som inte är ansluten till konventionen.

3. Kommissionen skall utse sin ordförande och anta sin arbetsordning.

4. Kommissionens sammanträden skall som regel hållas i Förenta nationernas högkvarter eller på annan lämplig plats som kommissionen bestämmer.

5. Om en tvist mellan konventionsstater föranleder att en kommission utses, skall det sekretariat som tillförsäkras enligt artikel 10.3 biträda även denna.

6. De tvistande parterna skall fördela kostnaderna lika för kommissionens ledamöter enligt en beräkning av Förenta nationernas generalsekreterare.

7. Generalsekreteraren skall ha rätt att vid behov lägga ut kostnaderna för kommissionens ledamöter innan de tvistande parterna har ersatt dem enligt punkt 6 ovan.

8. Upplysningar som kommittén har mottagit och sammanställt skall tillhandahållas kommissionen, som får anmoda de berörda staterna att lämna ytterligare relevanta upplysningar.

Artikel 13
1. När kommissionen har färdigbehandlat ett ärende, skall den avge rapport till kommitténs

ordförande om sin utredning av de faktiska förhållandena i tvisten och göra de rekommendationer den tror kan leda till en uppgörelse i godo.

2. Kommitténs ordförande skall delge de tvistande parterna kommissionens rapport. Dessa stater skall inom tre månader meddela kommitténs ordförande om de godtar rekommendationerna i rapporten.

3. När fristen i punkt 2 har utlöpt, skall kommitténs ordförande delge de övriga konventionsstaterna kommissionens rapport med de berörda konventionsstaternas förklaringar.

Artikel 14

1. En konventionsstat får när som helst förklara att den erkänner kommitténs behörighet att ta emot och pröva framställningar från enskilda personer eller grupper av personer inom sin jurisdiktion, som hävdar att de har blivit utsatta för kränkning från den statens sida av någon av de rättigheter som omfattas av konventionen. Kommittén skall avvisa framställningar som gäller en konventionsstat som inte har gjort en sådan förklaring.

2. En konventionsstat som gör en förklaring enligt punkt 1 får inrätta en ny myndighet eller ge en redan existerande myndighet inom sitt rättsväsende behörighet att ta emot och pröva framställningar från enskilda personer eller grupper av personer inom sin jurisdiktion som hävdar att de har blivit utsatta för kränkning av någon av de rättigheter om omfattas av denna konvention och som har uttömt andra tillgängliga inhemska rättsmedel.

3. En konventionsstat skall deponera förklaringar enligt punkt 1 och namn på myndigheten enligt punkt 2 hos Förenta nationernas generalsekreterare, som skall meddela de övriga konventionsstaterna. En förklaring kan när som helst återkallas genom meddelande till generalsekreteraren. Återkallelsen skall dock inte ha någon verkan på framställningar som tidigare gjorts till kommittén.

4. Den myndighet som avses i punkt 2 skall föra ett register över mottagna framställningar och årligen på lämpligt sätt delge generalsekreteraren bestyrkta kopior av detta register, dock utan att innehållet offentliggörs.

5. Om klaganden inte får sitt fall tillfredsställande reglerat genom den myndighet som avses i punkt 2, får klaganden hänskjuta fallet till kommittén inom sex månader.

6. a) Kommittén skall konfidentiellt meddela den konventionsstat som påstås ha brutit mot konventionen om mottagna framställningar, men den skall inte avslöja vilken person eller vilken grupp av personer som har gjort framställningen utan personens eller gruppens uttryckliga medgivande. Kommittén skall avvisa anonyma framställningar.

b) Senast inom tre månader skall staten i fråga lämna kommittén en skriftlig förklaring eller ett uttalande med upplysningar i ärendet och meddela de åtgärder som den har vidtagit.

7. a) Kommittén skall pröva framställningarna med beaktande av alla upplysningar som meddelats av den berörda konventionsstaten och av klaganden. Kommittén får inte pröva en framställning från en klagande innan den har förvissat sig om att klaganden har uttömt alla tillämpliga rättsmedel i sitt lands lagstiftning. Detta skall dock inte gälla om rättsmedlens utnyttjande är oskäligt tidskrävande.

b) Kommittén skall meddela den berörda konventionsstaten och klaganden sina förslag och rekommendationer.

8. Kommittén skall i sin årsrapport ta med ett referat av mottagna framställningar och i förekommande fall av de berörda konventionsstaternas förklaringar och uttalanden samt av sina egna förslag och rekommendationer.

9. Kommittén är inte behörig att utföra de uppgifter som avses i denna artikel om inte minst tio konventionsstater är bundna av förklaringar enligt punkt 1 ovan.

Artikel 15
1. Innan de syften som avses i förklaringen om beviljande av självständighet åt koloniala länder och folk i generalförsamlingens resolution 1514 (XV) av den 14 december 1960 har uppfyllts, skall bestämmelserna i denna konvention på intet sätt begränsa den rätt att göra framställningar som tillerkänts dessa folk genom andra internationella instrument eller av Förenta nationerna och dess fackorgan.

2. a) Kommittén skall delges kopior av, och till vederbörande organ avge, yttranden och rekommendationer med anledning av framställningar från de FN-organ som behandlar frågor, som direkt berör denna konventions principer och ändamål, vid sina överväganden av framställningar som gjorts till den i frågor som omfattas av denna konvention från invånare i förvaltarskapsområden, icke-självstyrande områden och andra områden som avses i generalförsamlingens resolution 1514(XV).

b) Kommittén skall av de behöriga FN-organen delges kopior av rapporter om de lagstiftningsåtgärder, judiciella åtgärder, förvaltningsåtgärder och andra åtgärder som direkt hänger samman med principerna och syftena med denna konvention och som har vidtagits av de förvaltande staterna med avseende på de i a ovan nämnda områdena och skall avge yttranden och rekommendationer till dessa organ.

3. Kommittén skall i sin rapport till generalförsamlingen införa ett referat över framställningar och rapporter som den har mottagit från Förenta nationernas organ och över yttranden och rekommendationer som den har lämnat med avseende på framställningarna och rapporterna.

4. Kommittén skall av Förenta nationernas generalsekreterare begära alla uppgifter som är av betydelse för denna konventions syften som denne har tillgång till med avseende på de områden som nämns i punkt 2 a.

Artikel 16
Denna konventions bestämmelser om tvistlösning och klagomål skall tillämpas, dock utan att det skall inskränka tillämpningen av sådana andra förfaranden för tvistlösning och klagomål avseende diskriminering som ingår i Förenta nationernas eller dess fackorgans stadgar eller konventioner som antagits av Förenta nationerna eller dess fackorgan. Bestämmelserna i denna konvention skall inte heller hindra konventionsstaterna från att anlita andra förfaranden för tvistlösning i överensstämmelse med gällande allmänna eller särskilda internationella överenskommelser mellan dem.

Del III

Artikel 17
1. Denna konvention skall stå öppen för undertecknande av stater som är medlemmar av Förenta nationerna eller något av dess fackorgan, stater som är anslutna till Internationella domstolens stadga samt alla stater som av Förenta nationernas generalförsamling har inbjudits att ansluta sig till konventionen.

2. Denna konvention skall ratificeras. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 18
1. Denna konvention skall stå öppen för anslutning av de stater som avses i artikel 17.1.

2. Anslutning görs genom deponering av anslutningsinstrument hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 19
1. Denna konvention träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då det tjugosjunde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerades hos Förenta nationernas generalsekreterare.

2. För en stat som ratificerar eller ansluter sig till denna konvention sedan det tjugosjunde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerats, träder konventionen i kraft den trettionde dagen efter det att dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 20
1. Förenta nationernas generalsekreterare skall tillställas reservationer som staterna gör i samband med sin ratifikation eller anslutning och delge alla stater som är eller kan bli parter i konventionen. En stat som reser invändningar mot en reservation skall inom 90 dagar efter mottagandet av meddelandet underrätta generalsekreteraren att den inte godtar reservationen.

2. Reservationer som är oförenliga med konventionens ändamål och syften skall inte tillåtas, inte heller reservationer som kan hindra något av de organ att verka som har upprättats genom denna konvention. En reservation skall anses vara oförenlig eller hindrande om minst två tredjedelar av konventionsstaterna riktar invändningar mot den.

3. En reservation får när som helst återtas genom ett meddelande till generalsekreteraren. Ett sådant meddelande träder i kraft den dag det tas emot.

Artikel 21
En konventionsstat får frånträda denna konvention genom ett skriftligt meddelande till Förenta nationernas generalsekreterare. Frånträdet träder då i kraft ett år efter den dag då meddelandet mottogs av generalsekreteraren.

Artikel 22
Tvister mellan två eller flera konventionsstater om konventionens tolkning eller tillämpning, som inte kan lösas genom förhandlingar eller genom de förfaranden som ut-

tryckligen stadgas i konventionen, skall på begäran av någon av de tvistande hänskjutas till Internationella domstolen för avgörande, såvida de inte kan enas om ett annat sätt för tvistens lösning.

Artikel 23
1. En konventionsstat får när som helst begära ändring i denna konvention genom en skriftlig framställning till Förenta nationernas generalsekreterare.

2. Förenta nationernas generalförsamling skall besluta om de eventuella åtgärder som en sådan framställning skall föranleda.

Artikel 24
Förenta nationernas generalsekreterare skall underrätta alla de stater som avses i artikel 17.1 om följande:

a) undertecknande, ratifikation och anslutning enligt artiklarna 17 och 18,

b) dag för konventionens ikraftträdande enligt artikel 19,

c) meddelanden och förklaringar enligt artiklarna 14, 20 och 23, samt

d) frånträde enligt artikel 21.

Artikel 25
1. Denna konvention, vars engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras i Förenta nationernas arkiv.

2. Bestyrkta avskrifter av konventionen skall av Förenta nationernas generalsekreterare delges alla stater som ingår i någon av de kategorier som avses i artikel 17.1.

Konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor

Antagen den 18 december 1979

De stater som har anslutit sig till denna konvention (konventionsstaterna)

konstaterar att Förenta nationernas stadga bekräftar tron på grundläggande mänskliga rättigheter, på människans värdighet och värde samt på lika rättigheter för män och kvinnor,

konstaterar att den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna slår fast principen om icke-diskriminering och förklarar att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter samt att var och en är berättigad till alla de fri- och rättigheter som anges däri, utan åtskillnad av något slag, inbegripet åtskillnad på grund av kön,

konstaterar att de stater som tillträtt de internationella konventionerna om de mänskliga rättigheterna är skyldiga att säkerställa lika rätt för män och kvinnor att åtnjuta alla ekonomiska, sociala, kulturella, medborgerliga och politiska rättigheter,

åberopar de internationella konventioner som antagits inom FN och dess fackorgan och som främjar lika rättigheter för män och kvinnor,

uppmärksammar även de resolutioner, deklarationer och rekommendationer som antagits av FN och dess fackorgan och som främjar lika rättigheter för män och kvinnor,

ser dock med oro att det trots dessa olika instrument fortfarande förekommer en utbredd diskriminering av kvinnor,

erinrar om att diskriminering av kvinnor kränker principerna om lika rättigheter och respekt för människans värdighet, är ett hinder för kvinnors deltagande, på samma villkor som män, i sina länders politiska, sociala, ekonomiska och kulturella liv, hindrar ett ökat välstånd för samhälle och familj och försvårar den fulla utvecklingen av kvinnors möjligheter i sitt lands och mänsklighetens tjänst,

ser med oro att där fattigdom råder är det kvinnorna som har minsta tillgången till föda, hälsovård, utbildning av olika slag samt till anställningsmöjligheter och till tillfredsställande av andra behov,

är övertygad om att upprättandet av den nya ekonomiska världsordningen grundad på rätt och rättvisa, på ett betydelsefullt sätt kommer att bidra till främjandet av jämställdhet mellan män och kvinnor,

betonar att utplånandet av apartheid, alla former av rasism, rasdiskriminering, kolonialism, nykolonialism, aggression, utländsk ockupation och utländskt herravälde samt av inblandning i staters inre angelägenheter är av största vikt för att män och kvinnor till fullo skall kunna åtnjuta sina rättigheter,

slår fast att stärkandet av internationell fred och säkerhet, internationell avspänning, ömsesidigt samarbete mellan alla stater oberoende av deras sociala och ekonomiska system,

allmän och fullständig nedrustning och särskilt kärnvapennedrustning under sträng och effektiv internationell kontroll, befästande av principerna om rättvisa, jämlikhet och ömsesidiga fördelar i förbindelserna mellan länder samt förverkligande av de under främmande och koloniala herravälde och utländsk ockupation stående folkens rätt till självbestämmande och oberoende samt respekt för nationell suveränitet och territoriell integritet kommer att främja socialt framåtskridande och utveckling och som en följd härav medverka till uppnåendet av full jämställdhet mellan män och kvinnor.

är övertygade om att en fullständig och allsidig utveckling av ett land, välfärden i världen samt fredens sak kräver att kvinnorna deltar i största möjliga utsträckning på alla områden och på samma villkor som männen,

betänker kvinnornas stora, hittills inte fullt erkända bidrag till familjens välfärd och samhällets utveckling, moderskapets sociala betydelse och båda föräldrarnas roll inom familjen och när det gäller barnens uppfostran, och är medvetna om att kvinnornas roll som barnaföderskor inte får vara en grund för diskriminering utan att ansvaret för barnuppfostran måste delas mellan män och kvinnor samt hela samhället,

är medvetna om att en ändring av mannens traditionella roll liksom av kvinnans roll inom samhället och familjen är nödvändig för att full jämställdhet mellan män och kvinnor skall uppnås,

är beslutna att genomföra principerna i deklarationen om avskaffande av diskriminering av kvinnor och vidta de åtgärder som krävs för avskaffandet av sådan diskriminering i alla dess former och yttringar
har kommit överens om följande:

Del I

Artikel 1
I denna konvention avser uttrycket »diskriminering av kvinnor» varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av kön som har till följd eller syfte att begränsa eller omintetgöra erkännandet av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, sociala, kulturella eller medborgerliga området eller något annat område för kvinnor, oberoende av civilstånd och med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, eller åtnjutandet eller utövandet av dessa rättigheter och friheter.

Artikel 2
Konventionsstaterna fördömer diskriminering av kvinnor i alla dess former, är eniga om att på lämpligt sätt och utan dröjsmål inrikta sin politik på att avskaffa diskriminering av kvinnor och åtar sig i detta syfte att

a) införa principen om jämställdhet mellan män och kvinnor i sina nationella grundlagar eller andra lämpliga författningar, om så inte redan skett, och säkerställa att denna princip genomförs i praktiken genom författningar och andra lämpliga medel;

b) vidta lämpliga lagstiftnings och andra åtgärder, vid behov innefattande påföljder, som förbjuder all diskriminering av kvinnor;

c) skapa rättsligt skydd för kvinnors rättigheter på samma grunder som för män och att genom behöriga nationella domstolar och andra offentliga institutioner säkerställa ett effektivt skydd för kvinnor mot varje diskriminerande handling;

d) avstå från varje diskriminerande handling eller förfarande mot kvinnor och säkerställa att myndigheter och offentliga institutioner handlar i överensstämmelse med denna skyldighet;

e) vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor från enskilda personers, organisationers eller företags sida;

f) vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att ändra eller upphäva gällande lagar och förordningar, sedvänjor eller bruk som innebär diskriminering av kvinnor;

g) upphäva alla nationella straffbestämmelser som innebär diskriminering av kvinnor.

Artikel 3
Konventionsstaterna skall på alla områden, och särskilt på de politiska, sociala, ekonomiska och kulturella områdena, vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att säkerställa full utveckling och framsteg för kvinnorna och därmed garantera dem utövande och åtnjutande av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på grundval av jämställdhet med männen.

Artikel 4
1. Konventionsstaternas vidtagande av tillfälliga särskilda åtgärder för att påskynda faktisk jämställdhet mellan män och kvinnor skall inte betraktas såsom diskriminering enligt denna konvention, men får inte medföra ett bibehållande av olikvärdiga eller skilda normer; dessa åtgärder skall upphöra när jämställdhet i fråga om möjligheter och behandling har uppnåtts.

2. Konventionsstaternas vidtagande av särskilda åtgärder, inklusive de åtgärder som nämns i denna konvention, för att skydda moderskapet, skall inte anses vara diskriminerande.

Artikel 5
Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att

a) ändra mäns och kvinnors sociala och kulturella beteendemönster för att därmed avskaffa fördomar samt seder och bruk som grundar sig på föreställningen om det ena könets underlägsenhet eller på stelnade roller för män och kvinnor;

b) säkerställa att familjeutbildningen bibringar en riktig uppfattning om moderskapet såsom social funktion och erkänner att män och kvinnor har ett gemensamt ansvar för sina barns uppfostran och utveckling, varvid barnens bästa alltid skall komma i första hand.

Artikel 6
Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att bekämpa alla former av handel med kvinnor och utnyttjande av kvinnoprostitution.

Del II

Artikel 7
Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor i landets politiska och offentliga liv och särskilt säkerställa kvinnornas rätt att, på samma villkor som gäller för män,

a) rösta vid alla val och folkomröstningar samt vara valbara till alla genom allmänna val tillsatta organ;

b) delta i utformningen av de styrande samhällsorganens politik och i förverkligandet av denna samt inneha ämbeten och fullgöra alla officiella åligganden på alla nivåer inom förvaltningen;

c) delta i icke-statliga organisationer och sammanslutningar inom landets offentliga och politiska liv.

Artikel 8
Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att tillförsäkra kvinnor på samma villkor som män och utan någon diskriminering möjligheten att företräda sina regeringar på internationell nivå och delta i arbetet i internationella organisationer.

Artikel 9
1. Konventionsstaterna skall ge kvinnor samma rätt som män att förvärva, byta eller behålla sitt medborgarskap. De skall särskilt säkerställa att varken äktenskap med en utlänning eller makens byte av medborgarskap under äktenskapet automatiskt skall medföra ändring av hustruns medborgarskap, göra henne statslös eller påtvinga henne makens medborgarskap.

2. Konventionsstaterna skall ge kvinnor samma rättigheter som män i fråga om deras barns medborgarskap.

Del III

Artikel 10
Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor för att tillförsäkra dem samma rättigheter som män när det gäller utbildning och särskilt, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa

a) samma villkor för yrkesvägledning, tillträde till studier och erhållande av diplom från utbildningsanstalter av alla slag, såväl på landsbygden som i städerna; denna jämställdhet skall säkerställas i förskolor och i allmän, teknisk och högre teknisk utbildning liksom i all yrkesutbildning;

b) tillträde till samma studiekurser och examina, tillgång till lärarpersonal med lika höga kvalifikationer samt skollokaler och utrustning av samma standard;

c) avskaffandet, på alla nivåer och inom alla former av utbildning, av stelnade uppfattningar av mans- och kvinnorollerna genom att främja samundervisning och annat slags undervis-

ning som kan bidra till att detta syfte uppnås och särskilt genom att se över läroböcker och läroplanen samt anpassa undervisningsmetoderna;

d) samma möjligheter att få stipendier och andra studiebidrag;

e) samma möjligheter till återkommande utbildning, inklusive alfabetiseringsprogram för vuxna, särskilt sådana som syftar till att så snabbt som möjligt minska klyftan i utbildning mellan män och kvinnor;

f) en minskning av antalet kvinnliga elever som avbryter sina studier och upprättande av studievägar för flickor och kvinnor som har slutat skolan i förtid;

g) samma möjligheter att delta aktivt i idrott och gymnastikundervisning;

h) tillgång till detaljerad pedagogisk information för att bidra till att säkerställa familjernas hälsa och välbefinnande, inklusive information och rådgivning om familjeplanering.

Artikel 11
1. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor på arbetsmarknaden för att, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa samma rättigheter särskilt

a) rätten till arbete såsom en oförytterlig rätt som tillkommer alla människor;

b) rätten till samma anställningsmöjligheter, inklusive användning av samma urvalskriterier vid anställning;

c) rätten till fritt val av yrke och anställning, rätten till befordran, anställningstrygghet samt alla anställningsförmåner och tjänstevillkor, liksom rätten till yrkesutbildning och omskolning, inklusive lärlingsutbildning, högre yrkesutbildning och återkommande utbildning;

d) rätten till lika lön, inklusive förmåner, och till lika behandling vad beträffar arbete av lika värde liksom till lika behandling i fråga om arbetsvärdering;

e) rätten till social trygghet, särskilt då det är fråga om pensionering, arbetslöshet, sjukdom, invaliditet och ålderdom samt annan arbetsoförmåga liksom rätten till betald semester;

f) rätten till arbetarskydd, inklusive skydd för fortplantningsfunktionen.

2. För att förhindra diskriminering av kvinnor på grund av äktenskap eller moderskap och för att säkerställa kvinnors faktiska rätt till arbete, skall konventionsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att

a) förbjuda, med stöd av rättsliga påföljder, avskedande på grund av graviditet eller moderskapsledighet, liksom också diskriminering vid avskedande grundad på civilstånd;

b) införa moderskapsledighet med lön eller jämförbara sociala förmåner utan förlust av anställning, kvalifikationstid eller sociala bidrag;

c) främja nödvändig social service som gör det möjligt för föräldrar att förena familjeplikter

med yrkesansvar och deltagande i det offentliga livet, särskilt genom att verka för att ett system för barnomsorg skapas och byggs ut;

d) ge särskilt skydd för gravida kvinnor i arbeten som visat sig ha skadlig inverkan på dem.

3. Skyddslagstiftning i frågor som behandlas i denna artikel skall regelbundet omprövas mot bakgrund av vetenskaplig och teknologisk kunskap och skall vid behov ändras, upphävas eller utvidgas.

Artikel 12
1. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor när det gäller hälsovård för att, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård, inklusive sådan som avser familjeplanering.

2. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 1 ovan skall konventionsstaterna tillförsäkra kvinnor lämplig vård vid havandeskap och förlossning samt under tiden efter nedkomsten, varvid fri vård skall stå till förfogande när det är nödvändigt, liksom även lämplig kost under havandeskapet och amningstiden.

Artikel 13
Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor inom andra områden av det ekonomiska livet och samhällslivet för att med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund tillförsäkra dem samma rättigheter, särskilt

a) rätten till familjeförmåner;

b) rätten till banklån, hypotekslån och andra former av kredit;

c) rätten att delta i fritidsverksamhet, i idrott och i kulturlivet i alla dess former.

Artikel 14
1. Konventionsstaterna skall ta hänsyn till de särskilda problem som möter kvinnorna på landsbygden och den viktiga roll dessa kvinnor spelar för sina familjens försörjning, särskilt genom sitt arbete i sektorerna utanför penninghushållningen, och skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att bestämmelserna i denna konvention tillämpas på landsbygdens kvinnor.

2. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor på landsbygden för att säkerställa att de, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, deltar i och drar fördel av landsbygdens utveckling, och skall särskilt tillförsäkra dessa kvinnor rätt att

a) delta i utarbetandet och genomförandet av utvecklingsplanen på alla nivåer;

b) få tillgång till tillfredsställande hälso- och sjukvård, inklusive upplysning, rådgivning och hjälp i familjeplaneringsfrågor;

c) direkt dra nytta av program för social trygghet;

d) få teoretisk och praktisk utbildning av alla slag, inklusive sådan som avser läs- och skrivkunnighet, samt dra nytta av bl a alla former av lokala samhälleliga tjänster och rådgivningsverksamhet för att öka sitt tekniska kunnande;

e) organisera självhjälpsgrupper och kooperativer för att uppnå lika möjligheter på det ekonomiska planet genom anställning eller egen verksamhet;

f) delta i alla slag av samhällsaktiviteter;

g) få tillgång till krediter och lån för jordbruksändamål, anordningar för marknadsföring och lämplig teknologi samt att få lika behandling vid land- och jordbruksreformen liksom vid nyodlingsprogram;

h) ha tillfredsställande levnadsförhållanden, särskilt i fråga om bostäder, sanitära anläggningar, elektricitets- och vattenförsörjning samt transporter och kommunikationer.

Del IV

Artikel 15
1. Konventionsstaterna skall tillförsäkra män och kvinnor likhet inför lagen.

2. Konventionsstaterna skall på det civilrättsliga området tillförsäkra kvinnor samma rättsliga befogenheter som män och samma möjligheter att utöva dessa befogenheter. De skall särskilt ge kvinnor samma rätt att ingå avtal och förvalta egendom samt lika behandling under hela förfarandet inför domstol.

3. Konventionsstaterna kommer överens om att alla avtal och alla andra privata skriftliga handlingar med rättsverkan som syftar till att inskränka kvinnors rättsliga handlingsförmåga skall anses ogiltiga.

4. Konventionsstaterna skall tillförsäkra män och kvinnor samma lagliga rättigheter såvitt avser rätten att resa och friheten att välja bostad och hemvist.

Artikel 16
1. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor och i alla frågor som gäller äktenskap och familjeförhållanden samt skall särskilt, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa

a) lika rätt att ingå äktenskap;

b) lika rätt att fritt välja make och ingå äktenskap endast med sitt eget fria och fulla medgivande;

c) lika rättigheter och skyldigheter under äktenskapet och vid dess upplösning;

d) lika rättigheter och skyldigheter som föräldrar, oberoende av civilstånd, i frågor som gäller barnen, varvid dock barnens bästa alltid skall komma i första hand;

e) lika rätt att fritt och under ansvar bestämma om antalet barn och tidrymden mellan havandeskapen samt att få tillgång till upplysning och utbildning liksom till de medel som erfordras för att kunna utöva denna rätt;

f) lika rättigheter och skyldigheter när det gäller förmyndarskap eller godmanskap för barn, vårdnad om barn och adoption eller liknande, om sådana begrepp förekommer i nationell lag, varvid dock barnens bästa alltid skall komma i första hand;

g) lika rättigheter i personligt hänseende som man och hustru, inklusive rätten att välja familjenamn, yrke och sysselsättning;

h) lika rättigheter för båda makarna i fråga om ägande, förvärv, skötsel, förvaltning, förfogande och avyttring av egendom, vare sig detta sker utan kostnad eller mot vederlag.

2. Barns trolovning och giftermål skall inte ha någon rättslig verkan och alla nödvändiga åtgärder, inklusive lagstiftning, skall vidtas för att fastställa en minimiålder för äktenskap och för att göra officiell registrering av äktenskap obligatorisk.

Del V

Artikel 17
1. För att granska vilka framsteg som gjorts vid tillämpningen av denna konvention skall en kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor (härefter kallad kommittén) tillsättas, som vid denna konventions ikraftträdande skall bestå av 18 och efter den trettiofemte medlemsstatens ratifikation eller anslutning av 23 moraliskt högtstående sakkunniga med stor kompetens på det område konventionen behandlar. Konventionsstaterna skall utse de sakkunniga bland sina egna medborgare och dessa skall fullgöra uppdraget i sin personliga egenskap; hänsyn bör härvid tas till en rättvis geografisk fördelning och till att såväl olika kulturtyper som de viktigaste rättssystemen blir representerade.

2. Kommitténs ledamöter skall utses genom hemlig omröstning från en lista över personer som föreslagits av konventionsstaterna. Varje konventionsstat kan föreslå en kandidat bland sina egna medborgare.

3. Det första valet skall hållas sex månader efter dagen för denna konventions ikraftträdande. Senast tre månader före varje valdag skall FN:s generalsekreterare skriftligen uppmana konventionsstaterna att inom två månader sända in sina förslag. Generalsekreteraren skall göra en alfabetisk förteckning över alla de föreslagna personerna med angivande av vilka konventionsstater som föreslagit dem och sända förteckningen till konventionsstaterna.

4. Val av kommitténs ledamöter skall förrättas vid ett möte med konventionsstaterna som generalsekreteraren sammankallat i FN:s högkvarter. Vid detta möte, som är beslutsmässigt när två tredjedelar av konventionsstaterna är närvarande, skall de kandidater som fått det högsta antalet röster och absolut majoritet av närvarande och röstande konventionsstaters röster utses till ledamöter i kommittén.

5. Kommitténs ledamöter skall väljas för en period av fyra år. För nio av de ledamöter som utsetts vid det första valet skall mandatet dock upphöra efter två år. Omedelbart efter

det första valet skall dessa nio ledamöter utses genom lottdragning av kommitténs ordförande.

6. Val av ytterligare fem kommittéledamöter skall förrättas i enlighet med bestämmelserna i punkterna 2, 3 och 4 i denna artikel sedan den trettiofemte ratifikationen eller anslutningen ägt rum. För två av de ledamöter som utsetts vid detta tillfälle skall mandatet upphöra efter två år; dessa båda ledamöter utses av kommitténs ordförande genom lottdragning.

7. För att besätta tillfälliga vakanser skall den konventionsstat vars sakkunnige har upphört att vara ledamot av kommittén utse en annan sakkunnig bland sina medborgare med förbehåll för kommitténs godkännande.

8. Kommitténs ledamöter skall, med generalförsamlingens godkännande, få arvoden från FN på de villkor som generalförsamlingen bestämmer med hänsyn till vikten av de uppgifter som åligger kommittén.

9. FN:s generalsekreterare skall tillhandahålla den personal och de anordningar som är nödvändiga för att kommittén på ett effektivt sätt skall kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna konvention.

Artikel 18
1. Konventionsstaterna åtar sig att, för granskning av kommittén, till FN:s generalsekreterare sända en rapport om lagstiftning och andra rättsliga, administrativa eller övriga åtgärder som de har vidtagit för att genomföra konventionens bestämmelser samt de framsteg som gjorts i detta hänseende

a) inom ett år efter ikraftträdandet för vederbörande stat och

b) därefter minst vart fjärde år och vidare när kommittén så begär.

2. Rapporterna kan ange faktorer och svårigheter som påverkar den utsträckning i vilken åtagandena enligt denna konvention har uppfyllts.

Artikel 19
1. Kommittén skall själv anta sin arbetsordning.

2. Kommittén skall välja sitt presidium för en period av två år.

Artikel 20
1. Kommittén skall normalt sammanträda under en period av högst två veckor årligen för att behandla de rapporter som kommit in enligt artikel 18 i denna konvention.
2. Kommitténs möten skall normalt hållas i FN:s högkvarter eller på annan lämplig, av kommittén angiven plats.

Artikel 21
1. Kommittén skall genom ekonomiska och sociala rådet årligen rapportera till FN:s generalförsamling om sin verksamhet. Kommittén kan lägga fram förslag och allmänna rekommendationer grundade på de rapporter som granskats och information som erhållits från konventionsstaterna. Sådana förslag och allmänna rekommendationer skall ingå i kommitténs rapport tillsammans med eventuella kommentarer från konventionsstaterna.

2. Generalsekreteraren skall överlämna kommitténs rapporter till kommissionen för kvinnans ställning för kännedom.

Artikel 22
Fackorganen skall ha rätt att vara företrädda då genomförandet av de bestämmelser i denna konvention som faller inom ramen för deras verksamhet behandlas. Kommittén kan uppmana fackorganen att komma in med rapporter om tillämpningen av konventionen på områden som faller inom ramen för deras verksamhet.

Del VI

Artikel 23
Ingenting i denna konvention skall inverka på bestämmelser som i högre grad främjar jämställdheten mellan män och kvinnor och som återfinns

a) i en konventionsstats lagstiftning, eller

b) i andra internationella konventioner, fördrag eller överenskommelser som gäller för sådan stat.

Artikel 24
Konventionsstaterna åtar sig att vidta alla nödvändiga åtgärder på nationell nivå för att uppnå det fulla förverkligandet av de i denna konvention erkända rättigheterna.

Artikel 25
1. Denna konvention är öppen för undertecknande av alla stater.

2. FN:s generalsekreterare utses till depositarie för denna konvention.

3. Denna konvention förutsätter ratifikation. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos FN:s generalsekreterare.

4. Denna konvention är öppen för anslutning av alla stater. Anslutning sker genom deponering av anslutningsinstrument hos FN:s generalsekreterare.

Artikel 26
1. Begäran om revision av denna konvention kan när som helst göras av en konventionsstat genom en skriftlig underrättelse till FN:s generalsekreterare.

2. FN:s generalförsamling beslutar om de eventuella åtgärder som skall vidtas med anledning av en sådan begäran.

Artikel 27
1. Denna konvention träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet har deponerats hos FN:s generalsekreterare.

2. För varje stat som ratificerar eller ansluter sig till denna konvention efter deponeringen av det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder konventionen i kraft

den trettionde dagen efter dagen för deponeringen av dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 28
1. FN:s generalsekreterare skall ta emot texten till förbehåll som stater gör i samband med ratifikation eller anslutning och delge alla stater sådana förbehåll.

2. Förbehåll som är oförenligt med denna konventions ändamål och syfte skall inte tillåtas.

3. Förbehåll kan när som helst återtas genom underrättelse till FN:s generalsekreterare, som sedan skall informera alla stater härom. En sådan underrättelse skall gälla från mottagningsdagen.

Artikel 29
1. Varje tvist mellan två eller flera konventionsstater om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, som inte biläggs genom förhandlingar, skall på begäran av en av dem hänskjutas till skiljedom. Kan parterna inom sex månader från dagen för begäran om skiljedom inte enas om skiljedomsförfarandet, kan en av parterna hänskjuta tvisten till Internationella domstolen genom begäran i enlighet med domstolens stadga.

2. Varje konventionsstat kan vid tiden för undertecknandet eller ratifikationen av denna konvention eller vid anslutning till den förklara att den inte anser sig bunden av punkt 1 i denna artikel. De övriga konventionsstaterna skall inte vara bundna av punkt 1 i denna artikel i förhållande till konventionsstat som gjort sådant förbehåll.

3. Varje konventionsstat som har gjort förbehåll enligt punkt 2 i denna artikel kan när som helst återta detta förbehåll genom underrättelse till FN:s generalsekreterare.

Artikel 30
Denna konvention, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras hos FN:s generalsekreterare.

Fakultativt protokoll till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor

Antaget den 10 december 1999

De stater som är parter i detta protokoll,

som konstaterar att Förenta nationernas stadga bekräftar tron på de grundläggande mänskliga rättigheterna, på den enskilda människans värdighet och värde samt på lika rättigheter för män och kvinnor,

som också konstaterar att den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter samt att var och en är berättigad till alla de friheter och rättigheter som anges däri utan åtskillnad av något slag, inbegripet åtskillnad på grund av kön,

som konstaterar att de internationella fördragen om de mänskliga rättigheterna och andra internationella instrument om de mänskliga rättigheterna förbjuder diskriminering på grund av kön,

som också erinrar om konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (konventionen), i vilken de stater som är parter i konventionen fördömer diskriminering av kvinnor i alla dess former och är överens om att med alla lämpliga medel och ofördröjligen fortsätta en politik syftande till att avskaffa diskriminering av kvinnor,

som bekräftar sin beslutsamhet att trygga kvinnornas fullständiga och rättvisa åtnjutande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och att vidta effektiva åtgärder för att motverka överträdelser av dessa rättigheter och friheter, har enats om följande:

Artikel 1
En stat som är part i detta protokoll (nedan kallad protokollsstat) erkänner att kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor (nedan kallad kommittén) har behörighet att ta emot och pröva framställningar som har gjorts i enlighet med artikel 2.

Artikel 2
En framställan får göras av enskilda individer eller grupper av individer eller på deras vägnar, som står under en protokollsstats jurisdiktion, vilka påstår sig ha utsatts från denna stats sida av någon av de rättigheter som nämns i konventionen. En framställan får endast göras på vägnar av enskilda individer eller grupper av individer med dessa personers medgivande, såvida inte den som gör anmälan kan rättfärdiga att han eller hon handlar på deras vägnar utan deras medgivande.

Artikel 3
En ansökan skall göras i skriftlig form och får inte vara anonym. Kommittén skall avvisa framställningar som avser en konventionsstat som inte är protokollsstat.

Artikel 4
1. Kommittén skall inte pröva en framställan om den inte har fastställt att alla tillgängliga nationella rättsmedel har uttömts, såvida inte tillämpningen av dessa rättsmedel dröjer

oskäligt eller inte kan förväntas vara tillräckligt verkningsfulla.

2. Kommittén skall avvisa en framställan om

a) saken redan har prövats av kommittén eller har prövats eller håller på att prövas enligt ett annat förfarande för internationell undersökning eller förlikning

b) framställan är oförenlig med konventionens bestämmelser
c) framställan är uppenbart ogrundad eller inte tillräckligt styrkt

d) framställan utgör ett uppenbart missbruk av rätten att göra anmälningar

e) de omständigheter som framställan avser har inträffat innan detta protokoll trädde i kraft för den berörda protokollsstaten, såvida inte omständigheterna har fortsatt att råda efter den dagen.

Artikel 5
1. När en framställan har mottagits och innan ett avgörande i sak har träffats, får kommittén begära hos den berörda protokollsstaten att den skyndsamt prövar om den skall vidta sådana interimistiska åtgärder som kan vara nödvändiga för att undvika att det uppstår skada som inte kan avhjälpas för den eller de individer som drabbats av den påstådda kränkningen.

2. Kommitténs utövande av sina befogenheter enligt punkt 1 i denna artikel skall inte innebära ett ställningstagande i frågan om förutsättningarna för prövning av en framställan eller i frågan om dess berättigande.

Artikel 6
1. Kommittén skall konfidentiellt underrätta den berörda protokollsstaten om en framställan som har framförts till den enligt detta protokoll, under förutsättning att den eller de berörda individerna samtycker till att deras identitet röjs för den berörda protokollsstaten, såvida inte kommittén själv och utan hänvändelse till den berörda protokollsstaten finner att framställan skall avvisas.

2. Inom sex månader skall den berörda protokollsstaten skriftligen lämna kommittén förklaringar eller uttalanden som klargör saken samt uppgift om de eventuella åtgärder som den har vidtagit.

Artikel 7
1. Kommittén skall pröva en framställan som mottagits med stöd av detta protokoll i ljuset av alla upplysningar som tillställts den av enskilda individer, eller grupper av individer, eller på deras vägnar, samt av den berörda protokollsstaten, under förutsättning att dessa upplysningar meddelas de berörda parterna.

2. Kommitténs möten skall hållas inom stängda dörrar när den prövar en framställan med stöd av detta protokoll.
3. När kommittén har prövat en framställan skall den avge ett utlåtande om den och lämna sina eventuella rekommendationer till de berörda parterna.

4. Protokollsstaten skall på vederbörligt sätt ta hänsyn till kommitténs utlåtande och

dess eventuella rekommendationer och skall inom sex månader lämna kommittén ett skriftligt svar med uppgift om vilka åtgärder som har vidtagits i ljuset därav.

5. Kommittén får anmoda protokollsstaten att inkomma med ytterligare upplysningar om de eventuella åtgärder som den har vidtagit till följd av kommitténs utlåtande och dessa eventuella rekommendationer, däribland, om kommittén anser det vara lämpligt, i de senare rapporter som protokollsstaten skall avge till kommittén enligt artikel 18 i konventionen.

Artikel 8
1. Om kommittén mottar trovärdiga upplysningar som tyder på allvarliga eller systematiska kränkningar från en protokollsstats sida av de rättigheter som anges I konventionen, skall den anmoda den staten att samarbeta i fråga om att pröva dessa upplysningar och att i detta syfte framföra sina kommentarer om dem.

2. Med beaktande av eventuella kommentarer från den berörda protokollsstaten och andra trovärdiga upplysningar som den har tillgång till, får kommittén utse en eller flera av sina ledamöter att genomföra en undersökning och att skyndsamt rapportera till kommittén. När så är befogat, får undersökningen omfatta besök inom protokollsstatens territorium med dennas medgivande.

3. Efter att ha granskat resultatet av undersökningen, skall kommittén överlämna det till den berörda protokollsstaten tillsammans med eventuella kommentarer och rekommendationer.

4. Den berörda protokollsstaten skall inom sex månader efter det att den av kommittén har mottagit resultatet av undersökningen samt kommentarerna och rekommendationerna, framföra sina kommentarer till kommittén.

5. Undersökningen skall genomföras konfidentiellt och protokollsstatens medverkan skall eftersträvas i alla dess skeden.

Artikel 9
1. Kommittén skall ha rätt att anmoda den berörda protokollsstaten att i sin rapport enligt artikel 18 i konventionen lämna närmare uppgifter om vilka åtgärder som har vidtagits i anledning av en undersökning som gjorts med stöd av artikel 8 i detta protokoll.

2. Om det är nödvändigt, får kommittén efter utgången av den sex månadersperiod som avses i artikel 8.4 anmoda den berörda protokollsstaten att underrätta kommittén att underrätta kommittén om vilka åtgärder som har vidtagits till följd av en sådan undersökning.

Artikel 10
1. En protokollsstat får vid undertecknandet eller ratifikationen av detta protokoll eller vid anslutningen till det förklara att den inte erkänner kommitténs behörighet enligt artiklarna 8 och 9.

2. En protokollsstat som har gjort en förklaring i enlighet med punkt 1 i denna artikel får när som helst återta denna genom ett meddelande till generalsekreteraren.

Artikel 11
En protokollsstat skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att individer som lyder under dess jurisdiktion inte behandlas illa eller utsätts för hot för att ha gjort en framställan till kommittén med stöd av detta protokoll.

Artikel 12
Kommittén skall i sin årsrapport enligt artikel 21 i konventionen införa en sammanfattning
av den verksamhet som den har utfört med stöd av detta protokoll.

Artikel 13
Varje protokollsstat åtar sig att sprida kunskap om konventionen och detta protokoll och att underlätta tillgång till information om kommitténs utlåtanden och rekommendationer, särskilt i frågor som berör staten själv.

Artikel 14
Kommittén skall upprätta sin egen arbetsordning, vilken skall följas när den fullgör de uppgifter den tillerkänns genom detta protokoll.

Artikel 15
1. Detta protokoll skall stå öppet för undertecknande av alla stater som har undertecknat, ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

2. Detta protokoll förutsätter ratifikation av de stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos generalsekreteraren.

3. Detta protokoll skall stå öppet för anslutning av stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

4. Anslutning skall ske genom deposition av anslutningsinstrument hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 16
1. Detta protokoll träder i kraft tre månader efter den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerades hos Förenta nationernas generalsekreterare.

2. För varje stat som ratificerar detta protokoll eller ansluter sig till det efter dess ikraftträdande, träder det i kraft tre månader efter den dag då statens ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 17
Inget förbehåll får göras mot detta protokoll.

Artikel 18
1. Varje stat får till Förenta nationernas generalsekreterare framföra förslag till ändring av detta protokoll. Generalsekreteraren skall delge protokollsstaterna ändringsförslagen med begäran att de skall meddela om de anser att en konferens bör hållas med protokollsstaterna för att pröva förslaget och rösta om det. Om minst en tredjedel av protokollsstaterna anser att en sådan konferens bör hållas, skall konferensen sammankallas av generalsekreteraren på Förenta nationernas vägnar. En ändring som antas av en majoritet av vid konferensen

närvarande och röstande protokollsstater skall underställas Förenta Nationernas generalförsamling för godkännande.

2. Ändringar träder i kraft när de har godkänts av Förenta nationernas generalförsamling och antagits med två tredjedels majoritet av protokollsstaterna i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

3. När en ändring träder i kraft, skall den vara bindande för de protokollsstater som har antagit den, medan andra protokollsstater fortfarande skall vara bundna av bestämmelserna i detta protokoll och av tidigare ändringar som de har antagit.

Artikel 19
1. En protokollsstat får när som helst saga upp detta protokoll genom ett skriftligt meddelande till förenta nationernas generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter den dag då generalsekreteraren mottog meddelandet.

2. Bestämmelserna i detta protokoll skall fortsätta att tillämpas på framställningar som har framförts i enlighet med artikel 2 och på undersökningar som har inletts i enlighet med artikel 8 före den dag då uppsägningen trädde i kraft.

Artikel 20
Förenta nationernas generalsekreterare skall underrätta alla stater om
a) Alla undertecknanden, ratifikationer och anslutningar med avseende på detta protokoll.

b) Dag för detta protokolls ikraftträdande och för ikraftträdande av ändringar enligt artikel 18.

c) Uppsägningar enligt artikel 19

Artikel 21
1. Detta protokoll, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras i förenta nationernas arkiv.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall överlämna styrkta avskrifter av detta protokoll till alla de stater som avses i artikel 25 i konventionen.

Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Antagen den 10 december 1984

De stater som är parter i denna konvention,

som beaktar att, i enlighet med de principer som proklamerats i Förenta Nationernas stadga, erkännandet av de lika och oförytterliga rättigheter som tillkommer alla människor utgör grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

som erkänner att dessa rättigheter härrör från människans nedärvda värdighet,

som beaktar staternas skyldighet enligt stadgan, särskilt artikel 55, att främja allmän respekt för och iakttagande av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter,

som tar hänsyn till artikel 5 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och artikel 7 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, vilka båda föreskriver att ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

som också tar hänsyn till förklaringen om skydd för alla människor mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, antagen av generalförsamlingen den 9 december 1975,

som önskar göra kampen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning mera effektiv överallt i världen,

har kommit överens om följande:

Del I

Artikel 1

1. I denna konvention avses med begreppet tortyr varje handling genom vilken allvarlig smärta eller svårt lidande, fysiskt eller psykiskt, medvetet tillfogas någon antingen för sådana syften som att erhålla information eller en bekännelse av honom eller en tredje person, att straffa honom för en gärning som han eller en tredje person har begått eller misstänks ha begått eller att hota eller tvinga honom eller en tredje person eller också av något skäl som har sin grund i någon form av diskriminering, under förutsättning att smärtan eller lidandet åsamkas av eller på anstiftan eller med samtycke eller medgivande av en offentlig tjänsteman eller någon annan person som handlar såsom företrädare för det allmänna. Tortyr innefattar inte smärta eller lidande som uppkommer enbart genom eller är förknippade med lagenliga sanktioner.

2. Denna artikel får ej åberopas gentemot internationella instrument eller nationell lagstiftning som innehåller eller kan innehålla bestämmelser som går längre.

Artikel 2
1. Varje konventionsstat skall vidta effektiva legislativa, administrativa, rättsliga eller andra åtgärder för att förhindra tortyrhandlingar inom varje territorium under dess jurisdiktion.

2. Inga som helst särskilda omständigheter, vare sig krigstillstånd eller krigshot, inre politisk instabilitet eller annan allmän nödsituation får anföras för att rättfärdiga tortyr.

3. En order från en överordnad offentlig tjänsteman eller offentlig myndighet får inte åberopas för att rättfärdiga tortyr.

Artikel 3

1. Ingen konventionsstat skall utvisa, återföra eller utlämna en person till en annan stat, i vilken det finns grundad anledning att tro att han skulle vara i fara för att utsättas för tortyr.

2. För att fastställa huruvida sådan anledning föreligger, skall de behöriga myndigheterna beakta alla hänsyn av betydelse, vari i förekommande fall även skall inbegripas förekomsten i den berörda staten av ett konsekvent handlingsmönster av grova, uppenbara eller talrika kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Artikel 4
1. Varje konventionsstat skall säkerställa att alla tortyrhandlingar utgör brott enligt dess strafflag. Detsamma gäller försök att utöva tortyr samt av någon person vidtagen handling som utgör medverkan till eller deltagande i tortyr.

2. Varje konventionsstat skall belägga dessa brott med adekvata straff, som beaktar deras allvarliga karaktär.

Artikel 5
1. Varje konventionsstat skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att hävda egen domsrätt i fråga om de i artikel 4 avsedda brotten i följande fall:

a) när brottet begås inom något territorium under dess jurisdiktion eller ombord på fartyg eller luftfartyg som är registrerat i den staten;

b) när den påstådde förövaren är medborgare i den staten;

c) när offret är medborgare i den staten, om denna stat anser detta vara lämpligt.

2. Varje konventionsstat skall likaledes vidta de åtgärder som kan vara nödvändiga för att domstolsprövning skall kunna förekomma beträffande sådana brott i fall att den påstådde förövaren uppehåller sig inom något territorium under dess jurisdiktion och den inte i enlighet med artikel 8 utlämnar honom till någon av de i punkt 1 i denna artikel nämnda staterna.

3. Denna konvention utesluter inte lagföring för brott i enlighet med inhemsk lag.

Artikel 6
1. Sedan den efter en undersökning av tillgänglig information konstaterat att omständigheterna så kräver, skall en konventionsstat, inom vilkens territorium en person som påstås ha

begått ett brott som avses i artikel 4 uppehåller sig, ta honom i fängsligt förvar eller vidta andra rättsliga åtgärder för att säkerställa hans närvaro. Det fängsliga förvaret och övriga rättsliga åtgärder skall vara i enlighet med den statens lag men får pågå endast under den tid som krävs för att genomföra förfarande avseende straffansvar eller utlämning.

2. En sådan stat skall omedelbart göra en preliminär undersökning av fakta.

3. Varje person som tagits i fängsligt förvar i enlighet med punkt 1 i denna artikel skall få hjälp med att omedelbart sätta sig i förbindelse med närmaste behörig företrädare för den stat där han är medborgare eller, om han är statslös, med företrädare för den stat där han vanligen har hemvist.

4. När en stat i enlighet med denna artikel har tagit en person i fängsligt förvar, skall den omedelbart underrätta de stater som avses i artikel 5, punkt 1, om att denna person är tagen i förvar och om de omständigheter som ligger till grund för gripandet. Den stat som utför den preliminära undersökning, som anges i punkt 2 i denna artikel skall snarast meddela sina slutsatser till de nämnda staterna och ange huruvida den avser att låta domstol pröva fallet.

Artikel 7
1. Den konventionsstat som har jurisdiktion över territorium inom vilket en person påträffas som påstås ha begått ett brott som avses i artikel 4, skall i fall som avses i artikel 5, om den inte utlämnar denna person, underställa behöriga myndigheter ärendet i och för åtal.

2. Dessa myndigheter skall fatta sitt beslut på samma sätt som när det är fråga om ett vanligt brott av allvarlig karaktär enligt den statens lag. I de fall som avses i artikel 5, punkt 2, skall de beviskrav som erfordras för åtal och fällande dom inte på något sätt vara mindre stränga än de som tillämpas på de fall som avses i artikel 5, punkt 1.

3. Varje person mot vilken ett förfarande inleds i samband med något av de brott som anges i artikel 4 skall tillförsäkras en rättvis behandling under alla stadier i förfarandet.

Artikel 8
1. Brott som anges i artikel 4 skall anses vara upptagna bland utlämningsbara brott i varje förefintliga utlämningsavtal mellan konventionsstaterna. Konventionsstaterna åtar sig att uppta sådana brott bland de utlämningsbara brotten i varje utlämningsavtal som ingås mellan dem.

2.Om en konventionsstat som gör utlämning beroende av förekomsten av ett avtal mottar en utlämningsframställning från en annan konventionsstat, med vilken den inte har något utlämningsavtal, kan den betrakta denna konvention som den lagliga grunden för utlämning för sådana brott. Utlämning skall vara underkastad de övriga villkor som föreskrivs i den anmodade statens lag.

3. Konventionsstater som inte gör utlämning beroende av förekomsten av ett avtal skall erkänna sådana brott såsom utlämningsbara brott mellan dem själva med förbehåll för de villkor som föreskrivs i den anmodade statens lag.

4. Sådana brott skall vad avser utlämning mellan konventionsstater behandlas som om de hade begåtts inte endast på den plats där de ägde rum utan även inom de territorier som

tillhör den stat som är förpliktad att lagföra brott i enlighet med artikel 5, punkt 1.

Artikel 9
1. Konventionsstaterna skall lämna varandra mesta möjliga bistånd i samband med de straffrättsliga förfaranden som inletts vad avser brott enligt artikel 4, vari inbegrips tillhandahållande av allt bevismaterial som de förfogar över och som behövs vid förfarandet.

2. Konventionsstaterna skall fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 1 i denna artikel i överensstämmelse med de avtal om ömsesidig rättshjälp som kan finnas mellan dem.

Artikel 10
1. Varje konventionsstat skall säkerställa att undervisning och information om förbudet mot tortyr till fullo innefattas i utbildningen av civil och militär brottsbeivrande personal, medicinsk personal, myndighetspersoner och andra personer som kan delta vid fängsligt förvar, förhör eller behandling av enskilda personer som blivit utsatta för någon form av gripande, kvarhållande eller frihetsberövande.

2. Varje konventionsstat skall införa detta förbud i de regler eller instruktioner som utfärdats rörande sådana personers skyldigheter och uppgifter.

Artikel 11
Varje konventionsstat skall i syfte att förhindra fall av tortyr systematiskt se över förhörsregler, instruktioner, metoder och rutiner liksom procedurer för fängsligt förvar och behandling av personer som blir föremål för någon form av gripande, kvarhållande eller frihetsberövande inom något territorium under dess jurisdiktion.

Artikel 12
Varje konventionsstat skall säkerställa att dess behöriga myndigheter företar en omedelbar och opartisk undersökning, då skälig orsak finns att misstänka att en tortyrhandling begåtts inom något territorium under dess jurisdiktion.

Artikel 13
Varje konventionsstat skall säkerställa att varje enskild person som påstår att han blivit utsatt för tortyr inom något territorium under dess jurisdiktion har rätt att klaga hos samt få sitt fall omedelbart och opartiskt utrett av statens behöriga myndigheter. Åtgärder skall vidtas för att säkerställa att den klagande och vittnen skyddas mot alla former av övergrepp eller hotelser som en följd av klagan eller avgivna vittnesmål.

Artikel 14
1. Varje konventionsstat skall i sitt rättssystem säkerställa att offret för en tortyrhandling erhåller upprättelse och erhåller en verkställbar rätt till en rimlig och adekvat gottgörelse, varmed även förstås medel för ett så fullständigt återvinnande av hälsa som möjligt. Om offret skulle avlida till följd av en tortyrhandling, skall de personer som han underhåller vara berättigade till gottgörelse.

2. Ingenting i denna artikel skall påverka offrets eller andra personers rätt till gottgörelse enligt nationell lag.

Artikel 15
Varje konventionsstat skall säkerställa att ett uttalande, som konstaterats ha gjorts till följd

av tortyr, inte skall åberopas som bevis i ett rättsligt förfarande utom mot en person som anklagas för tortyr såsom bevis för att uttalandet gjorts.

Artikel 16
1. Varje konventionsstat skall åta sig att inom varje territorium under dess jurisdiktion förhindra andra handlingar som innebär grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning men som inte kan betecknas som tortyr enligt definitionen i artikel 1, när dessa handlingar begås av eller sker på uppmaning eller med samtycke eller medgivande av en offentlig tjänsteman eller någon annan person som handlar såsom företrädare för det allmänna. Särskilt skall skyldigheterna enligt artiklarna 10, 11, 12 och 13 tillämpas, varvid hänvisningarna till tortyr skall utbytas mot hänvisningar till andra former av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

2. Bestämmelserna i denna konvention får inte åberopas mot bestämmelser i andra internationella överenskommelser eller i nationell lag som förbjuder grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning eller som hänför sig till utlämning eller utvisning.

Del II

Artikel 17
1. En kommitté mot tortyr (härnedan benämnd kommittén) skall upprättas, vilken skall utföra de uppgifter som föreskrivs i det följande. Kommittén skall vara sammansatt av tio personer med högt moraliskt anseende och erkänd sakkunskap på området för de mänskliga rättigheterna, vilka skall tjänstgöra i sin personliga egenskap. De sakkunniga skall väljas av konventionsstaterna, varvid avseende skall fästas vid en rättvis geografisk fördelning samt vid nyttan av att några av medlemmarna har juridisk erfarenhet.

2. Kommitténs medlemmar skall väljas genom hemlig omröstning från en förteckning över personer som föreslagits av konventionsstaterna. Varje konventionsstat kan föreslå en kandidat bland sina egna medborgare. Konventionsstaterna skall beakta att det kan vara lämpligt att föreslå personer som även är medlemmar av den kommitté för de mänskliga rättigheterna som tillsatts enligt den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och som är villiga att tjänstgöra i kommittén mot tortyr.

3. Val av kommitténs medlemmar skall förrättas vartannat år vid möten med konventionsstaterna, som Förenta Nationernas generalsekreterare sammankallat. Vid dessa möten, som är beslutsmässiga när två tredjedelar av konventionsstaterna är närvarande, skall de kandidater inväljas i kommittén som uppnår det största antalet röster och absolut majoritet av de närvarande och röstande konventionsstaternas röster.

4. Det första valet skall hållas senast sex månader efter dagen för denna konventions ikraftträdande. Senast fyra månader före varje valdag skall Förenta Nationernas generalsekreterare skriftligen uppmana konventionsstaterna att inom tre månader inkomma med sina förslag. Generalsekreteraren skall upprätta och till konventionsstaterna överlämna en förteckning i alfabetisk ordning över samtliga föreslagna personer och ange vilka konventionsstater som föreslagit dem.

5. Kommitténs medlemmar skall väljas för en tid av fyra år. De kan återväljas, om de föreslagits till återval. För fem av de medlemmar som utsetts vid det första valet skall mandat-

tiden dock utlöpa efter två år. Omedelbart efter det första valet skall namnen på dessa fem medlemmar utses genom lottdragning av ordföranden vid det i punkt 3 i denna artikel avsedda mötet.

6. Om en kommittémedlem avlider eller avsäger sig sitt uppdrag eller av någon annan anledning inte längre kan fullgöra sitt uppdrag inom kommittén, skall den konventionsstat som föreslog honom utnämna en annan sakkunnig bland sina medborgare, som skall inneha uppdraget under återstoden av mandattiden på villkor att flertalet konventionsstater godkänner det. Godkännandet skall anses ha givits, om inte minst hälften av konventionsstaterna ger ett nekande svar inom sex veckor efter det att de av Förenta nationernas generalsekreterare har underrättats om den föreslagna utnämningen.

7. Konventionsstaterna skall ansvara för kommittémedlemmarnas utgifter under den tid som de utför uppdrag för kommittén.

Artikel 18
1. Kommittén skall välja sitt presidium för en period av två år. De kan återväljas.

2. Kommittén skall själv anta sin arbetsordning; denna skall dock föreskriva bland annat följande:

a)kommittén är beslutsmässig med sex medlemmar närvarande;

b)kommitténs beslut fattas med en majoritet av de närvarande medlemmarnas röster.

3. Förenta nationernas generalsekreterare skall tillhandahålla erforderlig personal och övriga resurser för att möjliggöra för kommittén att effektivt utföra sitt uppdrag enligt denna konvention.

4. Förenta nationernas generalsekreterare skall sammankalla kommitténs första möte. Efter sitt första möte skall kommittén sammanträda vid tidpunkter som anges i dess arbetsordning.

5. Konventionsstaterna skall ansvara för utgifter i samband med konventionsstaternas och kommitténs möten, vari inbegrips ersättning till Förenta nationerna för utgifter som exempelvis kostnaderna för personal och övriga resurser, som Förenta nationerna ådragit sig i enlighet med punkt 3 i denna artikel.

Artikel 19
1. Konventionsstaterna skall genom Förenta nationernas generalsekreterare inom ett år efter denna konventions ikraftträdande i förhållande till den berörda konventionsstaten till kommittén avge rapporter om de åtgärder som de vidtagit för att genomföra sina skyldigheter enligt denna konvention. Därefter skall konventionsstaterna vart fjärde år avge ytterligare rapporter om nya åtgärder som de vidtagit samt andra rapporter som kommittén kan begära.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall överlämna rapporterna till samtliga konventionsstater.

3. Varje rapport skall granskas av kommittén som kan ge sådana allmänna kom-

mentarer om rapporten som den kan anse vara lämpliga och som skall vidarebefordra dessa till den berörda konventionsstaten. Denna konventionsstat kan svara genom att till kommittén framföra de synpunkter som den finner lämpliga.

4. Kommittén kan efter eget avgörande besluta att i sin årliga rapport, som avges i enlighet med artikel 24, ta in de kommentarer som den gjort i enlighet med punkt 3 i denna artikel tillsammans med de synpunkter som den mottagit från den berörda konventionsstaten. Om den berörda konventionsstaten begär det, kan kommittén även bifoga en kopia av den enligt punkt 1. i denna artikel ingivna rapporten.

Artikel 20
1. Får kommittén tillförlitlig information, som enligt dess uppfattning innehåller välgrundade indikationer på att tortyr systematiskt används inom en konventionsstats territorium, skall kommittén uppmana denna konventionsstat att samarbeta vid granskningen av informationen och att för detta ändamål lämna kommentarer till ifrågavarande information.

2. Med beaktande av de kommentarer som kan ha inkommit från den berörda konventionsstaten samt annan relevant information som den har tillgång till kan kommittén, om den beslutar att så är lämpligt, utse en eller flera av sina medlemmar att göra en konfidentiell utredning och att omedelbart avge rapport till kommittén.

3. Inleds en utredning enligt punkt 2 i denna artikel, skall kommittén söka samarbete med den berörda konventionsstaten. I samförstånd med denna konventionsstat kan en sådan utredning även omfatta ett besök på dess territorium.

4. Sedan kommittén har granskat sin medlems eller sina medlemmars redogörelser i enlighet med punkt 2 i denna artikel, skall kommittén vidarebefordra dessa till den berörda konventionsstaten tillsammans med de kommentarer eller förslag som förefaller vara lämpliga med hänsyn till situationen.

5. Kommitténs alla åtgärder enligt punkterna 1-4 i denna artikel skall vara konfidentiella, och på alla stadier skall man söka uppnå ett samarbete med konventionsstaten. Sedan en enligt punkt 2 företagen utredning avslutats kan kommittén, efter samråd med den berörda konventionsstaten, besluta att i sin enligt artikel 24 upprättade årsrapport ta in ett sammandrag av resultatet av åtgärderna.

Artikel 21
1. En konventionsstat kan när som helst avge förklaring enligt denna artikel att den erkänner kommitténs behörighet att motta och pröva framställningar, i vilka en konventionsstat påstår att en annan konventionsstat inte uppfyller sina förpliktelser enligt denna konvention. Sådana framställningar kan mottas och prövas enligt de i denna artikel angivna förfarandena endast om de härrör från en konventionsstat som avgivit förklaring om att den för egen del erkänner kommitténs behörighet. Om en framställning gäller en konventionsstat som inte avgivit en sådan förklaring, skall den inte behandlas av kommittén i enlighet med denna artikel. Framställningar som mottagits enligt denna artikel skall handläggas enligt följande:

a)Om en konventionsstat anser att en annan konventionsstat inte efterlever bestämmelserna i denna konvention, kan den skriftligen fästa den senare statens uppmärksamhet på detta förhållande. Inom tre månader efter det att meddelandet mottagits skall den mottagande staten skriftligen tillställa den stat som sände meddelandet en förklaring eller ett

annat uttalande, varigenom ärendet klarläggs. I den mån så är möjligt och sakligt motiverat, skall däri även redogöras för de inhemska processreglerna och för de rättsmedel som redan uttömts, som använts eller som kan användas i saken;

b)Om ärendet inte regleras på ett för de berörda konventionsstaterna tillfredsställande sätt inom sex månader efter det att den mottagande staten erhöll det ursprungliga meddelandet, äger vardera staten rätt att hänskjuta ärendet till kommittén genom anmälan såväl till denna som till den andra staten;

c)Kommittén skall behandla ett till densamma enligt denna artikel hänskjutet ärende först när den försäkrat sig om att alla i ärendet tillgängliga inhemska rättsmedel tagits i anspråk och uttömts i överensstämmelse med folkrättens allmänt vedertagna grundsatser. Detta skall dock ej gälla om utnyttjandet av rättsmedlen är oskäligt tidskrävande eller sannolikt inte medför effektiv hjälp åt den person som är offer för kränkningen av konventionen;

d)Kommittén skall sammanträda inom stängda dörrar, när den behandlar framställningar enligt denna artikel;

e) Med förbehåll för bestämmelserna i punkt e) skall kommittén ställa sig till berörda konventionsstaters förfogande i syfte att uppnå en uppgörelse i godo på grundval av respekten för åtagandena enligt denna konvention. l detta syfte kan kommittén, när så är lämpligt, tillsätta en förlikningskommission ad hoc;

f) I varje till kommittén enligt denna artikel hänskjutet ärende äger den anmoda de berörda, i punkt b) avsedda konventionsstaterna att lämna relevanta upplysningar;

g) De berörda, i punkt b) avsedda konventionsstaterna har rätt att vara representerade, när ärendet behandlas i kommittén, samt att muntligen och/eller skriftligen anföra synpunkter;

h) Inom tolv månader efter dagen för mottagandet av anmälan enligt punkt b) skall kommittén avge en rapport;

(i) Om en uppgörelse enligt punkt e) uppnåtts, skall kommittén begränsa sin rapport till en kort redogörelse för de faktiska förhållandena och den uppnådda lösningen;

(ii) Om en uppgörelse enligt punkt e) inte uppnåtts, skall kommittén begränsa sin rapport till en kort redogörelse för de faktiska förhållandena. Synpunkter som de berörda konventionsstaterna har anfört skriftligen liksom protokoll över synpunkter som de anfört muntligen skall fogas till rapporten. I varje ärende skall rapporten delges med berörda konventionsstater.

2. Bestämmelserna i denna artikel träder i kraft, när fem konventionsstater avgivit förklaringar enligt punkt 1 i denna artikel. Dessa förklaringar skall av konventionsstaterna deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare, vilken det åligger att översända kopior av dem till övriga konventionsstater. En förklaring får när som helst återkallas genom notifikation till generalsekreteraren. Ett sådant återkallande skall inte påverka prövningen av ett ärende, som redan föranlett en anmälan enligt denna artikel; inga ytterligare anmälningar från någon konventionsstat skall mottas sedan enligt denna artikel notifikation om återkallande av förklaringen mottagits av generalsekreteraren, såvida inte berörda konventionsstat avgivit en ny förklaring.

Artikel 22

1. En konventionsstat kan när som helst avge förklaring enligt denna artikel att den erkänner kommitténs behörighet att motta och pröva framställningar från enskilda personer under dess jurisdiktion, vilka säger sig ha blivit utsatta för en konventionsstats kränkningar av bestämmelserna i konventionen, eller för deras räkning. Om en framställning gäller en konventionsstat som inte avgivit en sådan förklaring, skall den inte tas emot av kommittén.

2. Kommittén skall avvisa varje framställning enligt denna artikel som är anonym eller som den anser utgöra ett missbruk av rätten att göra framställning eller vara oförenlig med bestämmelserna i denna konvention.

3. Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 2 skall kommittén delge framställningar, som gjorts till den enligt denna artikel, med den konventionsstat som avgivit förklaring enligt punkt 1 och som påstås ha kränkt någon bestämmelse i konventionen. Den mottagande staten skall inom sex månader tillställa kommittén en skriftlig förklaring eller en klargörande redogörelse för ärendet och den åtgärd som kan ha vidtagits av den staten.

4. Kommittén skall pröva framställningar som mottagits enligt denna artikel mot bakgrund av alla upplysningar som lämnats av den enskilda personen eller för hans räkning eller av den berörda konventionsstaten.

5. Kommittén skall inte pröva framställningar från en enskild person enligt denna artikel, om den inte har försäkrat sig om att

a)samma ärende inte har varit eller är föremål för internationell undersökning eller reglering i annan form

b)klaganden har uttömt alla tillgängliga inhemska rättsmedel; detta skall inte gälla om rättsmedlens utnyttjande är oskäligt tidskrävande eller sannolikt inte på ett effektivt sätt blir till hjälp för den person som är offer för brott mot denna konvention.

6. Kommittén skall sammanträda inom stängda dörrar, när den prövar framställningar enligt denna artikel.

7. Kommittén skall framföra sina synpunkter till den berörda konventionsstaten och till klaganden.

8. Bestämmelserna i denna artikel träder i kraft, när fem konventionsstater avgivit förklaringar enligt punkt 1 i denna artikel. Dessa förklaringar skall av konventionsstaterna deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare, som skall översända kopior av dem till övriga konventionsstater. En förklaring får när som helst återkallas genom notifikation till generalsekreteraren. Ett sådant återkallande skall inte påverka prövningen av ett ärende, som redan föranlett en anmälan enligt denna artikel; inga ytterligare anmälningar från någon enskild person eller för en enskild persons räkning skall mottas enligt denna artikel sedan notifikation om återkallande av förklaringen mottagits av generalsekreteraren, såvida inte berörda konventionsstat avgivit en ny förklaring.

Artikel 23
Medlemmarna i kommittén och i de förlikningskommissionen ad hoc, som kan utses enligt artikel 21, punkt i c), har rätt till de förmåner, privilegier och immuniteter som tillkommer experter på uppdrag för Förenta nationerna enligt tillämpliga bestämmelser i konventionen om Förenta nationernas privilegier och immuniteter.

Artikel 24
Kommittén skall tillställa konventionsstaterna och Förenta nationernas generalförsamling en årlig redogörelse för sin verksamhet enligt denna konvention.

Del III

Artikel 25
1. Denna konvention står öppen för undertecknande av alla stater.

2. Denna konvention skall ratificeras. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 26
Denna konvention står öppen för anslutning av alla stater. Anslutning sker genom deposition av ett anslutningsinstrument hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 27
1. Denna konvention träder i kraft den trettionde dagen efter dagen för depositionen hos Förenta nationernas generalsekreterare av det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet.

2. I förhållande till varje stat som ratificerar eller ansluter sig till konventionen efter depositionen av det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder denna konvention i kraft den trettionde dagen efter dagen för depositionen av dess ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 28
1. Varje stat kan, när den undertecknar, ratificerar eller ansluter sig till denna konvention, förklara att den inte erkänner kommitténs behörighet enligt artikel 20.

2. En fördragsslutande stat som har gjort ett förbehåll enligt punkt 1. denna artikel kan när som helst återta detta förbehåll genom notifikation till Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 29
1. En konventionsstat kan föreslå ändring i konventionen och överlämna förslaget till Förenta nationernas generalsekreterare. Denne skall sedan översända ändringsförslaget till konventionsstaterna med en begäran om att dessa underrättar honom om huruvida de tillstyrker att en konferens med konventionsstaterna sammankallas för att pröva och rösta om förslaget. Om minst en tredjedel av staterna inom fyra månader tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta nationernas regi. Ändringsförslag som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande och röstande konventionsstaterna skall av generalsekreteraren underställas alla konventionsstater för godkännande.

2.En ändring som antagits enligt punkt 1 i denna artikel träder i kraft, när två tredjedelar av konventionsstaterna har underrättat Förenta nationernas generalsekreterare om att de har antagit den i enlighet med sina respektive konstitutionella förfaranden.

3. När ändringar träder i kraft skall de vara bindande för de stater som antagit dem, medan övriga stater fortfarande är bundna av bestämmelserna i denna konvention och eventuella tidigare ändringar, som de antagit.

Artikel 30

1. Varje tvist mellan två eller flera konventionsstater om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, som inte kan biläggas genom förhandlingar, skall på begäran av någon av dem hänskjutas till skiljedom. Kan parterna inom sex månader från dagen för begäran om skiljedom inte enas om skiljedomsförfarandet, kan en av parterna hänskjuta tvisten till Internationella domstolen genom begäran enligt domstolens stadga.

2. Varje konventionsstat kan vid tidpunkten för undertecknande eller ratifikation av eller vid anslutning till denna konvention förklara att den inte anser sig bunden av punkt 1 i denna artikel. De övriga konventionsstaterna skall inte vara bundna av punkt 1 i denna artikel i förhållande till en konventionsstat som gjort ett sådant förbehåll.

3. Varje konventionsstat som har gjort förbehåll enligt punkt 2 i denna artikel kan när som helst återta detta förbehåll genom notifikation till Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 31

1. En konventionsstat kan säga upp denna konvention genom skriftlig underrättelse till Förenta nationernas generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft ett år efter den dag då underrättelsen mottogs av generalsekreteraren.

2. En sådan uppsägning skall inte medföra att konventionsstat blir löst från sina åtaganden enligt denna konvention vad avser varje handling eller underlåtenhet att handla som inträffar före den dag då uppsägningen träder i kraft. Uppsägningen skall inte heller i något hänseende hindra den fortsatta handläggningen av ett ärende som redan är under behandling av kommittén före den dag då uppsägningen träder i kraft.

3. Efter den dag då en konventionsstats uppsägning träder i kraft skall kommittén inte inleda prövning av något nytt ärende rörande ifrågavarande stat.

Artikel 32

Förenta nationernas generalsekreterare skall underrätta alla medlemmar av Förenta nationerna och alla stater som har undertecknat eller anslutit sig till denna konvention om

a)undertecknande, ratifikation och anslutning enligt artiklarna 25 och 26;

b)dagen för ikraftträdandet av denna konvention enligt artikel 27 och dagen för ikraftträdandet av ändringar enligt artikel 29;

c)uppsägning enligt artikel 31.

Artikel 33

1. Denna konvention, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter har lika giltighet, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall översända bestyrkta kopior av denna konvention till alla stater.

Fakultativt protokoll till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Antaget den 18 december 2002

De stater som är parter i detta protokoll,

som åter fastslår att tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning är förbjudet och utgör en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna,

som är övertygade om att ytterligare åtgärder är nödvändiga för att uppnå syftena med konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (konventionen) och att förstärka skyddet för personer som frihetsberövats mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

som erinrar om att varje konventionsstat enligt artiklarna 2 och 16 i konventionen är skyldiga att vidta effektiva åtgärder för att förhindra tortyrhandlingar och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i alla territorier under deras jurisdiktion,

som erkänner att staterna har det yttersta ansvaret för att tillämpa dessa artiklar, att stärkandet av skyddet av frihetsberövade personer och den fulla respekten för deras mänskliga rättigheter är ett gemensamt ansvar, som delas av alla och att internationella tillämpande organ kompletterar och stärker de nationella åtgärderna,

som erinrar om att ett effektivt förebyggande av tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning kräver utbildning och en kombination av skilda legislativa, administrativa, rättsliga och andra åtgärder,

som även erinrar om att världskonferensen om de mänskliga rättigheterna i kraftfulla ordalag förklarade att ansträngningarna att utrota tortyr i första hand skulle inriktas på förebyggande och krävde antagande av ett fakultativt protokoll till konventionen med sikte på att upprätta ett förebyggande system av regelbundna besök på platser där personer hålls frihetsberövade,

som är övertygade om att skyddet för frihetsberövade personer mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning kan förstärkas med icke-rättsliga åtgärder av förebyggande natur, som grundas på regelbundna besök på platser där personer hålls frihetsberövade,

har kommit överens om följande:

Del I

Allmänna principer

Artikel 1
Syftet med detta protokoll är att upprätta ett system för regelbundna besök som genomförs av oberoende internationella och nationella organ på platser där personer hålls frihetsberövade för att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Artikel 2
1. En underkommitté för förebyggande av tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (nedan kallad underkommittén) skall upprättas och utföra de funktioner som anges i detta protokoll.

2. Underkommittén skall fullgöra sina uppgifter inom ramen för Förenta nationernas stadga och vägledas av stadgans syften och principer och av Förenta nationernas normer för behandling av frihetsberövade personer.

3. Underkommittén skall även vägledas av principerna om förtrolighet, opartiskhet, icke-selektivitet, universalitet och objektivitet.

4. Underkommittén och parterna skall samarbeta vid tillämpningen av detta protokoll.

Artikel 3
Varje part skall inrätta, utse eller på nationell nivå vidmakthålla ett eller flera besöksorgan för att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (nedan kallade nationella förebyggande mekanismer).

Artikel 4
1. Varje part skall tillåta besök i överensstämmelse med detta protokoll av de mekanismer som avses i artiklarna 2 och 3 till varje plats under dess jurisdiktion eller kontroll där personer är eller kan hållas frihetsberövade, antingen med stöd av ett beslut av en offentlig myndighet eller på dess föranstaltande eller med dess samtycke eller medgivande (nedan kallade platser där personer hålls frihetsberövade). Dessa besök skall genomföras i syfte att, om så behövs, förstärka skyddet för dessa personer mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

2. För de syften som avses i detta protokoll avses med termen frihetsberövande varje form av kvarhållande, fängslande eller placering av en person i ett offentligt eller privat förvar, som denna person inte har tillåtelse att lämna frivilligt, genom beslut av en rättslig, administrativ eller annan myndighet.

Del II

Underkommittén för förebyggande

Artikel 5
1. Underkommittén skall bestå av tio medlemmar. Efter den femtionde ratifikationen eller anslutningen till detta protokoll skall antalet medlemmar i underkommittén öka till 25 personer.

2. Underkommitténs medlemmar skall väljas bland personer med högt moraliskt anseende, som har erkänd sakkunskap på området för rättskipning, särskilt straffrätt, fängelse- eller polisförvaltning eller på olika områden som har avseende på behandling av frihetsberövade personer.

3. Vid underkommitténs sammansättning skall vederbörligen beaktas en rättvis geografisk fördelning och att olika civilisationsformer och rättssystem i de stater som är parter i detta protokoll är företrädda.

4. Vid underkommitténs sammansättning skall även eftersträvas en balanserad könsfördelning på grundval av principerna om jämställdhet och ickediskriminering mellan könen.

5. Två medlemmar av underkommittén får inte vara medborgare i en och samma stat.

6. Medlemmarna i underkommittén skall tjänstgöra i egenskap av enskilda personer, vara oberoende och opartiska och stå till underkommitténs förfogande på ett effektivt sätt.

Artikel 6
1. Varje part får i enlighet med punkt 2 i denna artikel föreslå högst två kandidater som har de kvalifikationer och uppfyller de fordringar som anges i artikel 5 och skall därvid lämna detaljerade uppgifter om kandidaternas meriter.

2. a) Kandidaterna skall vara medborgare i en stat som är part i detta protokoll.

b) Minst en av de båda kandidaterna skall vara medborgare i den part som föreslår honom eller henne.

c) Högst två medborgare i en part får föreslås.

d) Innan en part föreslår en medborgare i en annan part, skall den inhämta denna parts samtycke.

3. Förenta nationernas generalsekreterare skall senast fem månader före dagen för det partsmöte under vilket val skall hållas skriftligen uppmana parterna att lämna förslag inom tre månader. Generalsekreteraren skall delge en förteckning i alfabetisk ordning över alla kandidater som föreslagits med uppgift om vilka parter som har föreslagit dem.

Artikel 7
1. Medlemmarna i underkommittén skall väljas på följande sätt:

a) I första hand skall beaktas att kraven och kriterierna i artikel 5 i detta protokoll är uppfyllda.

b) Det första valet skall hållas inom sex månader efter detta protokolls ikraftträdande.

c) Parterna skall välja medlemmarna av underkommittén genom hemlig omröstning.

d) Val av underkommitténs medlemmar skall förrättas vartannat år vid partsmöten som sammankallas av Förenta nationernas generalsekreterare. Vid dessa möten, som är beslutsmässiga när två tredjedelar av parterna är närvarande, skall de kandidater väljas till underkommittén som uppnår det högsta antalet röster och absolut majoritet av de närvarande och röstande parternas röster.

2. Om vid valförrättningen två medborgare i en och samma part uppfyller villkoren för att ingå i underkommittén, skall den kandidat som har fått det högsta antalet röster väljas. När två medborgare i samma land har fått samma antal röster, skall följande förfarande tillämpas:

a) Om endast en kandidat har föreslagits av den part i vilken kandidaten är medborgare, skall han eller hon anses vald.

b) Om de båda kandidaterna har nominerats av den part i vilken de är medborgare, skall en sluten omröstning hållas för att avgöra vilken av dem som skall väljas.

c) Om ingendera kandidaten har föreslagits av den part där han eller hon är medborgare, skall en särskild hemlig omröstning hållas för att bestämma vilken av kandidaterna som skall väljas.

Artikel 8
Om en medlem av underkommittén avlider eller avsäger sig sitt uppdrag eller av annan anledning inte längre kan fullgöra det, skall den part som har föreslagit honom eller henne föreslå en annan valbar person som har de meriter och uppfyller de krav som anges i artikel 5 med beaktande av behovet av en riktig avvägning mellan de olika kompetensområdena. Denna person skall inneha posten till nästkommande partsmöte om majoriteten av parterna godkänner det. Godkännandet skall anses vara givet, om inte minst hälften av parterna svarar nekande inom sex veckor efter det att Förenta nationernas generalsekreterare har meddelat dem den föreslagna tillsättningen.

Artikel 9
Underkommitténs medlemmar skall väljas för en tid av fyra år. De kan återväljas en gång om de åter blir föreslagna. För hälften av de medlemmar som utsetts vid det första valet skall mandattiden utlöpa efter två år. Omedelbart efter det första valet skall dessa medlemmar utses genom lottning förrättad av ordföranden vid ett möte som avses i artikel 7.1 d.

Artikel 10
1. Underkommittén skall utse sitt presidium för en tid av två år. Presidiet kan återväljas.

2. Underkommittén skall anta sin egen arbetsordning. I den skall bl.a. föreskrivas följande:

a) Underkommittén är beslutsför när hälften av medlemmarna plus en är närvarande.

b) Underkommitténs beslut skall fattas med en majoritet av de närvarande medlemmarnas röster.

c) Underkommittén skall mötas innanför stängda dörrar.

3. Förenta nationernas generalsekreterare skall sammankalla underkommitténs första möte. Efter sitt första möte skall underkommittén mötas vid tidpunkter som anges i dess arbetsordning. Underkommittén och Förenta nationernas kommitté mot tortyr (tortyrkommittén) skall mötas samtidigt minst en gång om året.

Del III

Mandat för underkommittén för förebyggande

Artikel 11
Underkommittén skall göra följande:

a) Besöka sådana platser som avses i artikel 4 och avge rekommendationer till parterna om skydd av frihetsberövade personer mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

b) Med avseende på de nationella förebyggande mekanismerna skall underkommittén

i) om så behövs råda och hjälpa parterna att upprätta sådana mekanismer,

ii) hålla direkt och, om det är nödvändigt, konfidentiell kontakt med dessa mekanismer och erbjuda dem utbildning och teknisk hjälp för att förhöja deras duglighet,

iii) råda och hjälpa dem i att bedöma behoven och vilka åtgärder som behövs för att förstärka skyddet av frihetsberövade personer mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

iv) framföra rekommendationer och synpunkter till parterna i syfte att förstärka mekanismernas duglighet och mandat med sikte på att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

c) För att förebygga tortyr i allmänhet, samarbeta med berörda FN-organ och FN-mekanismer samt med internationella, regionala och nationella institutioner och organisationer som arbetar med att förbättra skyddet för alla personer mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Artikel 12
För att underkommittén skall kunna fullgöra sitt mandat enligt artikel 11, åtar sig parterna följande:

a) Att ta emot underkommittén inom sitt territorium och bereda den tillträde till platser där personer hålls frihetsberövade enligt definitionen i artikel 4.

b) Att lämna alla relevanta upplysningar som underkommittén kan begära för att ta ställning till vilka behov som finns och vilka åtgärder som bör vidtas för att förstärka frihetsberövade personers skydd mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

c) Att uppmuntra och befrämja kontakter mellan underkommittén och de nationella förebyggande mekanismerna.

d) Att analysera underkommitténs rekommendationer och inleda en dialog med den om möjliga åtgärder för att dessa skall kunna genomföras.

Artikel 13
1. Underkommittén skall upprätta ett besöksschema till parterna för att fullgöra sitt mandat enligt artikel 11. Den första gången skall detta verkställas genom lottning.

2. Efter samråd skall underkommittén delge parterna sitt program för att de utan dröjsmål skall kunna vidta de nödvändiga förberedelserna inför kommande besök.

3. Besöken skall genomföras av minst två medlemmar av underkommittén. De får vid behov åtföljas av sakkunniga som har visad yrkesmässig erfarenhet och kunskap inom områden som omfattas av detta protokoll och som utses från en förteckning över sakkunniga, som föreslagits av parterna, Förenta nationernas höga kommissarie för mänskliga rättigheter och Förenta nationernas centrum för internationell brottsbekämpning. När förteckningen görs upp får de berörda parterna föreslå högst fem nationella sakkunniga. Den berörda parten får motsätta sig att en viss sakkunnig deltar i besöket och underkommittén får då föreslå en annan sakkunnig.

4. Om underkommittén anser det vara lämpligt, får den föreslå ett kort återbesök efter ett reguljärt besök.

Artikel 14
1. För att underkommittén skall kunna fullgöra sitt mandat, förbinder sig parterna att medge kommittén följande:

a) Obegränsad tillgång till alla uppgifter om hur många personer som hålls frihetsberövade i förvar enligt definitionen i artikel 4 samt om hur många sådana förvar det finns och var de ligger.

b) Obegränsad tillgång till alla uppgifter om behandling av sådana personer och om under vilka förhållanden de hålls i förvar.

c) Med förbehåll för punkt 2, obegränsat tillträde till alla platser med tillhörande anläggningar där personer hålls frihetsberövade.

d) Tillfälle att föra enskilda samtal med frihetsberövade personer utan vittnens närvaro, antingen personligen eller med hjälp av en tolk om så behövs, samt med

andra personer som underkommittén anser kunna lämna relevanta upplysningar.

e) Frihet att utse platser underkommittén önskar besöka och personer den önskar intervjua.

2. Invändningar mot ett besök på en viss plats där personer hålls frihetsberövade får endast göras av brådskande och tvingande skäl med hänsyn till det nationella försvaret, den allmänna säkerheten, naturkatastrof eller allvarliga oroligheter på den plats som skall besökas som tillfälligt förhindrar besökets genomförande. Förekomst av ett tillkännagivet undantagstillstånd som sådant får inte anföras av en part som skäl för att vägra att ta emot besök.

Artikel 15
Ingen offentlig myndighet eller tjänsteman får ge order om, tillämpa, tillåta eller tolerera någon som helst påföljd mot en person eller organisation för att till underkommittén eller till dess medlemmar ha röjt en uppgift, oberoende av om uppgiften är sann eller osann, och ingen sådan person eller organisation får vållas men på något sätt.

Artikel 16
1. Underkommittén skall konfidentiellt framföra sina rekommendationer och synpunkter till parten och till den nationella förebyggande mekanismen, om så är lämpligt.

2. Underkommittén skall offentliggöra sin rapport jämte eventuella kommentarer från den berörda parten, om den begär det. Om parten offentliggör någon del av rapporten, får underkommittén offentliggöra den helt eller delvis. Inga personuppgifter får dock publiceras utan den berörda personens uttryckliga tillstånd.

3. Underkommittén skall till tortyrkommittén avge en öppen årlig verksamhetsrapport.

4. Om parten vägrar att samarbeta med underkommittén enligt artiklarna 12 och 14 eller att vidta åtgärder för att förbättra situationen mot bakgrund av underkommitténs rekommendationer, får tortyrkommittén, på begäran av underkommittén, med en majoritet av sina medlemmar, efter det att parten har fått tillfälle att framföra sina synpunkter, besluta att göra ett offentligt uttalande om frågan eller offentliggöra underkommitténs rapport.

Del IV

Nationella förebyggande mekanismer

Artikel 17
Varje part skall, senast ett år efter detta protokolls ikraftträdande eller efter partens ratifikation av eller anslutning till det, vidmakthålla, utse eller inrätta en eller flera oberoende nationella förebyggande mekanismer för förebyggande av tortyr på nationell nivå. Mekanismer som inrättats av decentraliserade enheter får utses till nationella förebyggande mekanismer för de syften som avses i detta protokoll, om de uppfyller protokollets bestämmelser.

Artikel 18

1. Parterna skall garantera de nationella förebyggande mekanismernas funktionella oberoende såväl som deras personals oberoende.

2. Parterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att tillgodose att de sakkunniga i den nationella förebyggande mekanismen har den kompetens och det yrkeskunnande som krävs. De skall sträva efter att uppnå jämvikt mellan könen och att etniska grupper och minoritetsgrupper i landet är nöjaktigt företrädda.

3. Parterna åtar sig att tillhandahålla nödvändiga resurser för drift av de nationella förebyggande mekanismerna.

4. När parterna inrättar nationella förebyggande mekanismer skall de vederbörligen beakta principerna om den rättsliga ställningen för nationella institutioner för främjande och skydd av de mänskliga rättigheterna.

Artikel 19

Nationella förebyggande mekanismer skall ha åtminstone följande befogenheter:

a) Att regelbundet få granska behandlingen av frihetsberövade personer där de hålls i förvar enligt vad som anges i artikel 4 med sikte på att, om så erfordras, förstärka skyddet för dem mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

b) Att avge rekommendationer till de behöriga myndigheterna med sikte på att förbättra behandlingen av och förhållandena för frihetsberövade personer och att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning med beaktande av Förenta nationernas normer på detta område.

c) Att överlämna förslag och synpunkter om gällande eller föreslagen lagstiftning.

Artikel 20

För att de förebyggande nationella mekanismerna skall kunna fullgöra sitt mandat, förbinder sig parterna att medge dem följande:

a) Tillgång till alla uppgifter om hur många personer som hålls frihetsberövade i förvar enligt definitionen i artikel 4 samt om hur många sådana förvar det finns och var de ligger.

b) Tillgång till alla uppgifter om behandlingen av sådana personer och om under vilka förhållanden de hålls i förvar.

c) Tillträde till alla platser med tillhörande anläggningar där personer hålls frihetsberövade.

d) Tillfälle att föra enskilda samtal med frihetsberövade personer utan vittnens närvaro, antingen personligen eller med hjälp av en tolk om så behövs, samt med andra personer som den nationella förebyggande mekanismen anser kunna lämna relevanta upplysningar.

e) Frihet att utse platser mekanismerna önskar besöka och personer de önskar intervjua.

f) Rätt att ha kontakt med underkommittén, att delge den uppgifter samt att sammanträffa med den.

Artikel 21
1. Ingen offentlig myndighet eller tjänsteman får ge order om, tillämpa, tillåta eller tolerera någon som helst påföljd mot en person eller organisation för att till den förebyggande mekanismen ha röjt en uppgift, oberoende av om uppgiften är sann eller osann, och ingen sådan person eller organisation får vållas men på något sätt.

2. Konfidentiella uppgifter som inhämtats av den nationella förebyggande mekanismen skall vara sekretessbelagda. Inga personuppgifter får publiceras utan den berörda personens uttryckliga samtycke.

Artikel 22
Den berörda partens behöriga myndigheter skall analysera den nationella förebyggande mekanismens rekommendationer och inleda en dialog med den om möjliga åtgärder för att dessa skall kunna genomföras.

Artikel 23
Parterna förbinder sig att offentliggöra och sprida de nationella förebyggande mekanismernas årsrapporter.

Del V

Förklaring

Artikel 24
1. Vid ratifikationen av detta protokoll får parterna avge en förklaring som uppskjuter tillämpningen av deras skyldigheter enligt antingen del III eller del IV i protokollet.

2. Detta uppskov får gälla högst tre år. Efter vederbörlig framställning av parten och efter samråd med underkommittén, får tortyrkommittén förlänga denna tid med ytterligare två år.

Del VI

Ekonomiska bestämmelser

Artikel 25
1. Underkommitténs kostnader för att tillämpa detta protokoll skall bäras av Förenta nationerna.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall tillhandahålla den personal och de

lokaler som behövs för att underkommittén effektivt skall kunna fullgöra sina funktioner enligt detta protokoll.

Artikel 26
1. En särskild fond skall inrättas i enlighet med generalförsamlingens tillämpliga förfaranden, vilken skall förvaltas i enlighet med Förenta nationernas ekonomiska bestämmelser och regler för att bidra till finansieringen av verkställandet av underkommitténs rekommendationer efter ett besök i en part och program för utbildning av nationella förebyggande mekanismer.

2. Den särskilda fonden får finansieras med frivilliga bidrag från regeringar, mellanstatliga och enskilda organisationer samt andra privata eller offentliga organ.

Del VII

Slutbestämmelser

Artikel 27
1. Detta protokoll står öppet för undertecknande av alla stater som har undertecknat konventionen.

2. Detta protokoll skall ratificeras av stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3. Detta protokoll står öppet för anslutning av stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

4. Anslutning skall genomföras genom deponering av ett anslutningsinstrument hos Förenta nationernas generalsekreterare.

5. Förenta nationernas generalsekreterare skall meddela alla stater som har undertecknat detta protokoll eller anslutit sig till det om deponering av varje ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 28
1. Detta protokoll träder i kraft den trettionde dagen efter dagen för deponering hos Förenta nationernas generalsekreterare av det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet.

2. För stater som ratificerar protokollet eller ansluter sig till det efter deponeringen hos Förenta nationernas generalsekreterare av det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder protokollet i kraft den trettionde dagen efter dagen för deponering av det egna ratifikations- eller anslutningsinstrumentet.

Artikel 29
Bestämmelserna i protokollet skall gälla för alla delar av federala stater utan inskränkning eller undantag.

Artikel 30
Inga reservationer får göras mot detta protokoll.

Artikel 31
Bestämmelserna i detta protokoll skall inte inverka på parternas skyldigheter enligt någon regional konvention som inför ett besökssystem till platser där personer hålls frihetsberövade. Underkommittén och organ upprättade med stöd av sådana regionala konventioner uppmanas att samråda och samarbeta för att undvika dubbelarbete och effektivt främja syftena med detta protokoll.

Artikel 32
Bestämmelserna i detta protokoll skall inte inverka på de skyldigheter som de stater har som är parter i de fyra Genèvekonventionerna av den 12 augusti 1949 och deras tilläggsprotokoll av den 8 juni 1977, och inte heller på den möjlighet som varje sådan part har att tillåta Internationella rödakorskommittén att besöka platser där personer hålls frihetsberövade i situationer som inte omfattas av den internationella humanitära rätten.

Artikel 33
1. En part får säga upp detta protokoll när som helst genom skriftligt meddelande till Förenta nationernas generalsekreterare, som därefter skall underrätta de övriga stater som är parter i protokollet och konventionen. Uppsägningen skall träda i kraft ett år efter den dag då generalsekreteraren mottog meddelandet.

2. En uppsägning skall inte ha den verkan att den befriar en part från dess skyldigheter enligt protokollet med avseende på en gärning eller situation som kan inträffa före den dag då uppsägningen träder i kraft eller åtgärder som underkommittén har beslutat eller kan besluta att vidta med avseende på den berörda parten. Uppsägningen skall inte heller på något sätt påverka den fortsatta behandlingen av ett ärende som redan var under behandling av underkommittén före den dag då uppsägningen börjar gälla.

3. Efter den dag då en parts uppsägning börjar gälla skall underkommittén inte inleda behandling av något nytt ärende som berör staten i fråga.

Artikel 34
1. En part får föreslå ändringar i protokollet och överlämna förslaget till Förenta nationernas generalsekreterare. Denne skall delge parterna ändringsförslaget och be dem meddela honom om de tillstyrker att en konferens med parterna sammankallas för att behandla och rösta om förslaget. Om minst en tredjedel av parterna inom fyra månader tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla en sådan i Förenta nationernas regi. Ändringar som antagits med en majoritet av två tredjedelar av de vid konferensen närvarande och röstande parterna skall av generalsekreteraren underställas alla parter för godtagande.

2. En ändring som antagits i enlighet med punkt 1 träder i kraft när den har godkänts av två tredjedelar av parterna i enlighet med deras konstitutionella formaliteter.

3. När ändringar träder i kraft skall de vara bindande för de parter som har antagit dem, medan övriga parter fortfarande skall vara bundna av bestämmelserna i detta protokoll och tidigare ändringar som de har antagit.

Artikel 35
Medlemmarna i underkommittén och i nationella förebyggande mekanismer skall åtnjuta sådana privilegier och sådan immunitet som erfordras för att de oberoende skall kunna utöva sin verksamhet. Medlemmarna i underkommittén skall åtnjuta de privilegier och den immunitet som anges i avsnitt 22 i konventionen om privilegier och immuniteter för Förenta nationerna av den 13 februari 1946, med förbehåll för bestämmelserna i avsnitt 23 i den konventionen.

Artikel 36
När underkommitténs medlemmar besöker en part skall de, utan att det skall inverka på bestämmelserna i och syftena med detta protokoll eller på privilegier och immunitet som de åtnjuter,

a) följa lagar och bestämmelser i den besökta staten, och

b) avhålla sig från åtgärder och verksamhet som är oförenliga med deras åliggandens opartiska och internationella beskaffenhet.

Artikel 37
1. Detta protokoll, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall tillställa alla stater bestyrkta kopior av detta protokoll.
Sammanfattning av promemorian Svenskt godkännande av tilläggsprotokoll till FN:s konvention mot tortyr m.m.

Konvention om barnets rättigheter

Antagen den 20 november 1989

Konventionsstaterna,

som anser att, i enlighet med de principer som proklamerats i Förenta nationernas stadga, erkännandet av den inneboende värdigheten hos alla medlemmar av människosläktet och av deras lika oförytterliga rättigheter utgörgrundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

som beaktar att Förenta nationernas folk i stadgan på nytt bekräftat sin tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna och beslutat främja sociala framsteg och bättre levnadsvillkor under större frihet,

som erkänner att Förenta nationerna i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och i de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter proklamerat och kommit överens om att envar är berättigad till alla de fri- och rättigheter som däri anges, utan åtskillnad av något slag, såsom ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt,

som erinrar om att Förenta nationerna i den allmänna förklaringen om de mänskliga rätttigheterna proklamerat att barn har rätt till särskild omvårdnad och hjälp,

som är övertygade om att familjen, såsom den grundläggande enheten i samhället och den naturliga miljön för alla dess medlemmars och särskilt för barnens utveckling och välfärd, bör ges nödvändigt skydd och bistånd så att den till fullo kan ta på sig sitt ansvar i samhället,

som erkänner att barnet, för att kunna uppnå en fullständig och harmonisk utveckling av sin personlighet, bör växa upp i en familjemiljö, i en omgivning av lycka, kärlek och förståelse,

som anser att barnet till fullo bör förberedas för ett självständigt liv i samhället och uppfostras enligt de ideal som proklamerats i Förenta nationernas stadga, och särskilt i en anda av fred, värdighet, tolerans, frihet, jämlikhet och solidaritet,

som beaktar att behovet att ge barnet särskild omvårdnad fastslagits i 1924 års Genèvedeklaration om barnets rättigheter och i deklarationen om barnets rättigheter, vilken antogs av generalförsamlingen den 20 november 1959, och erkänts i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (särskilt artiklarna 23 och 24), den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (särskilt artikel 10) samt i stadgar och tilllämpliga instrument för fackorgan och internationella organisationer som ägnar sig åt barnens välfärd,

som beaktar att, såsom anges i deklarationen om barnets rättigheter, ”barnet på grund av sin fysiska och psykiska omognad behöver särskilt skydd och särskild omvårdnad innefattande lämpligt rättsligt skydd, såväl före som efter födseln”,

som erinrar om bestämmelserna i deklarationen om sociala och rättsliga principer rörande skydd av och omsorg om barn, särskilt med hänsyn till nationell och internationell placering i fosterhem och adoption; Förenta nationernas minimistandardregler för rättskipning rörande ungdomsbrottslighet (Pekingreglerna) samt deklarationen om skydd av kvinnor och barn i nödsituationer och vid väpnad konflikt,

som erkänner att det i alla länder i världen finns barn som lever under exceptionellt svåra förhållanden och att sådana barn kräver särskild uppmärksamhet,

som tar vederbörlig hänsyn till vikten av varje folks traditioner och kulturella värden när det gäller barnets skydd och harmoniska utveckling,

som erkänner betydelsen av internationellt samarbete för att förbättra barns levnadsvillkor i varje land, särskilt i utvecklingsländerna, har kommit överens om följande:

Del I

Artikel 1
I denna konvention avses med barn varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller barnet.

Artikel 2
1. Konventionsstaterna skall respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt.

2. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

Artikel 3
1. Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.

2. Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra barnet sådant skydd och sådan omvårdnad som behövs för dess välfärd, med hänsyn tagen till de rättigheter och skyldigheter som tillkommer dess föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet, och skall för detta ändamål vidta alla lämpliga lagstiftnings- och administrativa åtgärder.

3. Konventionsstaterna skall säkerställa att institutioner, tjänster och inrättningar som ansvarar för vård eller skydd av barn uppfyller av behöriga myndigheter fastställda normer, särskilt vad gäller säkerhet, hälsa, personalens antal, och lämplighet samt behörig tillsyn.

Artikel 4
Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och andra åtgär-

der för att genomföra de rättigheter som erkänns i denna konvention. I fråga om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter skall konventionstaterna vidta sådana åtgärder med utnyttjande till det yttersta av sina tillgängliga resurser och, där så behövs, inom ramen för internationellt samarbete.

Artikel 5
Konventionsstaterna skall respektera det ansvar och de rättigheter och skyldigheter som tillkommer föräldrar eller där så är tillämpligt, medlemmar av den utvidgande familjen eller gemenskapen enligt lokal sedvänja, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet, att på ett sätt som står i överensstämmelse med den fortlöpande utvecklingen av barnets förmåga ge lämplig ledning och råd då barnet utövar de rättigheter som erkänns i denna konvention.

Artikel 6
1. Konventionsstaterna erkänner att varje barn har en inneboende rätt till livet.

2. Konventionsstaterna skall till det yttersta av sin förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling.

Artikel 7
1. Barnet skall registreras omedelbart efter födelsen och skall ha rätt från födelsen till ett namn, rätt att förvärva ett medborgarskap och så långt det är möjligt, rätt att få vetskap om sina föräldrar och bli omvårdat av dem.

2. Konventionsstaterna skall säkerställa genomförandet av dessa rättigheter i enlighet med sin nationella lagstiftning och sina åtaganden enligt tillämpliga internationella instrument på detta område, särskilt i de fall då barnet annars skulle vara statslöst.

Artikel 8
1. Konventionsstaterna åtar sig att respektera barnets rätt att behålla sin identitet, innefattande medborgarskap, namn och släktförhållanden såsom dessa erkänns i lag, utan olagligt ingripande.

2. Om ett barn olagligt berövas en del eller hela sin identitet, skall konventionsstaterna ge lämpligt bistånd och skydd i syfte att snabbt återupprätta barnets identitet.

Artikel 9
1. Konventionsstaterna skall säkerställa att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot deras vilja utom i de fall då behöriga myndigheter, som är underställda rättslig överprövning, i enlighet med tillämplig lag och tillämpliga förfaranden, finner att ett sådant åtskiljande är nödvändigt för barnets bästa. Ett sådant beslut kan vara nödvändigt i ett särskilt fall, t ex vid övergrepp mot eller vanvård av barnet från föräldrarnas sida eller då föräldrarna lever åtskilda och ett beslut måste fattas angående barnets vistelseort.

2. Vid förfaranden enligt punkt 1 i denna artikel skall alla berörda parter beredas möjlighet att delta i förfarandet och att lägga fram sina synpunkter.

3. Konventionsstaterna skall respektera rätten för det barn som är skilt från den ena av eller båda föräldrarna att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkt kontakt med båda föräldrarna, utom då detta strider mot barnets bästa.

4. Då ett sådant åtskiljande är följden av åtgärder som en konventionsstat tagit initiativet till, t ex frihetsberövande, fängslande, utvisning, förvisning eller dödsfall (innefattande dödsfall oavsett orsak medan personen är frihetberövad) gentemot den ena av eller båda föräldrarna eller barnet, skall den konventionsstaten på begäran ge föräldrarna, barnet eller om så är lämpligt, någon annan medlem av familjen de väsentliga upplysningarna om den/de frånvarande familjemedlemmarnas vistelseort, såvida inte lämnandet av upplysningarna skulle vara till skada för barnet. Konventionsstaterna skall vidare säkerställa att framställandet av en sådan begäran inte i sig medför negativa följder för den/de personer som berörs.

Artikel 10

1. I enlighet med konventionsstaternas förpliktelse under artikel 9, punkt 1, skall ansökningar från ett barn eller dess föräldrar om att resa in i eller lämna en konventionsstat för familjeåterförening behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt av konventionsstaterna. Konventionsstaterna skall vidare säkerställa att framställandet av en sådan begäran inte medför negativa följder för de sökande och medlemmar av deras familj.

2. Ett barn vars föräldrar är bosatta i olika stater skall ha rätt, utom i undantagsfall, att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkt kontakt med båda föräldrarna. Konventionsstaterna skall för detta ändamål och i enlighet med sin förpliktelse under artikel 9, punkt 1, respektera barnets och dess föräldrars rätt att lämna vilket land som helst, innefattande sitt eget, och att resa in i sitt eget land. Rätten att lämna ett land skall vara underkastad endast sådana inskränkningar som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen (ordre public), folkhälsan eller den allmänna sedligheten eller andra personers fri- och rättigheter samt är förenliga med övriga i denna konvention erkända rättigheter.

Artikel 11

1. Konventionsstaterna skall vidta åtgärder för att bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet.

2. För detta ändamål skall konventionsstaterna främja ingåendet av bilaterala eller multilaterala överenskommelser eller anslutning till befintliga överenskommelser.

Artikel 12

1. Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

2. För detta ändamål skall barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurregler, i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet.

Artikel 13

1. Barnet skall ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.

2. Utövandet av denna rätt får underkastas vissa inskränkningar men endast sådana som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga

(a) för att respektera andra personers rättigheter eller anseende; eller

(b) för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen (ordre puplic) eller folkhälsan eller den allmänna sedligheten.

Artikel 14
1. Konventionsstaterna skall respektera barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.

2. Konventionsstaterna skall respektera föräldrarnas och i förekommande fall, vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter att på ett sätt som är förenligt med barnets fortlöpande utveckling ge barnet ledning då det utövar sin rätt.

3. Friheten att utöva sin religion eller tro får underkastas endast sådana inskränkningar som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga för att skydda den allmänna sedligheten eller andra personers grundläggande fri- och rättigheter.

Artikel 15
1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till föreningsfrihet och till fredliga sammankomster.

2. Utövandet av dessa rättigheter får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen (ordre puplic) för skyddandet av folkhälsan eller den allmänna sedligheten eller andra personers fri- och rättigheter.

Artikel 16
1. Inget barn får utsättas för godtyckliga eller olagliga ingripanden i sitt privat- och familjeliv, sitt hem eller sin korrespondens och inte heller för olagliga angrepp på sin heder och sitt anseende.

2. Barnet har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden eller angrepp.

Artikel 17
Konventionsstaterna erkänner den viktiga uppgift som massmedier utför och skall säkerställa att barnet har tillgång till information och material från olika nationella och internationella källor, särskilt sådant som syftar till att främja dess sociala, andliga och moraliska välfärd och fysiska och psykiska hälsa. Konventionsstaterna skall för detta ändamål,

(a) uppmuntra massmedier att sprida information och material av socialt och kulturellt värde för barnet och i enlighet med andan i artikel 29;

(b) uppmuntra internationellt samarbete vad gäller produktion, utbyte och spridning av sådan information och sådant material från olika kulturer och nationella och internationella källor;

(c) uppmuntra produktion och spridning av barnböcker;

(d) uppmuntra massmedier att ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos ett barn som tillhör en minoritetsgrupp eller en urbefolkning;

(e) uppmuntra utvecklingen av lämpliga riktlinjer för att skydda barnet mot information och material som är till skada för barnets välfärd, med beaktande av bestämmelserna i artiklarna 13 och 18.

Artikel 18
1. Konventionsstaterna skall göra sitt bästa för att säkerställa erkännandet av principen att båda föräldrarna har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling. Föräldrar eller, i förekommande fall, vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling. Barnets bästa skall för dem komma i främsta rummet.

2. För att garantera och främja de rättigheter som anges i denna konvention skall konventionsstaterna ge lämpligt bistånd till föräldrar och vårdnadshavare då de fullgör sitt ansvar för barnets uppfostran och skall säkerställa utvecklingen av institutioner, inrättningar och tjänster för vård av barn.

3. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barn till förvärvsarbetande föräldrar har rätt att åtnjuta den barnomsorg som de är berättigade till.

Artikel 19
1. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och sociala åtgärder samt åtgärder i utbildningssyfte för att skydda barnet mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavares eller annan persons vård.

2. Sådana skyddsåtgärder bör, på det sätt som kan vara lämpligt, innefatta effektiva förfaranden för såväl upprättandet av sociala program som syftar till att ge barnet och dem som har hand om barnet nödvändigt stöd, som för andra former av förebyggande och för identifiering, rapportering, remittering, undersökning, behandling och uppföljning av fall av ovan beskrivna sätt att behandla barn illa samt, om så är lämpligt, förfaranden för rättsligt ingripande.

Artikel 20
1. Ett barn som tillfälligt eller varaktigt berövats sin familjemiljö eller som för sitt eget bästa inte kan tillåtas stanna kvar i denna miljö skall ha rätt till särskilt skydd och bistånd från statens sida.

2. Konventionsstaterna skall i enlighet med sin nationella lagstiftning säkerställa alternativ omvårdnad för ett sådant barn.

3. Sådan omvårdnad kan bl a innefatta placering i fosterhem, kafalah i islamsk rätt, adoption eller om nödvändigt, placering i lämpliga institutioner för omvårdnad om barn. Då lösningar övervägs skall vederbörlig hänsyn tas till önskvärdheten av kontinuitet i ett barns uppfostran och till barnets etniska, religiösa, kulturella och språkliga bakgrund.

Artikel 21
Konventionsstater som erkänner och/eller tillåter adoption skall säkerställa att barnets bästa främst beaktas och skall,

(a) säkerställa att adoption av ett barn godkänns endast av behöriga myndigheter, som i enlighet med tillämplig lag och tillämpliga förfaranden och på grundval av all relevant och tillförlitlig information beslutar att adoptionen kan tillåtas med hänsyn till barnets ställning i förhållande till föräldrar, släktingar och vårdnadshavare och att, om så krävs, de personer som berörs har givit sitt fulla samtycke till adoptionen på grund av sådan rådgivning som kan behövas;

(b) erkänna att internationell adoption kan övervägas som en alternativ form av omvårdnad om barnet, om barnet inte kan placeras i en fosterfamilj eller adoptivfamilj eller inte kan tas om hand på lämpligt sätt i sitt hemland;

(c) säkerställa att det barn som berörs av internationell adoption åtnjuter garantier och normer som motsvarar dem som gäller vid nationell adoption;

(d) vidta alla lämpliga åtgärder för att vid internationell adoption säkerställa att placeringen inte leder till otillbörlig ekonomisk vinst för de personer som medverkar i denna;

(e) främja, där så är lämpligt, målen i denna artikel genom att ingå bilaterala eller multilaterala arrangemang eller överenskommelser och inom denna ram sträva efter att säkerställa att placeringen av barnet i ett annat land sker genom behöriga myndigheter eller organ.

Artikel 22
1. Konventionsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att ett barn söker flyktingstatus eller anses som flykting i enlighet med tillämplig internationell eller nationell rätt och tillämpliga förfaranden och oberoende av om det kommer ensamt eller är åtföljt av sina föräldrar eller någon annan person, erhåller lämpligt skydd och humanitärt bistånd vid åtnjutandet av de tillämpliga rättigheter som anges i denna konvention och i andra internationella instrument rörande mänskliga rättigheter eller humanitär rätt, som nämnda stater tillträtt.

2. För detta ändamål skall konventionsstaterna, på sätt de finner lämpligt, samarbeta i varje ansträngning som görs av Förenta nationerna och andra behöriga mellanstatliga organisationer eller icke-statliga organisationer, som samarbetar med Förenta nationerna, för att skydda och bistå ett sådant barn och för att spåra föräldrarna eller andra familjemedlemmar till ett flyktingbarn i syfte att erhålla den information som är nödvändig för att barnet skall kunna återförenas med sin familj. I så fall då föräldrar eller andra familjemedlemmar inte kan påträffas, skall barnet ges samma skydd som varje annat barn som varaktigt eller tillfälligt berövats sin familjemiljö av något skäl, i enlighet med denna konvention.

Artikel 23
1. Konventionsstaterna erkänner att ett barn med fysiskt eller psykiskt handikapp bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar självförtroende och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.

2. Konventionsstaterna erkänner det handikappade barnets rätt till särskild omvårdnad och skall, inom ramen för tillgängliga resurser, uppmuntra och säkerställa att det berättigade barnet och de som ansvarar för dess omvårdnad får ansökt bistånd som är lämpligt med hänsyn till barnets tillstånd och föräldrarnas förhållanden eller förhållandena hos andra som tar hand om barnet.

3. Med hänsyn till att ett handikappat barn har särskilda behov skall det bistånd som lämnas enligt punkt 2 i denna artikel vara kostnadsfritt, då så är möjligt, med beaktande av föräldrarnas ekonomiska tillgångar eller ekonomiska tillgångarna hos andra som tar hand om barnet och skall syfta till att säkerställa att det handikappade barnet har effektiv tillgång till och erhåller undervisning och utbildning, hälso- och sjukvård, habilitering, förberedelser för arbetslivet och möjligheter till rekreation på ett sätt som bidrar till barnets största möjliga integrering i samhället och individuella utveckling, innefattande dess kulturella och andliga utveckling.

4. Konventionsstaterna skall i en anda av internationellt samarbete främja utbyte avlämplig information på området för förebyggande hälsovård och medicinsk, psykologisk och funktionell behandling av handikappade barn, innefattande spridning av och tillgång till information om habiliteringsmetoder, skol- och yrkesutbildning, i syfte att göra det möjligt för konventionsstater att förbättra sina möjligheter och kunskaper och vidga sin erfarenhet på dessa områden. Särskild hänsyn skall härvid tas till utvecklingsländernas behov.

Artikel 24
1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering. Konventionsstaterna skall sträva efter att säkerställa att inget barn är berövat sin rätt att ha tillgång till sådan hälso- och sjukvård.

2. Konventionsstaterna skall sträva efter att till fullo förverkliga denna rätt och skall särskilt vidta lämpliga åtgärder för att,

(a) minska spädbarns- och barnadödligheten;

(b) säkerställa att alla barn tillhandahålls nödvändig sjukvård och hälsovård med tonvikt på utveckling av primärhälsovården;

(c) bekämpa sjukdom och undernäring, däri inbegripet åtgärder inom ramen för primärhälsovården, genom bl a utnyttjande av lätt tillgänglig teknik och genom att tillhandahålla näringsrika livsmedel i tillräcklig omfattning och rent dricksvatten, med beaktande av de faror och risker som miljöförstöring innebär;

(d) säkerställa tillfredsställande hälsovård för mödrar före och efter förlossningen;

(e) säkerställa att alla grupper i samhället, särskilt föräldrar och barn, får information om och har tillgång till undervisning om barnhälsovård och näringslära, fördelarna med amning, hygien och ren miljö och förebyggande av olycksfall samt får stöd vid användning av sådana grundläggande kunskaper;

(f) utveckla förebyggande hälsovård, föräldrarådgivning samt undervisning om och hjälp i familjeplaneringsfrågor.

3. Konventionsstaterna skall vidta alla effektiva och lämpliga åtgärder i syfte att avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa.

4. Konventionsstaterna åtar sig att främja och uppmuntra internationellt samarbete i syfte att gradvis uppnå det fulla förverkligandet av den rätt som erkänns i denna artikel. Särskild hänsyn skall härvid tas till utvecklingsländernas behov.

Artikel 25
Konventionsstaterna erkänner rätten för ett barn som har omhändertagits av behöriga myndigheter för omvårdnad, skydd eller behandling av sin fysiska eller psykiska hälsa till regelbunden översyn av den behandling som barnet får och alla andra omständigheter rörande barnets omhändertagande.

Artikel 26
1. Konventionsstaterna skall erkänna rätten för varje barn att åtnjuta social trygghet, innefattande socialförsäkring och skall vidta nödvändiga åtgärder för att till fullo förverkliga denna rätt i enlighet med sin nationella lagstiftning.

2. Förmånerna skall, där så är lämpligt, beviljas med hänsyn till de resurser som barnet och de personer som ansvarar för dess underhåll har och deras omständigheter i övrigt samt med hänsyn till varje annat förhållande som är av betydelse i samband med en ansökan om en sådan förmån från barnet eller för dess räkning.

Artikel 27
1. Konventionsstaterna erkänner rätten för varje barn till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling.

2. Föräldrar eller andra som är ansvariga för barnet har, inom ramen för sin förmåga och sina ekonomiska resurser, huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling.

3. Konventionsstaterna skall i enlighet med nationella förhållanden och inom ramen för sina resurser vidta lämpliga åtgärder för att bistå föräldrar och andra som är ansvariga för barnet att genomföra denna rätt och skall vid behov tillhandahålla materiellt bistånd och utarbeta stödprogram, särskilt i fråga om mat, kläder, och bostäder.

4. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa indrivning av underhåll för barnet från föräldrar eller andra som har ekonomiskt ansvar för barnet, både inom konventionsstaten och från utlandet. Särskilt i de fall då den person som har det ekonomiska ansvaret för barnet bor i en annan stat än barnet skall konventionsstaterna främja såväl anslutning till internationella överenskommelser eller ingående av sådana överenskommelser som upprättande av andra lämpliga arrangemang.

Artikel 28
1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till utbildning och i syfte att gradvis förverkliga denna rätt och på grundval av lika möjligheter skall de särskilt,

(a) göra grundutbildning obligatorisk och kostnadsfritt tillgängliga för alla;

(b) uppmuntra utvecklingen av olika former av undervisning som följer efter

grundutbildningen, innefattande såväl allmän utbildning som yrkesutbildning, göra dessa tillgängliga och åtkomliga för varje barn samt vidta lämpliga åtgärder såsom införande av kostnadsfri utbildning och ekonomiskt stöd vid behov; ’

(c) göra högre utbildning tillgänglig för alla på grundval av förmåga genom varje lämpligt medel;

(d) göra studierådgivning och yrkesorientering tillgänglig och åtkomlig för alla barn;

(e) vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden näraro i skolan och minska antalet studieavbrott.

2. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att disciplinen i skolan upprättshålls på ett sätt som är förenligt med barnets mänskliga värdighet och i överensstämmelse med denna konvention.

3. Konventionsstaterna skall främja och uppmuntra internationellt samarbete i utbildningsfrågor, särskilt i syfte att bidra till att avskaffa okunnighet och analfabetism i hela världen och för att underlätta tillgång till vetenskaplig och teknisk kunskap och moderna undervisningsmetoder. Särskild hänsyn skall härvid tas till utvecklingsländernas behov.

Artikel 29
1. Konventionsstaterna är överens om att barnets utbildning skall syfta till att

(a) utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga;

(b) utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna samt för de principer som uppställts i Förenta nationernas stadga;

(c) utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egen kulturella identitet, eget språk och egna värden, för vistelselandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen;

(d) förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämlikhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör urbefolkningar;

(e) utveckla respekt för naturmiljön.

2. Ingenting i denna artikel eller i artikel 28 får tolkas så att det medför inskränkning i den enskildes och organisationers rätt att inrätta och driva utbildningsanstalter, dock alltid under förutsättning att de i punkt 1 i denna artikel uppställda principerna iakttas och att kraven uppfylls på att undervisningen vid dessa anstalter skall stå i överensstämmelse med vad som från statens sida angivits som minimistandard.

Artikel 30
I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller personer som tillhör en urbefolkning skall ett barn som tillhör en sådan minoritet eller urbefolkning inte

förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.

Artikel 31
1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

2. Konventionsstaterna skall respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och skall uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet.

Artikel 32
1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till skydd mot ekonomiskt utnyttjande och mot att utföra arbete som kan vara skadligt eller hindra barnets utbildning eller äventyra barnets hälsa eller fysiska, psykiska, andliga, moraliska eller sociala utveckling.

2. Konventionsstaterna skall vidta lagstiftningsadministrativa och sociala åtgärder samt åtgärder i upplysningssyfte för att säkerställa genomförandet av denna artikel. För detta ändamål och med beaktande av tillämpliga bestämmelser i andra internationella instrument skall konventionsstaterna särskilt

(a) fastställa en miniålder eller miniåldrar som minderåriga skall ha uppnått för tillträdetill arbete;

(b) föreskriva en lämplig reglering av arbetstid och arbetsvillkor; (c) föreskriva lämpliga straff eller andra påföljder i syfte att säkerställa ett effektivt genomförande av denna artikel.

Artikel 33
Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, innefattande lagstiftningsåtgärder, administrativa och sociala åtgärder i upplysningssyfte, för att skydda barn från olaglig användning av narkotika och psykotropa ämnen såsom dessa definieras i tillämpliga internationella fördrag och för att förhindra att barn utnyttjas i den olagliga framställningen av och handeln med sådana ämnen.

Artikel 34
Konventionsstaterna åtar sig att skydda barnet mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. För detta ändamål skall konventionsstaterna särskilt vidta alla lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder för att förhindra

(a) att ett barn förmås eller tvingas att delta i en olaglig sexuell handling;

(b) att barn utnyttjas för prostitution eller annan olaglig sexuell verksamhet;

(c) att barn utnyttjas i pornografiska föreställningar och i pornografiskt material.

Artikel 35
Konventionsstaterna skall vidta lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder

för att förhindra bortförande och försäljning av eller handel med barn för varje ändamål och i varje form.

Artikel 36
Konventionsstaterna skall skydda barnet mot alla andra former av utnyttjande som kan skada barnet i något avseende.

Artikel 37
Konventionsstaterna skall säkerställa att

(a) inget barn får utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Varken dödsstraff eller livstids fängelse utan möjlighet till frigivning får ådömas brott som begåtts av personer under 18 års ålder;

(b) inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Gripande, anhållande, häktning, fängslande eller andra former av frihetsberövande av ett barn skall ske i enlighet med lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid;

(c) varje frihetsberövat barn skall behandlas humant och med respekt för människans inneboende värdighet och på ett sätt som beaktar behoven hos personer i dess ålder. Särskilt skall varje frihetsberövat barn hållas åtskilt från vuxna, om det inte anses vara till barnets bästa att inte göra detta och skall, utom i undantagsfall, ha rätt att hålla kontakt med sin familj genom brevväxling och besök;

(d) varje frihetsberövat barn skall ha rätt att snarast få tillgång till såväl juridiskt biträde och annan lämplig hjälp som rätt att få lagligheten i sitt frihetsberövande prövad av en domstol eller annan behörig, oberoende och opartisk myndighet samt rätt till ett snabbt beslut i saken.

Artikel 38
1. Konventionsstaterna åtar sig att respektera och säkerställa respekt för regler i internationell humanitär rätt som är tillämpliga på dem i väpnade konflikter och som är relevanta för barnet.

2. Konventionsstaterna skall vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa att personer som inte uppnått 15 års ålder inte deltar direkt i fientligheter.

3. Konventionsstaterna skall avstå från att rekrytera en person som inte har uppnått 15 års ålder till sina väpnade styrkor. Då rekrytering sker bland personer som fyllt 15 men inte 18 år, skall konventionsstaterna sträva efter att i första hand rekrytera dem som är äldst.

4 Konventionsstaterna skall i enlighet med sina åtganden enligt internationell humanitär rätt att skydda civilbefolkningen i väpnade konflikter vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa skydd och vård av barn som berörs av en väpnad konflikt.

Artikel 39
Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning av ett barn som utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp; tortyr eller någon annan form av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning; eller väpnade konflikter. Sådan rehabilitering

och sådan återanpassning skall äga rum i en miljö som befrämjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.

Artikel 40

1. Konventionsstaterna erkänner rätten för varje barn som misstänks eller åtalas för eller befunnits skyldigt att ha begått brott att behandlas på ett sätt som främjar barnets känsla för värdighet och värde, som stärker barnets respekt för andras mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och som tar hänsyn till barnets ålder och önskvärdheten att främja att barnet återanpassas och tar på sig en konstruktiv roll i samhället.

2. För detta ändamål och med beaktande av tillämpliga bestämmelser i internationella instrument skall konventionsstaterna särskilt säkerställa att,

(a) inget barn skall misstänkas för eller åtalas för eller befinnas skyldigt att ha begått brott på grund av en handling eller underlåtenhet som inte var förbjuden enligt nationell eller internationell rätt vid den tidpunkt då den begicks;

(b) varje barn som misstänks eller åtalas för att ha begått brott skall ha åtminstone följande garantier:

(i) att betraktas som oskyldigt innan barnets skuld blivit lagligen fastställd;

(ii) att snarast och direkt underrättas om anklagelserna mot sig och, om lämpligt, genom sina föräldrar eller vårdnadshavare och att få juridiskt biträde eller annan lämplig hjälp vid förberedelse och framläggande av sitt försvar;

(iii) att få saken avgjord utan dröjsmål av en behörig, oberoende och opartisk myndighet eller rättskipande organ i en opartisk förhandling enligt lag och i närvaro av juridiskt eller annat lämpligt biträde och, såvida det inte anses strida mot barnets bästa, särskilt med beaktande av barnets ålder eller situation, barnets föräldrar eller vårdnadshavare;

(iv) att inte tvingas att avge vittnesmål eller erkänna sig skyldig; att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas mot barnet samt att på lika villkor för egen räkning få vittnen inkallade och förhörda;

(v) att, om barnet anses ha begått brott, få detta beslut och beslut om åtgärder till följd därav omprövade av en högre behörig, oberoende och opartisk myndighet eller rättskipande organ enligt lag;

(vi) att utan kostnad få hjälp av tolk, om barnet inte kan förstå eller tala det språk som används;

(vii) att få sitt privatliv till fullo respekterat under alla stadier i förfarandet.

3. Konventionsstaterna skall söka främja införandet av lagar och förfaranden samt upprättandet av myndigheter och institutioner som är speciellt anpassade för barn som misstänks eller åtalas för eller befinnes skyldiga att ha begått brott och skall särskilt,

(a) fastställa en lägsta straffbarhetsålder;

(b) vidta åtgärder, då så är lämpligt och önskvärt, för behandling av barn under denna ålder utan att använda domstolsförfarande, under förutsättning att mänskliga rättigheter och rättsligt skydd till fullo respekteras.

4. Olika åtgärder som t ex vård, ledning och föreskrifter om till sin rådgivning, övervakning, vård i fosterhem, program för allmän utbildning och yrkesutbildning och andra alternativ till anstaltsvård skall finnas tillgängliga för att säkerställa att barn behandlas på ett sätt som är lämpligt för deras välfärd och är rimligt både med hänsyn till deras personliga förhållanden och till brottet.

Artikel 41
Ingenting i denna konvention skall inverka på bestämmelser som går längre vad gäller att förverkliga barnets rättigheter och som kan finnas i

(a) en konventionsstats lagstiftning; eller

(b) för den staten gällande internationell rätt.

Del II

Artikel 42
Konventionsstaterna åtar sig att genom lämpliga och aktiva åtgärder göra konventionensbestämmelser och principer allmänt kända bland såväl vuxna som barn.

Artikel 43
1. För att granska de framsteg som gjorts av konventionsstaterna i fråga om förverkligandet av skyldigheter enligt denna konvention skall en kommitté för barnets rättigheter upprättas, vilken skall utföra de uppgifter som föreskrivs i det följande.

2. Kommittén skall vara sammansatt av tio experter med högt moraliskt anseende och erkänd sakkunskap på det område som denna konvention omfattar.

3. Kommitténs medlemmar skall väljas av konventionsstaterna bland deras medborgare och skall tjänstgöra i sin personliga egenskap, varvid avseende skall fästas vid en rättvis geografisk fördelning och de viktigaste rättssystemen.

4. Det första valet till kommittén skall hållas senast sex månader efter dagen för denna konventions ikraftträdande och därefter vart- annat år. Senast fyra månader före dagen för varje val skall Förenta nationernas generalsekreterare skriftligen uppmana konventionsstaterna att inom två månader inkomma med sina förslag. Generalsekreteraren skall sedan upprätta och till konventionsstaterna överlämna en förteckning i alfabetisk ordning över samtliga föreslagna personer och ange vilka konventionsstater som föreslagit dem.

5. Val skall hållas vid möten med konventionsstaterna, som sammankallats av Förenta nationernas generalsekreterare, i Förenta nationernas högkvarter. Vid dessa möten, som är beslutsmässiga när två tredjedelar av konventionsstaterna är närvarande, skall de kandidater inväljas i kommittén som uppnår det högsta antalet röster och absolut majoritet av de närvarande och röstande konventionsstaternas röster.

6. Kommitténs medlemmar skall väljas för en tid av fyra år. De kan återväljas, om de föreslagits till återval. För fem av de medlemmar som utsetts vid det första valet skall mandattiden utlöpa efter två år. Omedelbart efter det första valet skall namnen på dessa fem medlemmar utses genom lottdragning av ordföranden vid mötet.

7. Om en kommittémedlem avlider eller avsäger sig sitt uppdrag eller förklarar att han eller hon av någon annan anledning inte längre kan fullgöra sitt uppdrag inom kommittén, skall den konventionsstat som föreslog medlemmen, med förbehåll för kommitténs godkännande, utse en annan expert bland sina medborgare, som skall inneha uppdraget under återstoden av mandattiden.

8. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

9. Kommittén skall välja sitt presidium för en tvåårsperiod.

10 . Kommitténs möten skall vanligtvis hållas i Förenta nationernas högkvarter eller på annan lämplig plats, som kommittén bestämmer. Kommittén skall i regel sammanträda varje år. Kommittémötenas längd skall bestämmas och om det är nödvändigt, omprövas vid möte med konventionsstaterna, med förbehåll för generalförsamlingens godkännande.

11. Förenta nationernas generalsekreterare skall tillhandahålla erforderlig personal och övriga resurser för att möjliggöra för kommittén att effektivt utföra sitt uppdrag enligt denna konvention. 12. Medlemmarna av den enligt denna konvention upprättade kommittén skall med godkännande av generalförsamlingen erhålla ersättning från Förenta nationerna på sådana villkor som generalförsamlingen beslutar.

Artikel 44
1. Konventionsstaterna åtar sig att genom Förenta nationernas generalsekreterare avge rapporter till kommittén om de åtgärder som de vidtagit för att genomföra de rättigheter som erkänns i denna konvention och de framsteg som gjorts i fråga om åtnjutandet av dessa rättigheter:

(a) inom två år efter konventionens ikraftträdande för den berörda staten,

(b) därefter vart femte år.

2. Rapporter enligt denna artikel skall ange eventuella förhållanden och svårigheter som påverkar i vilken utsträckning åtagandena enligt denna konvention har uppfyllts. Rapporterna skall även innehålla tillräcklig information för att ge kommittén en god uppfattning om genomförandet av konventionens bestämmelser i det berörda landet.

3. En konventionsstat som har tillställt kommittén en utförlig första rapport behöver inte i sina följande rapporter, som avges enligt punkt 1 (b) i denna artikel, upprepa tidigare lämnad grundläggande information.

4. Kommittén kan begära ytterligare information från konventionsstaterna om genomförandet av konventionens bestämmelser.

5. Kommittén skall vartannat år genom ekonomiska och sociala rådet tillställa

generalförsamlingen rapporter om sin verksamhet.

6. Konventionsstaterna skall göra sina rapporter allmänt tillgängliga för allmänheten i sina respektive länder.

Artikel 45
För att främja ett effektivt genomförande av konventionens bestämmelser och internationellt samarbete på det område som konventionen avser gäller följande:

(a) Fackorganen, FN:s barnfond och andra FN-organ skall ha rätt att vara representerade vid granskningen av genomförandet av sådana bestämmelser i denna konvention som faller inom ramen för deras mandat. Kommittén kan inbjuda kompetenta organ och organisationer, som den finner lämpligt, att komma med expertråd angående genomförandet av konventionen på områden som faller inom ramen för deras respektive verksamhetsområden. Kommittén kan inbjuda fackorganen, FN:s barnfond och andra FNorgan att inlämna rapporter om konventionens tillämpning inom området som faller inom ramen för deras verksamhet;

(b) kommittén skall, såsom den finner lämpligt, till fackorganen, FN:s barnfond och andra kompetenta organ och organisationer överlämna rapporter från konventionsstaterna som innehåller en begäran om eller anger behov av teknisk rådgivning eller tekniskt bistånd jämte kommitténs synpunkter och eventuella förslag beträffande sådan begäran eller sådant behov;

(c) Kommittén kan rekommendera generalförsamlingen att framställa en begäran till generalsekreteraren om att för kommitténs räkning företa studier angående särskilda frågor som rör barnets rättigheter;

(d) Kommittén kan avge förslag och allmänna rekommendationer på grundval av den information som erhållits enligt artiklarna 44 och 45 i denna konvention. Sådana förslag och allmänna rekommendationer skall tillställas varje konventionsstat som berörs samt rapporteras till generalförsamlingen tillsammans med eventuella kommentarer från konventionsstaterna.

Del III

Artikel 46
Denna konvention skall vara öppen för undertecknande av alla stater.

Artikel 47
Denna konvention skall ratificeras. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 48
Denna konvention skall förbli öppen för anslutning av vilken stat som helst.
Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 49
1. Denna konvention träder i kraft den trettionde dagen efter dagen för deponeringen av

det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet hos Förenta nationernas generalsekreterare.

2. I förhållande till varje stat som ratificerar eller ansluter sig till konventionen efter deponeringen av det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder konventionen i kraft den trettionde dagen efter det att en sådan stat deponerat sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 50
1. En konventionsstat kan föreslå en ändring av konventionen och överlämna förslaget till Förenta nationernas generalsekreterare. Generalsekreteraren skall sedan översända ändringsförslaget till konventionsstaterna med en begäran om att dessa anger om de tillstyrker att en konferens med konventionsstaterna sammankallas för att behandla och rösta om förslagen. Om minst en tredjedel av staterna inom fyra månader efter förslagets översändande tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta nationernas regi. Ändringsförslag som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande och röstande konventionsstaterna skall underställas generalförsamlingen för godkännande.

2. En ändring som antagits enligt punkt (1) i denna artikel träder i kraft när den har godkänts av Förenta nationernas general-församling och antagits av konventionsstaterna med två tredjedels majoritet.

3. När en ändring träder i kraft skall den vara bindande för de konventionsstater som har antagit den, medan övriga konventions-stater fortfarande är bundna av bestämmelserna i denna konvention och eventuella tidigare ändringar, som de antagit.

Artikel 51
1. Förenta nationernas generalsekreterare skall motta och till alla stater sända texten till reservationer som staterna gjort vid ratifikationen eller anslutningen.

2. En reservation som strider mot denna konventions ändamål och syfte skall inte tillåtas.

3. Reservationer kan återtas vid vilken tidpunkt som helst genom notifikation till Förenta nationernas generalsekreterare, som därefter skall underrätta alla stater. Notifikationen skall gälla från den dag då den mottogs av generalsekreteraren

Artikel 52
En konventionsstat kan säga upp denna konvention genom skriftlig notifikation till Förenta nationernas generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft ett år efter den dag då notifikationen mottogs av generalsekreteraren.

Artikel 53
Förenta nationernas generalsekreterare utses till depositarie för denna konvention.

Artikel 54
Originalet till denna konvention, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter har lika giltighet, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare. Till bekräftelse härav har undertecknade ombud, därtill vederbörligen befullmäktigade av sina respektive regeringar, undertecknat denna konvention.

Fakultativt protokoll angående barns indragning i väpnade konflikter

Antaget 25 maj 2000

De stater som är parter i detta protokoll,

som uppmuntras av det överväldigande stödet för konventionen om barnets rättigheter,

som visar på det omfattande engagemang som finns att sträva efter att främja och skydda barnets rättigheter,

som ånyo bekräftar att barnens rättigheter kräver särskilt skydd och påkallar fortsatt förbättring av barnens ställning utan åtskillnad samt utveckling och utbildning under fredliga och trygga förhållanden,

som oroas av den skadliga och omfattande inverkan av väpnade konflikter på barn och de långsiktiga konsekvenser detta har för varaktig fred, säkerhet och utveckling,

som fördömer att barn görs till måltavla i väpnade konflikter och direkta angrepp på mål som är skyddade enligt internationell rätt, inbegripet platser där barn normalt vistas i stor utsträckning, såsom skolor och sjukhus,

som konstaterar att Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen har antagits, och i synnerhet att rekrytering och värvning av barn under 15 års ålder eller användning av dem för aktivt deltagande i fientligheter har inbegripits i stadgan som en krigsförbrytelse i både internationella och nationella väpnade konflikter,

som därför anser att det, för att ytterligare stärka genomförandet av de rättigheter som har erkänts i konventionen om barnets rättigheter, finns ett behov av ett ökat skydd av barn från att bli indragna i väpnade konflikter,

som noterar att det i artikel 1 i konventionen om barnets rättigheter anges att med barn avses i den konventionen varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller för barnet,

som är övertygade om att ett fakultativt protokoll till konventionen,

som höjer åldern för möjlighet att rekrytera personer till väpnade styrkor och deras deltagande i fientligheter, kommer att bidra effektivt till genomförandet av principen att barnets bästa skall komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn,

som noterar att den tjugosjätte internationella Röda Kors- och Röda Halvmånekonferens i december 1995 bland annat rekommenderas att parter i konflikter skall vidta alla möjliga åtgärder för att säkerställa att barn under 18 års ålder inte deltar i fientligheter,

som även välkomnar det enhälliga antagandet i juni 1999 av ILO:s konvention nr 182 om förbud mot och omedelbara åtgärder för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete, i vilken bland annat tvångsrekrytering eller obligatorisk rekrytering av barn till väpnade konflikter förbjuds, som på största allvar fördömer rekrytering, utbildning och användning, inom och över nationsgränser, av barn i stridigheter av väpnade grupper som inte tillhör

en stats väpnade styrkor och som erkänner ansvaret hos dem som rekryterar, utbildar och använder barn för detta ändamål,

som erinrar om den skyldighet som varje part i en väpnad konflikt har att följa bestämmelserna i internationell humanitär rätt, * Regeringens proposition 2001/02:178. Bilaga 2 som betonar att detta protokoll inte påverkar tillämpningen av de syften och principer som uttrycks i Förenta nationernas stadga, inbegripet artikel 51, och de normer i humanitär rätt som berörs, som beaktar att fredliga och trygga förhållanden baserade på full respekt för de syften och principer som uttrycks i Förenta nationernas stadga samt iakttagande av tillämpliga instrument för mänskliga rättigheter är oumbärliga för ett fullständigt skydd av barnen, i synnerhet under väpnade konflikter och ockupation av främmande makt,

som erkänner de speciella behoven hos barn som på grund av sin ekonomiska eller sociala ställning eller sitt kön är särskilt utsatta för rekrytering eller användning i fientligheter i strid med detta protokoll,

som även är uppmärksamma på behovet av att beakta de ekonomiska, sociala och politiska grundorsakerna till att barn blir indragna i väpnade konflikter,

som är övertygade om behovet av att stärka det internationella samarbetet enligt detta protokoll samt av fysisk och psykosocial rehabilitering och social återanpassning av barn som är offer för väpnad konflikt,

som uppmuntrar medverkan av samhället, i synnerhet av barn och barnoffer, i informationsspridning och utbildningsprogram som rör genomförandet av detta protokoll,

har kommit överens om följande:

Artikel 1
Konventionsstaterna skall vidta alla genomförbara åtgärder för att säkerställa att medlemmar av deras väpnade styrkor som inte uppnått 18 års ålder inte deltar direkt i fientligheter.

Artikel 2
Konventionsstaterna skall säkerställa att personer som inte har uppnått 18 års ålder inte blir föremål för obligatorisk rekrytering till deras väpnade styrkor.

Artikel 3
1. Konventionsstaterna skall höja minimiåldern för frivillig rekrytering av personer till deras nationella väpnade styrkor från den ålder som anges i artikel 38.3 i konventionen om barnets rättigheter, med beaktande av principerna i den artikeln och med erkännande av att personer under 18 år enligt den konventionen har rätt till särskilt skydd.

2. Varje konventionsstat skall vid ratificering av eller anslutning till detta protokoll deponera en bindande förklaring där det anges vid vilken minimiålder den kommer att tillåta frivillig rekrytering till sina nationella väpnade styrkor och en beskrivning av de säkerhetsåtgärder den har vidtagit för att säkerställa att sådan rekrytering inte sker med tvång eller våld.

3. Konventionsstater som tillåter frivillig rekrytering av personer under 18 års ålder till sina nationella väpnade styrkor skall upprätthålla säkerhetsåtgärder för att åtminstone

säkerställa att:

(a) Sådan rekrytering verkligen är frivillig;

(b) Sådan rekrytering sker med informerat samtycke av den berörda personens föräldrar eller vårdnadshavare;

(c) Sådana personer får fullständig information om de arbetsuppgifter som en sådan militärtjänst innebär;

(d) Sådana personer företer ett tillförlitligt åldersbevis innan de godtas för nationell militärtjänst.

4. Varje konventionsstat får när som helst förstärka sin förklaring genom en notifikation ställd till Förenta nationernas generalsekreterare, som skall underrätta samtliga konventionsstater. En sådan notifikation skall gälla från den dag då generalsekreteraren mottog den.

5. Kravet i punkt 1 att höja åldern gäller inte skolor som drivs eller kontrolleras av konventionsstaternas väpnade styrkor, i överensstämmelse med artiklarna 28 och 29 i konventionen om barnets rättigheter.

Artikel 4
1. Väpnade grupper som inte tillhör en stats väpnade styrkor bör inte under några omständigheter rekrytera eller använda personer under 18 års ålder i fientligheter.

2. Konventionsstaterna skall vidta alla genomförbara åtgärder för att förhindra sådan rekrytering och användning, inbegripet antagande av de rättsliga bestämmelser som är nödvändiga för att förbjuda och kriminalisera sådan verksamhet.

3. Tillämpningen av denna artikel enligt detta protokoll skall inte påverka någon parts rättsliga status i en väpnad konflikt.

Artikel 5
Ingenting i detta protokoll skall tolkas så att det undanröjer bestämmelser i en konventionsstats lag eller i internationella instrument och internationell humanitär rätt som går längre när det gäller att förverkliga barnets rättigheter.

Artikel 6
1. Varje konventionsstat skall vidta alla rättsliga, administrativa och andra åtgärder som krävs för att säkerställa att bestämmelserna i detta protokoll genomförs och tillämpas effektivt inom dess jurisdiktion.

2. Konventionsstaterna åtar sig att genom lämpliga åtgärder göra protokollets principer och bestämmelser allmänt kända bland såväl vuxna som barn.

3. Konventionsstaterna skall vidta alla genomförbara åtgärder för att säkerställa att personer inom deras rättskipningsområde som rekryteras eller används i fientligheter i strid med detta protokoll hemförlovas eller på annat sätt frigörs från tjänst.
Konventionsstaterna skall om nödvändigt ge dessa personer allt tillbörligt bistånd för deras

fysiska och psykiska rehabilitering och återanpassning i samhället.

Artikel 7
1. Konventionsstaterna skall samarbeta om genomförandet av detta protokoll, inbegripet förhindrande av varje verksamhet som strider mot protokollet och om rehabilitering och återanpassning i samhället av personer som är offer för handlingar i strid med detta protokoll, bland annat genom tekniskt samarbete och ekonomiskt bistånd. Sådant bistånd och samarbete kommer att ske i samråd mellan berörda konventionsstater och relevanta internationella organisationer.

2. De konventionsstater som har möjlighet därtill skall lämna sådant bistånd genom befintliga multilaterala, bilaterala eller andra program, eller, bland annat, genom en frivillig fond som upprättas i enlighet med generalförsamlingens regler.

Artikel 8
1. Varje konventionsstat skall inom två år efter protokollets ikraftträdande för den staten tillställa kommittén för barnets rättigheter en rapport med utförlig information om de åtgärder den vidtagit för att genomföra bestämmelserna i protokollet, inbegripet de åtgärder som vidtagits för att genomföra bestämmelserna om deltagande och rekrytering.

2. Efter avgivandet av den utförliga rapporten skall varje konventionsstat i de rapporter den avger till kommittén för barnets rättigheter i enlighet med artikel 44 i konventionen lämna all ytterligare information om genomförandet av protokollets bestämmelser. Andra konventionsstater i protokollet skall avge rapport vart femte år.

3. Kommittén för barnets rättigheter kan begära ytterligare information från konventionsstaterna om genomförandet av bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 9
1. Detta protokoll är öppet för undertecknande av varje stat som är part i konventionen eller som har undertecknat den.

2. Detta protokoll skall ratificeras eller vara öppet för anslutning av vilken stat som helst. Ratifikations- eller anslutningsinstrument skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3. Förenta nationernas generalsekreterare skall, i sin egenskap av depositarie för konventionen och protokollet, informera alla konventionsstater och alla stater som har undertecknat konventionen om varje instrument om förklaring i enlighet med artikel 3, ratificering eller anslutning till protokollet.

Artikel 10
1. Detta protokoll träder i kraft tre månader från den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerades.

2. För varje stat som ratificerar detta protokoll eller ansluter sig till det efter dess ikraftträdande träder detta protokoll i kraft en månad från den dag då dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 11

1. En konventionsstat kan när som helst säga upp detta protokoll genom skriftlig notifikation till Förenta nationernas generalsekreterare, som därefter skall underrätta de andra konventionsstaterna och alla stater som har undertecknat konventionen.
Uppsägningen träder i kraft ett år från den dag då Förenta nationernas generalsekreterare mottog notifikationen. Om den uppsägande konventionsstaten vid utgången av det året är indragen i väpnad konflikt, träder emellertid uppsägningen inte i kraft förrän den väpnade konflikten har upphört.

2. En sådan uppsägning innebär inte att konventionsstaten befrias från sina åtaganden enligt detta protokoll med avseende på någon handling som inträffar före den dag då uppsägningen träder i kraft. Inte heller skall en sådan uppsägning på något sätt påverka den fortsatta behandlingen av ett ärende som redan behandlas av Kommittén före den dag då uppsägningen träder i kraft.

Artikel 12
1. En konventionsstat kan föreslå en ändring och överlämna förslaget till Förenta nationernas generalsekreterare. Generalsekreteraren skall sedan översända ändringsförslaget till konventionsstaterna med en begäran om att dessa anger om de tillstyrker att en konferens med konventionsstaterna sammankallas för att behandla och rösta om förslagen. Om minst en tredjedel av staterna inom fyra månader efter förslagets översändande tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta nationernas regi. Ändringsförslag som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande och röstande konventionsstaterna skall underställas Generalförsamlingen för godkännande.

2. En ändring som antagits enligt punkt 1 i denna artikel träder i kraft när den har godkänts av Förenta nationernas generalförsamling och antagits av konventionsstaterna med två tredjedels majoritet.

3. När en ändring träder i kraft skall den vara bindande för de konventionsstater som har antagit den, medan övriga konventionsstater fortfarande är bundna av bestämmelserna i detta protokoll och eventuella tidigare ändringar, som de antagit.

Artikel 13
1. Detta protokoll, där de arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texterna är lika giltiga, skall deponeras i Förenta nationernas arkiv.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall översända bestyrkta kopior av detta protokoll till alla konventionsstater och alla stater som har undertecknat konventionen.

Fakultativt protokoll angående handel med barn, barnprostititution och barnpornografi

Antaget den 25 maj 2000

De stater som är parter i detta protokoll,

som anser att det för att uppnå syftena med konventionen o barnets rättigheter och genomförandet av bestämmelserna i denna, särskilt artiklarna 1, 11, 21, 32, 33, 34, 35 och 36, skulle vara lämpligt att utöka de åtgärder som konventionsstaterna bör vidta för att garantera att barn skyddas från försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi,

som även anser att konventionen om barnets rättigheter erkänner barnets rätt att skyddas från att bli ekonomiskt utnyttjat och från något arbete som sannolikt kan vara riskfyllt eller hindra barnets utbildning, eller vara skadligt för barnets hälsa eller fysiska, psykiska, andliga, moraliska eller sociala utveckling,

som är allvarligt oroade av den omfattande och ökande internationella handeln med barn i syfte att sälja barn, bedriva barnprostitution och barnpornografi,

som är djupt oroade av den utbredda och fortsatta sexturismen, som barn är särskilt sårbara för, eftersom den direkt främjar försäljning av barn, barnprostitution och barn pornografi,

som erkänner att ett antal särskilt utsatta grupper, inbegripet flickor, löper större risk att bli sexuellt utnyttjade och att flickor utgör en oproportionerligt stor andel av de sexuellt utnyttjade,

som oroas av den ökade tillgången på barnpornografi på Internet och i annan teknik under utveckling och som erinrar om den internationella konferensen om bekämpning av barnpornografi på Internet, som hölls i Wien 1999, i synnerhet dess slutsatser, där det krävs en världsomspännande kriminalisering av produktion, distribution, export, överföring, import, avsiktligt innehav och annonsering av barnpornografi, och som betonar vikten av närmare samarbete och partnerskap mellan regeringarna och Internetindustrin,

som tror att avskaffandet av försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi kommer att underlättas genom att en helhetssyn antas, som tar hänsyn till de bidragande faktorerna, inbegripet underutveckling, fattigdom, ekonomiska skillnader, orättvisa socioekonomiska strukturer dysfunktionella familjer, brist på utbildning, migration frånland till stad, könsdiskriminering, oansvarigt sexuellt beteende av vuxna, skadliga sedvänjor, väpnade konflikter och handel med barn som även tror att ansträngningar att höja allmänhetens medvetenhet behövs för att minska efterfrågan på försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi och,

som dessutom tror på vikten av att stärka det globala partnerskapet mellan alla aktörer och av att förbättra brottsbekämpningen på nationell nivå, som noterar bestämmelserna i internationella rättsliga instrument som är relevanta när det gäller skydd av barn, inbegripet Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete avseende internationella adoptioner, Haagkonventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn, Haagkonventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i

frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 182 om de värsta formerna av barnarbete som uppmuntras av det överväldigande stödet för konventionen om barnets rättigheter,

som visar på det omfattande engagemang som finns för att främja och skydda barnets rättigheter, som erkänner vikten av att genomföra bestämmelserna i handlingsprogrammet för förhindrande av försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi samt i den deklaration och den handlingsplan som antogs vid världskongressen mot kommersiell sexuell exploatering av barn som hölls i Stockholm den 27-31 augusti 1996, liksom i andra relevanta beslut och rekommendationer av berörda internationella organ,

som tar vederbörlig hänsyn till vikten av varje folks traditioner och kulturella värderingar när det gäller barnets skydd och harmoniska utveckling,

har kommit överens om följande:

Artikel 1
Konventionsstaterna skall förbjuda försäljning av barn, barnprostitution och barn-pornografi enligt bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 2
I detta protokoll avses med

a) försäljning av barn: varje handling eller transaktion genom vilken ett barn överförs av en person eller grupp av personer till annan mot betalning eller någon annan form av ersättning,

b) barnprostitution: användning av ett barn i sexuella handlingar mot betalning eller någon annan form av ersättning,

c) barnpornografi: framställning,
av vilket som helst slag, av ett barn som deltar i verkliga eller simulerade oförblommerade sexuella handlingar eller varje framställning av ett barns könsorgan för huvudsakligen sexuella syften.

Artikel 3
1. Varje konventionsstat skall säkerställa att åtminstone följande handlingar och verksamheter omfattas helt av dess straffrättsliga lagstiftning, oavsett om brotten begås inom ett land eller är gränsöverskridande och oavsett om de begås på individuell basis eller i organiserad form:

a) När det gäller försäljning av barn enligt artikel 2

i) att bjuda ut, leverera eller ta emot ett barn, på vilket sätt det än sker, i syfte att

a. barnet skall utnyttjas sexuellt,

b. att barnets organ skall överlåtas i vinstsyfte,

c. att barnet skall sättas i tvångsarbete,

ii) att som mellanhand otillbörligt framkalla samtycke till adoption av ett barn i strid med tillämpliga internationella rättsliga instrument om adoption.

b) Att bjuda ut, ta emot, skaffa fram eller tillhandahålla ett barn för barnprostitution enligt artikel 2.

c) Att producera, distribuera, sprida, importera, exportera, bjuda ut eller sälja eller att för sådant syfte, inneha barnpornografi enligt definitionen i artikel 2.

2. Med förbehåll för bestämmelserna i den nationella lagstiftningen i en konventionsstat skall detsamma gälla försök att begå samt medhjälp och annan medverkan till någon av de nämnda handlingarna.

3. Varje konventionsstat skall belägga sådana brott med lämpliga straff som beaktar deras allvarliga beskaffenhet.

4. Med förbehåll för bestämmelserna i dess nationella lagstiftning skall varje konventionsstat vidta åtgärder för att, när det är lämpligt, fastställa juridiska personers ansvar för brott som anges i punkt 1 i denna artikel. Beroende på konventionsstatens nationella rättsliga principer, kan ett sådant ansvar för juridiska personer vara straffrättsligt, civilrättsligt eller administrativt.

5. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga rättsliga och administrativa åtgärder för att säkerställa att alla personer som är inblandade i adoptionen av ett barn handlar i överensstämmelse med tillämpliga internationella rättsliga instrument.

Artikel 4

1. Varje konventionsstat skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att fastställa sin behörighet över de brott som anges i artikel 3.1 när brotten begås på dess territorium eller ombord på ett fartyg eller flygplan som är registrerat i den staten.

2. Varje konventionsstat får vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att fastställa sin behörighet över de brott som anges i artikel 3.1 i följande fall:

a) När den misstänkta gärningsmannen är medborgare i den staten eller en person som är stadigvarande bosatt på dess territorium.

b) När offret är medborgare i den staten.

3. Varje konventionsstat skall även vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att fastställa sin behörighet över de ovannämnda brotten när den misstänkta gärningsmannen vistas på dess territorium och den inte utlämnar honom eller henne till en annan konventionsstat av det skälet att brottet har begåtts av en av dess medborgare.

4. Detta protokoll utesluter inte någon straffrättslig behörighet som utövas i enlighet med nationell lagstiftning.

Artikel 5
1. De brott som anges i artikel 3.1 skall anses som utlämningsbara brott enligt varje befintligt utlämningsavtal mellan konventionsstater och brotten skall också anses som utlämningsbara brott enligt varje utlämningsavtal som senare ingås mellan sådana, i enlighet med de villkor som anges i dessa avtal.

2. Om en konventionsstat i vilken förekomsten av ett avtal är ett villkor för utlämning mottar en utlämningsframställning från en annan konventionsstat som den inte har något utlämningsavtal med, får den betrakta detta protokoll som rättslig grund för utlämning med avseende på sådana brott. Utlämning skall ske på de villkor som föreskrivs i den anmodade konventionsstatens lagstiftning.

3. Konventionsstater i vilka förekomsten av ett avtal inte är ett villkor för utlämning skall sinsemellan erkänna sådana brott som utlämningsbara brott om inte annat följer av villkoren i den anmodade statens lagstiftning.

4. Sådana brott skall för utlämning mellan konventionsstater behandlas som om de hade begåtts inte bara på den plats där de inträffade utan även på territorierna i de stater av vilka det krävs att de skall fastställa sin behörighet i enlighet med artikel 4.

5. Om en utlämningsframställning görs med avseende på ett brott som beskrivs i artikel 3.1 och den anmodade konventionsstaten inte utlämnar eller kommer att utlämna på grundval av gärningsmannens nationalitet, skall den staten vidta lämpliga åtgärder för att överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för åtal.

Artikel 6
1. Konventionsstater skall ge varandra största möjliga bistånd i samband med utredningar eller lagförings- eller utlämningsförfaranden med anledning av de brott som anges i artikel 3.1, inbegripet bistånd att skaffa fram de bevis de förfogar över och som krävs för förfarandet.

2. Konventionsstater skall fullgöra sina skyldigheter enligt punkt1 i denna artikel i överensstämmelse med de fördrag eller andra överenskommelser om ömsesidig rättslig hjälp som eventuellt finns mellan dem. Om det inte finns några sådana fördrag eller överenskommelser skall konventionsstater ge varandra bistånd i enlighet med sin nationella lagstiftning.

Artikel 7
Konventionsstaterna skall, om inte annat följer av bestämmelserna i deras nationella lagstiftning,
a) vidta åtgärder för att möjliggöra beslag och förverkande, när det är lämpligt, av

i) föremål, så som utrustning, tillgångar och andra hjälpmedel som använts för att begå eller underlätta brott enligt detta protokoll,

ii) vinster som härrör från sådana
brott,

b) verkställa framställningar från en annan konventionsstat om beslagtagande eller förverkande av föremål eller vinster som avses i a, i och ii,

c) vidta åtgärder i syfte att tillfälligt eller slutgiltigt stänga lokaler som används till att begå sådana brott.

Artikel 8

1. Konventionsstaterna skall besluta om lämpliga åtgärder för att under alla stadier av det straffrättsliga förfarandet skydda de rättigheter och intressen de barn har som är offer för de verksamheter som är förbjudna enligt detta protokoll, särskilt genom att

a) erkänna barnens sårbarhet och anpassa förfarandena till deras särskilda behov, inbegripet deras speciella behov som vittnen,

b) informera barnen om deras rättigheter och deras roll i samt omfattningen, utvecklingen och den fortsatta handläggningen av förfarandena samt om avgörandet av deras fall,

c) låta barnens synpunkter, behov och intressen framföras och beaktas i förfaranden där deras personliga intressen berörs, på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurregler,

d) tillhandahålla lämpligt stöd till barnen under hela rättsprocessen,

e) skydda, när det är lämpligt, barnens privatliv och identitet och vidta åtgärder i enlighet med nationell lagstiftning för att undvika otillbörlig spridning av information som skulle kunna leda till att barnen identifieras,

f) ge barnen och deras familjer och vittnen skydd mot hotelser och vedergällning i lämpliga fall,

g) undvika onödig försening i handläggningen av ärenden och verkställande av avgöranden som rör ersättning till barnen.

2. Konventionsstaterna skall säkerställa att osäkerhet i fråga om offrets verkliga ålder inte förhindrar inledande av brottsutredningar, inbegripet utredningar som syftar till att fastställa offrets ålder.

3. Konventionsstaterna skall säkerställa att barnets bästa kommer i första rummet vid rättsväsendets behandling av barn som är offer för de brott som beskrivs i detta protokoll.

4. Konventionsstaterna skall vidta åtgärder för att säkerställa att personer som arbetar med offer för de brott som är förbjudna enligt detta protokoll ges lämplig utbildning, särskilt i juridik och psykologi.

5. Konventionsstaterna skall i lämpliga fall anta åtgärder för att skydda sådana personers och/eller organisationers säkerhet och integritet som är engagerade i att förhindra och/eller skydda och rehabilitera offer för sådana brott.

6. Ingenting i denna artikel får tolkas så att det påverkar eller är oförenligt med den anklagades rätt till en rättvis och opartisk rättegång.

Artikel 9
1. Konventionsstaterna skall anta eller förstärka, genomföra och sprida lagar och administrativa åtgärder, social politik och program för att förebygga de brott som avses i detta protokoll. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt att skydda barn som är särskilt sårbara för sådan verksamhet.

2. Konventionsstaterna skall genom information på alla lämpliga sätt, utbildning och vidareutbildning främja medvetenheten hos allmänheten, inbegripet barn, om förebyggande åtgärder och om de skadliga effekterna av de brott som avses i detta protokoll. Konventionsstaterna skall vid fullgörandet av sina förpliktelser enligt denna artikel uppmuntra till medverkan av samhället och, särskilt, av barn och offer, i sådan nivå.

3. Konventionsstaterna skall vidta alla möjliga åtgärder i syfte att se till att allt lämpligt bistånd ges till offren för sådana brott, inbegripet deras fullständiga återanpassning i samhället och deras fullständiga fysiska och psykiska återhämtning.

4. Konventionsstaterna skall säkerställa att alla offer för de brott som beskrivs i detta protokoll får tillgång till lämpliga förfaranden för att utan diskriminering söka skadestånd från dem som är juridiskt ansvariga.

5. Konventionsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder i syfte att effektivt förbjuda produktion och spridning av material som annonserar om de brott som beskrivs i detta protokoll.

Artikel 10
1. Konventionsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att stärka det internationella samarbetet genom multilaterala, regionala och bilaterala arrangemang om förebyggande, upptäckt, utredning, åtal och bestraffning av dem som är ansvariga för handlingar som omfattar försäljning av barn, barnprostitution, barnpornografi och barnsexturism. Konventionsstaterna skall även främja internationellt samarbete och samverkan mellan myndigheter, nationella och internationella icke statliga organisationer och internationella organisationer.

2. Konventionsstaterna skall främja internationellt samarbete för att bistå barnoffer i deras fysiska och psykiska återhämtning, återanpassning i samhället och repatriering.

3. Konventionsstaterna skall främja ett ökat internationellt samarbete för att angripa de grundorsaker, till exempel fattigdom och underutveckling, som bidrar till att barn är sårbara för försäljning av barn, barnprostitution, barnpornografi och barnsexturism.

4. De konventionsstater som har möjlighet skall tillhandahålla finansiellt, tekniskt eller annat bistånd genom befintliga multilaterala, regionala, bilaterala eller andra program.

Artikel 11
Ingenting i detta protokoll skall påverka några bestämmelser som går längre när det gäller att förverkliga barnets rättigheter och som kan ingå i

a) en konventionsstats lagstiftning,

b) internationell rätt som är i kraft för den staten.

Artikel 12
1. Varje konventionsstat skall inom två år efter detta protokolls ikraftträdande för den konventionsstaten lämna en rapport till kommittén för barnets rättigheter med utförlig information om de åtgärder den vidtagit för att genomföra bestämmelserna i protokollet.

2. Efter avgivandet av den utförliga rapporten skall varje konventionsstat i de rapporter den avger till kommittén för barnets rättigheter i enlighet med artikel 44 i konventionen inkludera all ytterligare information om genomförandet av bestämmelserna i detta protokoll. Andra konventionsstater i protokollet skall avge en rapport vart femte år.

3. Kommittén för barnets rättigheter kan begära ytterligare information från konventionsstaterna om genomförandet av bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 13
1. Detta protokoll är öppet för undertecknande av varje stat som är part i konventionen eller som har undertecknat den.

2. Detta protokoll skall ratificeras och är öppet för anslutning av varje stat som är part i konventionen eller som har undertecknat den. Ratifikations- eller anslutningsinstrument skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 14
1. Detta protokoll träder i kraft tre månader från den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerades.

2. För varje stat som ratificerar detta protokoll eller ansluter sig till det efter dess ikraftträdande träder protokollet i kraft en månad från den dag då dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 15
1. En konventionsstat kan när som helst säga upp detta protokoll genom skriftlig notifikation till Förenta nationernas generalsekreterare, som därefter skall underrätta de andra konventionsstaterna och alla stater som har undertecknat konventionen. Uppsägningen träder i kraft ett år från den dag då generalsekreteraren mottog notifikationen.

2. En sådan uppsägning skall inte innebära att konventionsstaten befrias från sina åtaganden enligt detta protokoll med avseende på något brott som inträffar före den dag då uppsägningen träder i kraft. Inte heller skall en sådan uppsägning på något sätt påverka den fortsatta behandlingen av ett ärende som redan tagits upp av kommittén för barnets rättigheter före den dag då uppsägningen träder i kraft.

Artikel 16
1. Varje konventionsstat får föreslå en ändring och överlämna förslaget till Förenta nationernas generalsekreterare. Generalsekreteraren skall sedan översända ändringsförslaget till konventionsstaterna med en begäran om att dessa anger om de tillstyrker att en konferens med konventionsstaterna sammankallas för att behandla och rösta om förslagen. Om minst en tredjedel av staterna inom fyra månader efter förslagets översändande tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta nationernas regi. Varje ändringsförslag som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande

och röstande konventionsstaterna skall underställas Förenta Nationernas generalförsamling för godkännande.

2. En ändring som antagits enligt punkt 1 i denna artikel träder i kraft när den har godkänts av generalförsamlingen och accepterats av konventionsstaterna med två tredjedels majoritet.

3. När en ändring träder i kraft skall den vara bindande för de konventionsstater som har accepterat den, medan övriga konventionsstater fortfarande är bundna av bestämmelserna i detta protokoll och eventuella tidigare ändringar som de accepterat.

Artikel 17
1. Detta protokoll, där de arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texterna äger lika giltighet, skall deponeras i Förenta nationernas arkiv.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall översända bestyrkta kopior av detta protokoll till alla konventionsstater och alla stater som har undertecknat konventionen.

Justitiedepartementet

Utrikesdepartementet